

gemeente
Neder-Betuwe

Programmabegroting 2009
en
Meerjarenraming
2010-2012

INHOUDSOPGAVE

Programmabegroting 2009 – 2012

INLEIDING.....	6
THEMA DIENSTVERLENING.....	8
FINANCIËLE POSITIE	12
PROGRAMMA 1 - BESTUUR EN BURGER	23
PROGRAMMA 2 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	29
PROGRAMMA 3 - OPENBARE RUIMTE	33
PROGRAMMA 4 - ECONOMIE	39
PROGRAMMA 5 - SCHOLING EN VORMING.....	41
PROGRAMMA 6 - WELZIJN EN CULTUUR	45
PROGRAMMA 7 - ZORG, WERK EN INKOMEN	49
PROGRAMMA 8 - BOUWEN EN MILIEU	55
OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	59
OVERZICHT VAN BEOOGDE MUTATIES RESERVES	61
PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN.....	65
PARAGRAAF 2: RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN	71
PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	77
PARAGRAAF 4: FINANCIERING	83
PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN	87
PARAGRAAF 6: GRONDBELEID	103
PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING	107
VASTSTELLINGSBESLUIT	113

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2009
en
Meerjarenraming
2010-2012***

Inleiding

INLEIDING.

Aan de raad.

Voor u ligt de programmabegroting 2009 en de meerjarenraming 2010-2012.

De programmabegroting 2009 en de meerjarenraming 2010-2012 is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Inleiding
- Thema dienstverlening
- Financiële positie
- Programma's
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen
- Overzicht beoogde mutaties reserves
- Paragrafen

In de opbouw van de programmabegroting hebben wij een aantal verbeteringen doorgevoerd. Een begroting is niet alleen een financieel plan, maar behoort ook een overkoepelend beleidsplan voor de hele gemeente te zijn. Om de ontwikkeling naar een overkoepelend beleidsplan voor de hele gemeente te maken hebben wij in deze begroting een tweetal stapjes in die richting gezet, te weten door het thema dienstverlening en door het opnemen van indicatoren onder de programma's.

Thema dienstverlening

Een eerste stap die wordt gezet naar een overkoepelend **beleidsplan** is, waarin het gemeentelijk beleid (dwars door de programma's heen voor de komende jaren wordt samengevat. Het beleidsplan in een begroting kan vanuit verschillende invalshoeken worden opgeschreven.

Als aanzet hiervoor is er dit jaar voor gekozen om het 'thema dienstverlening' te belichten. Indien de raad zich in deze werkwijze kan vinden worden in de programmabegroting 2010 meerdere thema's uitgewerkt (bijvoorbeeld een samenvatting van het beleid op het gebied van leefbaarheid).

Indicatoren in de programma's

Een andere mogelijkheid om het beleidsmatige karakter van een begroting te versterken betreft het opnemen van beter meetbare indicatoren onder de programma's. Het formuleren van indicatoren is lastig en wij hebben er naar gestreefd de leesbaarheid en de meetbaarheid van deze begroting te vergroten door het formuleren van een aantal **effectindicatoren** en **resultaatindicatoren** onder de programma's.

De effectindicatoren die wij hebben kunnen formuleren zijn opgenomen in de kolommen 'wat willen we bereiken' onder de programma's. De resultaatindicatoren zijn opgenomen in de kolommen 'wat gaan we daarvoor doen'. Indien de raad zich in deze aanzet kan vinden worden in de programmabegroting 2010 waar mogelijk meerdere indicatoren geformuleerd, bij voorkeur in overleg met de raad vanuit haar kaderstellende rol.

Tot slot: In deze programmabegroting is het bestaand beleid en nieuw beleid per programma weergegeven. Het nieuw beleid is gesplitst naar nieuw beleid conform de kadernota 2009-2012 en de overige nieuwe ontwikkelingen. De uitbreiding van de omvang van de formatie zoals die door de raad is goedgekeurd bij vaststelling van de kadernota 2009-2012 is verwerkt onder nieuw beleid conform de kadernota 2009-2012.

Opheusden, 23 september 2008.

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2009
en
Meerjarenraming
2010-2012***

Thema dienstverlening

THEMA DIENSTVERLENING

De inwoner als 'klant'

De gemeente is voor een groot aantal zaken dé overheidsinstantie waar inwoners, bedrijven en organisaties moeten aankloppen. Zaken die het wonen, leven en werken in een gemeente met zich meebrengen. Bijvoorbeeld het inschrijven in de gemeente, het aanvragen van reisdocumenten en van huishoudelijke hulp of voorzieningen, het verkrijgen van vergunningen en subsidies. We zien onze burgers als een 'klant' van gemeentelijke diensten en producten; maar dan wel als een bijzonder klant. Een die weinig keus heeft, die niet 1-2-3 kan kiezen om naar de concurrent te gaan.

De gemeente Neder-Betuwe vindt dat deze unieke positie verplichting schept, dat het vraagt om een bovengemiddeld niveau van dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en organisaties: in de woorden van de raad een waarderingscijfer van 7 - 7,5.

We zien 'dienstverlening' overigens breder dan het op verzoek leveren van producten. Het betreft ook de manier waarop de gemeente de inwoners tegemoet treedt, bijvoorbeeld bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte en het afhandelen van klachten over de omgeving.

Of de wijze waarop de gemeente omgaat met initiatieven en ideeën van de inwoners voor de inrichting van hun directe woon- en leefomgeving. De gemeente stelt zich dienst van haar inwoners en dat vergt een open, klantgerichte instelling. Maar een dienstverlenend gemeente is meer dan 'u vraagt, wij draaien'. Het gaat ook om samen verantwoordelijkheid te nemen vanuit het besef dat er een gezamenlijk belang is.

Via deze aanpak willen een goed verzorgde woon- en leefomgeving creëren die qua kwaliteit en uiterlijk door onze inwoners gewaardeerd wordt met een 7,5 in 2010 (of zoveel eerder).

Om voor de dienstverlening een bovengemiddeld niveau te behalen en te behouden zijn raad, college en organisatie op elkaar aangewezen. Samen vormen ze een keten om deze doelstelling te realiseren ten behoeve van de burgers. In het coalitieprogramma "Voortvarende verder" is opgenomen dat de Neder-Betuwse dienstverlening een verbeteringslag moet maken. Die slag moet binnen de coalitieperiode bereikt worden door:

1. Een goed functionerend bestuur;
2. Een inwonergegerichte organisatie;
3. Een goed functionerende gemeentewinkel;
4. Een gebruiksvriendelijke website;
5. Een operationele digitale balie.

1. Een goed functionerend bestuur

De raad stelt zich ten doel om helder beleid en heldere uitvoeringsregels vast te stellen waarbinnen het college daadkrachtig en gericht voor de uitvoering zorg kan dragen, daarin ondersteund door de organisatie.

Deregulering, ofwel het verminderen van regels, is hierbij een belangrijk onderwerp: Neder-Betuwe wil kaders stellen daar waar ze nodig zijn en ruimte bieden aan eigen initiatief van inwoners, bedrijven en organisaties waar dat mogelijk is. Balans en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn daarbij leidend. Neder-Betuwe sluit voor die deregulering wel zo veel mogelijk aan bij VNG-modellen en initiatieven van derden. We zijn daarin eerder volgend dan voortrekkers.

Het beleid, de regels en de vrije ruimte tezamen, vormen het toetsingskader bij het behandelen en beoordelen van aanvragen van inwoners. Hoe duidelijker het speelveld is voor zowel de 'klanten' als de 'dienstverlener', hoe minder bureaucratisch de dienstverlening zal aanvoelen.

Een dienstverlenend bestuur is transparant in haar besluitvorming en heeft oor en oog voor haar inwoners, bedrijven en organisaties. De thema-avonden met presentaties en discussie, het raadsledenvragenuurtje, de informatie- en inspraakavonden en bijeenkomsten in de wijken zijn gericht op het delen van informatie, het uitwisselen van ideeën en het bereiken van samenwerking.

2. Een inwonergegerichte organisatie

Het "vraaggerichte werken" uit het coalitieprogramma is vertaald in een inwonersgerichte organisatie. Een organisatie die zich zo goed mogelijk verplaatst in hun 'klanten', in hun behoefte aan informatie, in hun wensen en zorgen. En die van daaruit meedenkt binnen de (on)mogelijkheden die de beleidskaders bieden.

Integrale benadering en de één-loketgedachte

Zowel enkelvoudige als meervoudige vragen van inwoners zullen door één medewerker in behandeling worden genomen. Bij complexere aanvragen is dan die ene medewerker verantwoordelijk voor het intern afstemmen van de vraag met andere gemeentelijke disciplines en voor de bewaking van het afhandelingproces. Hierdoor willen we bereiken dat de afhandeling efficiënter verloopt en de inwoner niet zelf van het kastje naar de muur hoeft te gaan in de gemeentelijke organisatie.

Meedenken met de inwoner

We dienen actief mee te denken met een inwoner en moeten doorvragen, ook bij eenvoudige vragen. Zo kunnen we mogelijke relaties met andere regelgevingen, voorwaarden en hindernissen vroegtijdig onderkennen en betrekken bij de aanvraagprocedure. Meedenken betekent ook de aanvrager voorlichten over mogelijke alternatieve oplossingen. Dit vraagt van de medewerkers een pro-actieve houding, de nodige kennis en het vermogen om verbanden te zien. Tevens is er een goede basis nodig aan werkprocessen en informatiesystemen. Hierin wordt voortdurend geïnvesteerd.

Door deze werkwijze kan bijvoorbeeld bij de bouwbalie sneller duidelijkheid komen of een aanvraag in procedure kan of niet. Daarnaast is er minder kans op vertraging wanneer de procedure start. Bij het zorgloket past deze manier van opereren prima bij het beleid van de WMO: namelijk meedenken vanuit het probleem en niet vanuit een standaardoplossing.

Ruimte voor eigen initiatief

Inwoners moeten met de gemeente een open dialoog kunnen voeren over onderwerpen die het onderhoud en verbetering van hun directe leefomgeving betreffen. Via wijkmanagement promoten en stimuleren we dat onze inwoners zelf letterlijk en figuurlijk 'aan tafel' komen zitten en verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van hun leefomgeving. Dat ze daarbij zelf keuzes maken in wat ze wel en niet willen en een persoonlijke bijdrage leveren aan verbeteringen in de eigen omgeving.

Tijdig handelen en communiceren

Een goede communicatie is een sleutel tot goede dienstverlening.

Voorop staat dat we op vragen, brieven e.d. van inwoners binnen de wettelijke termijnen moeten reageren en waar mogelijk de zaak ook afhandelen.

Daar waar een procedure langere tijd vergt, moeten we de aanvrager bij de aanvang van het traject duidelijk uitleg geven over de afhandelingprocedure en de tijd die daarmee gemoeid is. We mogen de inwoners namelijk niet langer dan noodzakelijk in onzekerheid laten zitten.

Op termijn, vanaf 2010 zullen de inwoners via de website zelf de voortgang van hun aanvraag kunnen bekijken via een Persoonlijke Internet Pagina (het zogenaamde klantvolgsysteem uit het coalitieprogramma). Daartoe is in 2008 een grootschalige digitaliseringslag gestart. Tot dat moment zullen we bij onvoorziene vertragingen de aanvrager zelf moeten berichten. Door tijdig te communiceren met de inwoners zal er eerder begrip ontstaan voor de doorlooptijden van (aan)vragen.

Op meldingen en klachten over de openbare ruimte reageren we snel en adequaat en we laten de inwoner weten wat we hebben gedaan. Hiermee maken we onze dienstverlening extra zichtbaar en tonen we tegelijkertijd waardering voor de inwoners die in de openbare ruimte onze ogen en oren zijn.

3. Een goed functionerende gemeentewinkel

De Gemeentewinkel is voor veel inwoners het enige en belangrijkste onderdeel van de gemeente waar ze contact mee hebben. Hier worden onze (publieks)diensten en producten geleverd. Dit visitekaartje van de gemeente blijken onze inwoners –aldus de Staat van de Gemeente- reeds boven(gemiddeld) te waarderen.

De Neder-Betuwse dienstverlening van de publieksbalie wordt gekenmerkt door de vriendelijke, laagdrempelige ontvangst en de correcte en professionele benadering.

Voor de 'Klaar terwijl u wacht'-produkten blijven we er aan werken om de wachttijden beperkt te houden. Dat doen we door zoveel mogelijk op afspraak te werken en door de klanten te vragen zich eerst bij de balie te melden met hun vragen (het zogenaamde klantvolgsysteem). Medewerkers van de publieksbalie, zorgloket of bouwbalie worden vervolgens digitaal geïnformeerd over de bezoeker en de reden van het bezoek. Zo hebben we de gemiddelde wachttijd van de gewenste 10 minuten uit het coalitieprogramma reeds teruggebracht naar 3 a 5 minuten. Voor de bouwbalie betekent het werken op afspraak bovendien dat er een betere integrale intake mogelijk is. Voor de avondopenstelling op maandag gelden langere wachttijden. Om dit te verbeteren zoeken we naar mogelijkheden om binnen de beschikbare capaciteit en budgetten, een extra lange avondopenstelling te realiseren op donderdag. Daarmee kunnen we tevens de bezoekers van thema- en voorbereidende avonden en commissievergaderingen professioneel ontvangen.

Binnen de mogelijkheden die het gebouw biedt, hebben we voor de wachtende inwoners een prettige omgeving gecreëerd, met een leestafel en gratis koffie en thee. Over de inrichting van de publieksbalie zijn de klanten redelijk tevreden. De (fysiek gehandicapte) inwoners kunnen daaraan plaatsnemen en de balies zijn voorzien van pinautomaten. De bouwbalie dient nog de gewenste professionele inrichting te krijgen die hoort bij een klantvriendelijke ontvangst.

Door vergrijzing van de samenleving neemt het beroep op zorginstellingen toe. We willen de inwoners die langs komen voor de WMO-balie meteen de mogelijkheid bieden om contact te hebben met zorginstanties die aanvullende zorg bieden. We starten met een proef om onze spreekkamers daartoe een dagdeel per week beschikbaar te stellen aan bijvoorbeeld cliëntondersteuning, MEE, het ouderenwerk en mantelzorg. Daarbij lopen we wel tegen de fysieke beperking van het huidige gebouw.

4. Een gebruiksvriendelijke website

De website biedt de gemeente Neder-Betuwe de mogelijkheid om de inwoners zo actueel mogelijke informatie te verschaffen over de dienstverlening en andere zaken die de gemeente betreffen. Dat varieert van openingstijden tot welke gegevens de inwoner nodig heeft wanneer hij een bepaalde aanvraag wil doen. Hoe beter de klant geïnformeerd en voorbereid is, hoe beter en sneller de organisatie de diensten en producten kan leveren. En het voorkomt dat een inwoner voor niets naar het gemeentehuis komt. Een redactieraad van medewerkers, onder leiding van een hoofdredacteur, is ervoor verantwoordelijk dat de juiste informatie tijdig beschikbaar blijft komen. Aangezien dit is een tijdrovende klus is, werken gemeenten via het regionale programma 'Vraaggerichte dienstverlening' samen aan een databank met algemeen bruikbare (basis)informatie waaraan de gemeenten zelf hun specifieke gegevens kunnen toevoegen.

Gezien het belang van de website als informatiebron, moet die gemakkelijk doorzoekbaar zijn voor alle inwoners van Neder-Betuwe. In 2007-2008 is de opzet van de website geheel vernieuwd qua indeling, kleur- en fotogebruik, functionaliteiten, doorzoekbaarheid e.d. Daarbij is eveneens rekening gehouden met visueel gehandicapten door aan te sluiten bij de eisen van 'Drempels Weg'. Het verhogen van de gebruikersvriendelijkheid blijft in de komende jaren de aandacht houden.

5. Operationele digitale balie.

De gemeente Neder-Betuwe stelt zich ten doel om haar inwoners zowel fysiek als digitaal de diensten en producten te leveren. Dat laatste kan via de zogenaamde digitale balie; een specifiek onderdeel van de website. Qua prijzen is er geen onderscheid gemaakt tussen beide vormen van dienstverlening. Dat betekent dat Neder-Betuwe niet via prijsstelling de digitale dienstverlening promoot. De verwachting is wel dat er steeds meer gebruik van de digitale balie gemaakt zal worden, zeker nu we in 2008 zijn overgestapt op DigiD en de internet kassa. Het is evenwel aan de inwoners om te kiezen. Of voor een persoonlijke afhandeling op het gemeentehuis binnen de beschikbare openingstijden, of voor de digitale aanvraag, 24 uur per dag en 7 dagen in de week.

We kunnen nog niet alle producten en diensten digitaal aanbieden. In juli 2008 zaten we op de '65% norm'; de norm die het Ministerie van BZK aan gemeenten oplegt voor de zogenaamde E-dienstverlening. Dat betekent dat minimaal 65% van onze producten en diensten via de digitale balie worden aangeboden. Slechts 48 gemeenten in Nederland zijn er tot nu toe in geslaagd om dit aanbod te realiseren. In de komende jaren wordt het aanbod uitgebreid met bijvoorbeeld het digitaal aan de burger aanbieden van bestemmingsplannen.

Door de kwaliteitsslag die in de afgelopen jaren is gemaakt met de website en de digitale balie, is Neder-Betuwe gestegen op de landelijke lijst. We zijn van plaats 367 gestegen naar plaats 36. Deze hoge positie behalen en handhaven, is geen doel op zich. Het is echter wel een signaal dat de noodzakelijk geachte verbetering is gemaakt.

Tot slot

Raad, college en organisatie van Neder-Betuwe werken in 2009 binnen de verschillende programma's en bedrijfsvoering verder aan verbetering en behoud van onze dienstverlening. De uitbreiding van de formatie zoals in de Kadernota 2009 zijn opgenomen, is daarbij een belangrijke voorwaarde. Dit schept tijd voor kwaliteit.

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2009
en
Meerjarenraming
2010-2012***

Financiële Positie

FINANCIËLE POSITIE

De uiteenzetting van de financiële positie met toelichting

Artikel 20 van het BBV geeft aan, dat de uiteenzetting van de financiële positie uit twee delen bestaat:

1. een raming voor het begrotingsjaar die de financiële gevolgen van het bestaande beleid en het nieuwe beleid van de programma's moet bevatten.
2. Afzonderlijk aandacht te besteden aan
 - De jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen
 - De investeringen onderscheiden in investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
 - De financiering
 - De stand en het verloop van de reserves
 - De stand en het verloop van de voorzieningen

Overzicht financiële positie 2009-2012

Overzicht Financiële Positie 2009-2012							
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming			Totaal
	2007	2008	2009	raming	raming	raming	over
	€	€	€	€	€	€	€
Bedragen x € 1.000							
Bestaand Beleid							
Het geraamde resultaat voor bestemming	-1.939	439	793	-540	-791	-928	-1.465
Beoogde toevoegingen en onttrekkingen reserves	1.894	-449	-909	412	-42	-44	-583
Het geraamde resultaat na bestemming	-45	-10	-116	-128	-832	-972	-2.048
+ = tekort - = overschot							
Nieuw Beleid							
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota Incl. Amendementen	0	0	58	-318	110	848	698
Overige nieuwe ontwikkelingen na kadernota	0	0	102	-72	49	-203	-124
Totaal Nieuw Beleid	0	0	159	-389	160	645	574
+ = tekort - = overschot							
Het geraamde resultaat na bestemming							
Inclusief bestaand en nieuw beleid	-45	-10	44	-518	-673	-327	-1.474
+ = tekort - = overschot							
Het geraamde resultaat na bestemming							
Meerjarig							-1.474
+ = tekort - = overschot							

Bestaand beleid

Het meerjarenperspectief bij de kadernota 2009-2012 gaf een meerjarig overschot van € 2.100.000 (exclusief amendementen) Dit betekent ten opzichte van het nu gepresenteerde meerjarig overschot een verslechtering voor de komende vier jaar van in totaal € 62.000 ten opzichte van de stand bij kadernota 2009-2012.

Hieronder volgt een overzicht waarin een toelichting wordt gegeven voor deze extra lasten.

Toelichting extra lasten bestaand beleid	Meerjarenraming				Totaal 4 jaar
	begroting 2009	begroting 2010	raming 2011	raming 2012	
Extra lasten voor Wijkmanagement	38.000	38.000	38.000	38.000	152.000
Minder toegerekende uren aan grondexploitaties	56.000	56.000	56.000	56.000	224.000
Lagere personeelslasten ivm interieurverzorging scholen	-34.000	-34.000	-34.000	-34.000	-136.000
Hogere boekwaarde Medel II	-39.000	-40.000	-43.000	-46.000	-168.000
Overige kleine aanpassingen	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-10.000
Totaal extra lasten bestaand beleid	18.500	17.500	14.500	11.500	62.000

Toelichting extra lasten bestaand beleid

- Voor het in gang gezette wijkmanagement zijn structureel hogere lasten nodig (€ 152.000 voor de komende vier jaar). Op 24 april 2008 zijn door de gemeenteraad de financiële gevolgen van wijkmanagement vastgesteld. Door middel van een begrotingwijziging zijn de financiële gevolgen van wijkmanagement in de begroting 2008 verwerkt. Op dat moment was de kadernota 2009-2012 in concept gereed en zijn de meerjarig financiële gevolgen van wijkmanagement niet meer in de kadernota 2009-2012 verwerkt. De financieel meerjarige gevolgen zijn nu in deze begroting wel opgenomen.
- Er zijn minder uren van de grondbedrijfsfunctie aan de diverse bouwgrondexploitatieprojecten toegerekend. In de begroting 2008 is er meerjarig voor € 700.000 aan uren toegerekend aan de diverse bouwgrondexploitatieprojecten. Door de actualisering van de urenverdeling wordt er in de begroting 2009 meerjarig maar € 644.000 toegerekend aan de diverse bouwgrondexploitatieprojecten wat een structureel nadeel betekent voor de financiële positie van € 56.000 (€ 224.000 voor de komende vier jaar).
- Door overdracht van schoonmaakmedewerkers aan een tweetal scholen vervallen hiervoor de structurele personeelslasten voor de gemeente (€ 136.000 de komende vier jaar).
- Medel II is een toekomstige grondexploitatie. De lasten die gemaakt worden voor Medel II (grondexploitatie) moeten geactiveerd worden en toegerekend worden aan de grondexploitatie. Dit laatste is niet gebeurd waardoor een structureel voordeel voor de begrotingspositie ontstaat. (€ 168.000 de komende vier jaar).
- Overige kleine structurele aanpassingen leveren de komende vier jaar € 10.000 voordeel op.

Het financiële meerjarenperspectief van de programmabegroting 2009 en de meerjarenraming 2010-2012 geven bij bestaand beleid in totaal een sluitend beeld. 2009 sluit met een overschot van € 116.000, 2010 sluit met een overschot van € 128.000, 2011 sluit met een overschot van € 832.000 en 2012 sluit met een overschot van € 972.000. Totaal over deze jaren is er een meerjarig overschot van € 2.048.000

Nieuw beleid:

In de kadernota was in totaal voor de komende vier jaren €252.000 aan extra lasten opgenomen voor nieuw beleid Door de gemeenteraad zijn tijdens de behandeling van de kadernota 2009-2012 amendementen aangenomen. De extra lasten die ontstaan door de aangenomen amendementen zijn voor de komende vier jaar €446.000 en zijn verwerkt onder nieuw beleid. In deze begroting zijn in totaal € 698.000 meer lasten voor nieuw beleid opgenomen.

Gevolgen uitwerking Amendementen en Moties								
			Progr.	Begroting 2009 €	Raming 2010 €	Raming 2011 €	Raming 2012 €	Totaal 2009 tot en met 2012
Amendement	3	Raming onderuitputting van Kapitaallasten	1	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-200.000
			R	50.000	50.000	50.000	50.000	200.000
Amendement	5	Parkeerbeleid		0	0	0	0	0
Amendement	10	Geen verhoging Onroerende zaakbelasting	D	37.000	75.000	112.000	150.000	374.000
Amendement	12	Geen verlaging Budget openbaar groen	3	10.000	10.000	10.000	10.000	40.000
Amendement	13	Geen raadsvergadering in de Notenbalk	1	8.000	8.000	8.000	8.000	32.000
Gevolgen aangenomen Amendementen en motie				55.000	93.000	130.000	168.000	446.000

Overige nieuwe ontwikkelingen:

Tijdens het samenstellen van de begroting zijn overige nieuwe ontwikkelingen ontstaan.

Deze overige nieuwe ontwikkelingen zijn nieuwe ontwikkelingen die niet gemeld zijn of konden gemeld worden bij de kadernota 2009-2012. De overige ontwikkelingen geven voor de komende vier jaar in totaal een voordeel van € 124.000.

Hieronder volgt een overzicht van de overige nieuwe ontwikkelingen:

- Een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds door aanpassingen/wijzigingen die nog niet zijn ontvangen op de meircirculaire 2008. Deze aanpassingen/wijzigingen resulteren in een verwacht hogere algemene uitkering voor 2009 van € 100.000 2010 en verder € 300.000.
- Hoger inflatiepercentage voor 2009. In de kadernota 2009-2012 is melding gemaakt van een verwacht inflatiepercentage van 2%. Omdat in de begroting een reële inschatting moet worden gemaakt van de baten en lasten is uitgegaan van een inflatiepercentage van 3%. Dit resulteert in een structureel nadeel van € 100.000 per jaar.
- Een lagere opbrengst hondenbelasting in verband met een afname van het aantal honden (€ 44.000 in de komende vier jaar). Voor verder informatie over de hondenbelasting wordt verwezen naar het overzicht van algemene dekkingsmiddelen verder in deze begroting.
- Hogere lasten voor het functioneren van raad en griffie (€ 40.000 in de komende vier jaar). Voor verder informatie over de hogere kosten voor het functioneren van de raad en de griffie wordt verwezen naar programma 1 bestuur en burger onder het kopje overige nieuwe ontwikkelingen verder in deze begroting.
- Bij het herverdelen van restformatie milieu bij de kadernota geen rekening gehouden met het structureel inhuren van capaciteit voor het uitvoeren van integrale milieucontroles die uit het budget van deze restformatie werd gefinancierd. Deze controles worden jaarlijks voor een bedrag van 30.000,- bij derden ingekocht voor een vaste prijs per controle. Hiervoor hebben we zelf de structurele capaciteit niet in huis. De uitvoering van deze controles zijn noodzakelijk om te kunnen voldoen aan het milieu-uitvoeringsprogramma. De inspectie VROM ziet toe op de juiste uitvoering. Dit resulteert in een lagere financiële positie van € 120.000 in de komende vier jaar.
- Er wordt in 2009 een hogere opbrengst onroerende zaak belasting geraamd. Deze hogere opbrengst OZB wordt bepaald op basis van de opbrengst OZB 2008 verhoogd met het inflatiepercentage voor 2009. Dit resulteert in een hogere opbrengst OZB. De heffing van de onroerende zaakbelasting wordt niet alleen bepaald door de hoogte van de tarieven maar juist door de combinatie van tarieven en waarden van de onroerende zaken. Uitgangspunt voor de heffing is een opbrengst van OZB gelijkblijvend aan het voorgaande jaar, gecorrigeerd met het inflatiepercentage. Op basis van de landelijke stijging van de WOZ-waarden voor 2008 (7,5%) zijn de tarieven vastgesteld. Op basis hiervan is in 2008 begrotingstechnisch de gemiddelde waarde van de onroerende zaken met 7,5% gestegen en het OZB-tarief met 6,5% gedaald. Nu is gebleken dat de waardeinstijging in onze gemeente gemiddeld 3,5% achterblijft bij de landelijke stijging van 7,5%, hetgeen betekent dat in werkelijkheid de gemiddelde waarden van de onroerende zaken binnen Neder-Betuwe met 4% zijn gestegen en dit tegen dezelfde in de begroting 2008 vastgestelde tarieven heeft geresulteerd in een lagere werkelijke totale OZB-opbrengst van € 130.000. Feitelijk gezien hebben de eigenaren van onroerende zaken minder OZB betaald dan bedoeld. Een onbedoelde meevaller voor de belastingbetaler in 2008. Gelet op het gehanteerde uitgangspunt dat de OZB-opbrengst jaarlijks gelijk moet blijven met inachtneming van de inflatiecorrectie, stellen wij voor deze eenmalige meevaller de komende jaren te corrigeren. Op basis van het voorgaande zal het OZB-tarief derhalve voor 2009 met 3,5% moeten stijgen. Wij benadrukken dat hier géén sprake is van een lastenverzwaring, doch wordt hier slechts een onbedoelde eenmalige meevaller gecorrigeerd. Om tevens recht te doen aan het uitgangspunt dat de OZB-opbrengst jaarlijks gelijke tred houdt met het inflatiepercentage, zal het tarief met nog eens 3% moeten worden verhoogd. Het inflatiepercentage van 3% baseren wij op de inflatie van de gezinsconsumpties. In de Kadernota is nog rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 2%. Wij verwachten echter dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds eveneens rekening houdt met het genoemde inflatiepercentage. De totale stijging van het OZB-tarief komt daarmee op 6,5%. Het gevolg van deze aanpassing is dat de financiële positief over de komende vier jaar met € 185.000 zal verbeteren. Daartegenover staat echter dat de stelpost van prijsstijgingen als gevolg van inflatiecorrectie eveneens met 3% in plaats van 2% stijgt, wat over vier jaren een extra last is van € 400.000
- In onze gemeente wordt voor de vervanging van het materiaal van de brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding gewerkt met beheerplannen. Tegenover deze lasten die voortvloeien uit de beheerplannen staan reserves die een bijdrage leveren aan de begroting die even groot zijn als de lasten die voor het vervangen van de materialen zijn opgenomen. Door wijziging in de voorschriften BBV en de door de gemeenteraad gestelde kaders betreffende investeringen zijn de voordelen van het gebruik van reserves tegenover de genoemde beheerplannen nagenoeg verdwenen. Het voorstel om de gevormde reserves die tegenover de beheerplannen brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding staan op te heffen resulteert in een eenmalige baat van afgerond € 609.000. Deze baat kan toegevoegd worden aan de algemene reserve. (zie nota reserves en voorzieningen 2008) Ook is er voorgesteld om op een andere wijze om te gaan met het vervangen van materiaal voor de brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding. Deze andere werkwijze heeft tot gevolg dat onze financiële

positie jaarlijkse met € 100.000 zal verbeteren. Een nadeel van deze andere werkwijze is dat lasten van vervanging van het materiaal schommelingen in onze begroting zullen brengen in plaats van het gestelde beleid van jaarlijks gelijkblijvende lasten voor vervanging van materialen.

Bestaand en Nieuw beleid

Het financiële meerjarenperspectief van de programmabegroting 2009 en de meerjarenraming 2010-2012 geven bij bestaand en nieuw beleid in totaal een sluitend beeld.

2009 sluit met een tekort van € 44.000,

2010 sluit met een overschot van € 518.000,

2011 sluit met een overschot van € 673.000

2012 sluit met een overschot van € 327.000.

Totaal over deze jaren is er een meerjarig overschot van € 1.474.000.

Overzicht financiële positie 2009-2012 per programma

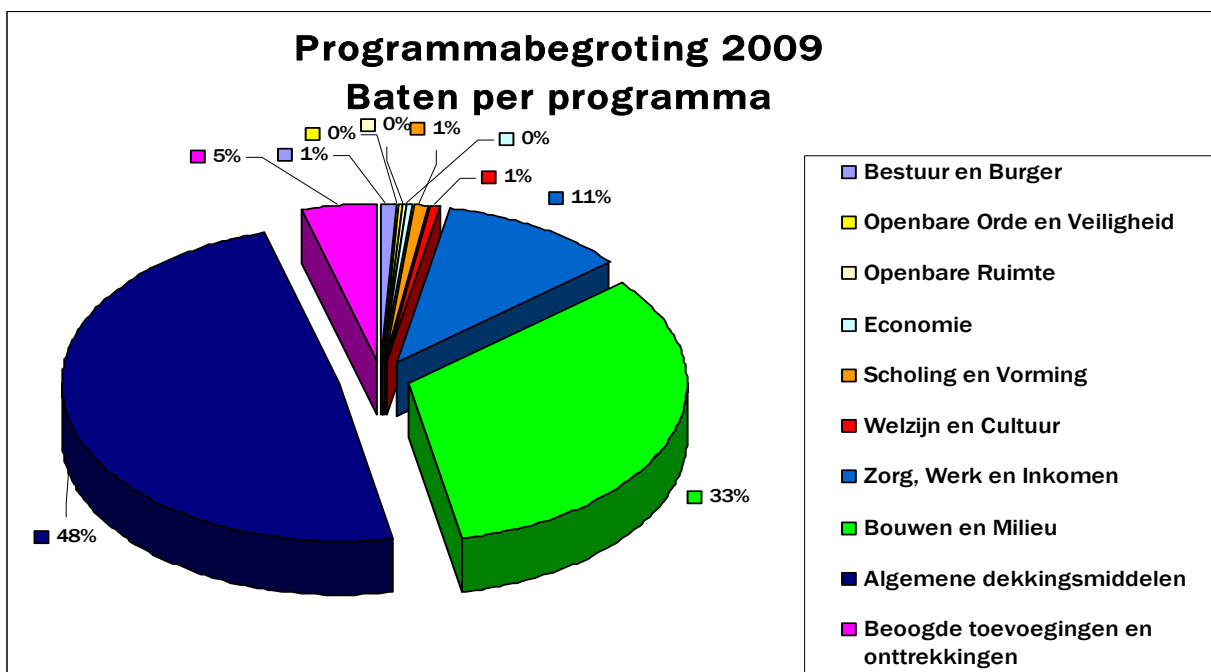
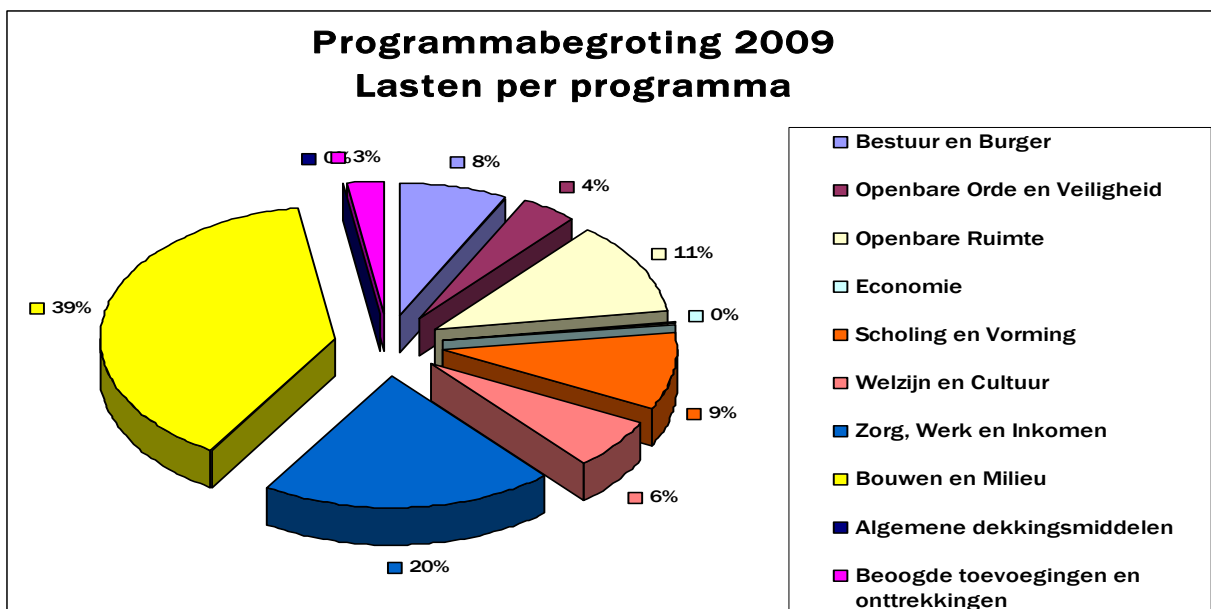
Gesplitst in bestaand beleid en nieuw beleid

Overzicht Financiële Positie 2009-2012 per programma							
					Meerjarenraming		
Bestaand Beleid		rekening	begroting	begroting	raming	raming	raming
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nr:	Programma's	€	€	€	€	€	€
P1	Bestuur en Burger	2.386	3.663	3.094	3.512	3.816	3.972
P2	Openbare Orde en Veiligheid	1.281	1.823	1.663	1.655	1.653	1.648
P3	Openbare Ruimte	4.008	4.333	4.996	3.802	3.726	3.731
P4	Economie	136	19	117	113	108	104
P5	Scholing en Vorming	3.186	3.087	3.899	3.478	3.433	3.225
P6	Welzijn en Cultuur	2.147	2.496	2.472	2.472	2.475	2.478
P7	Zorg, Werk en Inkomen	3.614	4.226	4.329	4.385	4.425	4.428
P8	Bouwen en Milieu	2.275	2.595	2.479	2.352	2.131	2.044
	Algemene dekkingsmiddelen	-20.972	-21.803	-22.256	-22.309	-22.558	-22.559
Het geraamde resultaat voor bestemming		-1.939	439	793	-540	-791	-928
+ = tekort - = overschot							
Beoogde toevoegingen en onttrekkingen		1.894	-449	-909	412	-42	-44
Het geraamde resultaat na bestemming		-45	-10	-116	-128	-832	-972
+ = tekort - = overschot		0	0	0	0	0	0
					Meerjarenraming		
Nieuw beleid		rekening	begroting	begroting	raming	raming	raming
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nr:	Programma's	€	€	€	€	€	€
P1	Bestuur en Burger	0	0	736	963	754	1.451
P2	Openbare Orde en Veiligheid	0	0	75	75	75	75
P3	Openbare Ruimte	0	0	38	27	12	4
P4	Economie	0	0	15	15	15	15
P5	Scholing en Vorming	0	0	22	12	12	12
P6	Welzijn en Cultuur	0	0	-19	6	6	6
P7	Zorg, Werk en Inkomen	0	0	109	32	65	-35
P8	Bouwen en Milieu	0	0	236	186	186	86
D	Algemene dekkingsmiddelen	0	0	-852	-1.012	-802	-836
R	Mutaties in reserves	0	0	-200	-692	-164	-134
Totaal Nieuw Beleid		0	0	159	-389	160	645
+ = tekort - = overschot							
Het geraamde resultaat na bestemming							
Inclusief bestaand en nieuw beleid		-45	-10	44	-518	-673	-327
+ = tekort - = overschot							
Het geraamde resultaat na bestemming							
Meerjarig							-1.474
+ = tekort - = overschot							

Overzicht van lasten en baten per programma

Nr:	Programma's	Lasten 2009 € x 1000	Baten 2009 € x 1000	€ x 1000
P1	Bestuur en Burger	3.455	-361	3.094
P2	Openbare Orde en Veiligheid	1.756	-93	1.663
P3	Openbare Ruimte	5.151	-155	4.996
P4	Economie	212	-94	117
P5	Scholing en Vorming	4.302	-403	3.899
P6	Welzijn en Cultuur	2.759	-287	2.472
P7	Zorg, Werk en Inkomen	9.262	-4.933	4.329
P8	Bouwen en Milieu	17.667	-15.188	2.479
D	Algemene dekkingsmiddelen	0	-22.256	-22.256
R	Beoogde toevoegingen en onttrekkingen	1.158	-2.067	-909
Het geraamde resultaat na bestemming		45.721	-45.837	-116

+ = tekort - = overschot

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Op basis van het BBV dient in de programmabegroting afzonderlijk aandacht te worden besteed aan de verplichtingen van jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume. Voor deze verplichtingen mogen geen voorzieningen worden gevormd.

Arbeidsgerelateerde verplichtingen zijn:

- **Wachtgelden (oude verplichtingen) ambtenaren.**
De verplichtingen aan ambtenaren zijn in de begroting jaarlijks op basis van de in- en uitstroom becijferd en in de begroting opgenomen.
- **Wachtgelden en pensioenen wethouders.**
Dit betreft de verplichtingen aan wethouders als gevolg van ontslag en/of pensioen. Voor de pensioenverplichting is een verzekering afgesloten waarvan de jaarlijkse lasten (€ 31.000) zijn opgenomen in de programmabegroting. Voor eventuele wachtgeldverplichtingen voor wethouders is geen verzekering of voorziening aanwezig en dienen deze lasten als deze zich voor doe ten lasten worden gebracht van de lopende exploitatie hetgeen een negatieve invloed zal hebben op de financiële positie van de gemeente.
- **Opgebouwde vakantierechten.**
Over de maanden juni t/m december bouwt het personeel recht op vakantiegeld op. Deze rechten worden pas in de maand mei daarop betaald. Wanneer er geen grote mutaties in de omvang van het personeel zijn zullen beide bedragen nagenoeg aan elkaar gelijk zijn. Er is dus geen of weinig effect op de uitkomst van de exploitatie.
- **FPU gemeentelijk deel.**
De lasten voor FPU zijn opgenomen in de begroting

Investerings met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Er is inmiddels onderscheid gemaakt in onze staten van geactiveerde uitgaven tussen investeringen met een economisch nut (verhandelbaar) en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (niet verhandelbaar, bijvoorbeeld wegen, fietspaden, etc.).

Laatstgenoemde investeringen zijn voor een groot deel in 2002, 2003 en 2004 extra afgeschreven ten laste van vrije reserves en voorzieningen. De gevolgen van deze extra afschrijvingen bestaan uit lagere kapitaallasten en lagere reserves en voorzieningen en de daarmee samenhangende posten.

De activa bestaan thans bijna geheel uit investeringen met een economisch nut; slechts acht posten met een boekwaarde van € 727.000 op 1 januari 2009 en € 667.000 op 31 december 2012 hebben betrekking op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Het betreft voornamelijk activa op gebied van verkeer als fietspaden en investeringen in snelheidsbeperkende maatregelen.

Deze investeringen hadden volgens de huidige voorschriften rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht moeten worden, maar op het moment van investeren ontbraken de nodige financiële middelen. Daarom is er voor gekozen om af te schrijven wat wel is toegestaan. Door de vastgestelde beheerplannen voor de openbare ruimte en spreidingsplannen voor diverse diensten blijven de gevolgen voor de vervangingsinvesteringen beperkt. Nieuw beleid voor investeringen en activiteiten zijn per programma afzonderlijk opgenomen.

De financiering

Voor verder informatie over de financiering wordt verwezen naar paragraaf financiering

De stand en het verloop van de reserves

De rentetoevoeging aan de algemene reserve is gesteld op 0%, terwijl voor de met activa verbonden reserves de rentetoevoeging gesteld is op 5%. Bij de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen is uitgegaan van de notitie reserves en voorzieningen 2008.

Overzicht reserves		Begroting 2009		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Totaal algemene reserve	1.348.798	71.607	0	1.420.405
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	15.624.768	1.072.882	1.740.960	14.956.690
Totaal overige bestemmingsreserves	2.214.116	43.977	355.904	1.902.189
Totaal reserves	19.187.682	1.188.467	2.096.864	18.279.284

Overzicht reserves		Begroting 2010		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Totaal algemene reserve	1.420.405	571.607	500.000	1.492.012
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	14.956.690	1.039.479	1.196.973	14.799.196
Totaal overige bestemmingsreserves	1.902.189	544.068	46.275	2.399.982
Totaal reserves	18.279.284	2.155.153	1.743.248	18.691.189

Overzicht reserves		Begroting 2011		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Totaal algemene reserve	1.492.012	71.607	0	1.563.619
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	14.799.196	1.031.604	1.151.180	14.679.620
Totaal overige bestemmingsreserves	2.399.982	47.914	41.485	2.406.410
Totaal reserves	18.691.189	1.151.125	1.192.665	18.649.649

Overzicht reserves		Begroting 2012		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Totaal algemene reserve	1.563.619	71.607	0	1.635.226
Bestemmingsreserves waar investeringen tegenover staan	14.679.620	990.625	1.124.323	14.545.922
Totaal overige bestemmingsreserves	2.406.410	48.048	30.000	2.424.459
Totaal reserves	18.649.649	1.110.280	1.154.323	18.605.606

De stand en het verloop van de voorzieningen

Overzicht voorzieningen		Begroting 2009		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	4.963.411	391.178	1.987.513	3.367.076
Egalisatievoorzieningen	5.687.866	639.538	765.058	5.562.346
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	405.095	0	32.933	372.162
Totaal voorzieningen	11.056.373	1.030.716	2.785.504	9.301.585

Overzicht voorzieningen		Begroting 2010		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	3.367.076	441.039	988.018	2.820.097
Egalisatievoorzieningen	5.562.346	639.538	653.455	5.548.429
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	372.162	0	0	372.162
Totaal voorzieningen	9.301.585	1.080.577	1.641.473	8.740.689

Overzicht voorzieningen		Begroting 2011		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	2.820.097	441.114	433.513	2.827.698
Egalisatievoorzieningen	5.548.429	639.538	709.403	5.478.564
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	372.162	0	0	372.162
Totaal voorzieningen	8.740.689	1.080.652	1.142.916	8.678.425

Overzicht voorzieningen		Begroting 2012		
	Boekwaarde begin begrotingsjaar	Mutaties		Boekwaarde einde begrotingsjaar
		Vermeerderingen	Verminderingen	
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	2.827.698	0	0	2.827.698
Egalisatievoorzieningen	5.478.564	0	0	5.478.564
Voorzieningen uit van derden verkregen middelen	372.162	0	0	372.162
Totaal voorzieningen	8.678.425	0	0	8.678.425

De hierboven opgenomen overzicht betreffende reserves en voorzieningen is samengesteld op basis van gegevens die bekend waren tot en met de eerste bestuursrapportage 2008.

De wijzigingen die voortvloeien uit de nota reserves en voorzieningen 2008 zijn in de hierboven opgenomen overzichten niet verwerkt.

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2009
en
Meerjarenraming
2010-2012***

Programma's

PROGRAMMA 1 - BESTUUR EN BURGER

Portefeuillehouders: burgemeester ir. C.W. Veerhoek en wethouder mr. J.M. Talman-van der Woude

ALGEMEEN

Programma-inhoud	Het programma omvat burgerparticipatie en de interne en externe dienstverlening. Daarnaast omvat dit programma de de bestuurlijke organen (raad, commissie, college van burgemeester en wethouders en de burgemeester), intergemeentelijke samenwerking, voorlichting (inclusief website) en verkiezingen.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Beleidsnotitie wijkmanagement "Samenwerken voor het resultaat" (Raadsbesluit 30 januari 2008)
Ontwikkelingen	De Gemeentewinkel moet het aanspreekpunt zijn voor de burger. De digitale dienstverlening zal zich steeds verder ontwikkelen. Het medium Internet zal steeds meer worden gebruikt. In 2010 worden ongeveer 100 producten via de website van de gemeente aangeboden.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p><u>Wijkmanagement</u> We willen meer invloed, participatie en betrokkenheid van bewoners op de verbetering en bevordering van de kwaliteit van de eigen woon- en leefomgeving via de inzet van wijkmanagement.</p>	<p>De invoering van wijkmanagement wordt ook in 2009 gefaseerd voortgezet. Dit houdt in dat een vervolg aan Dodewaard en IJzendoorn (start eerste initiatieven eind 2008) wordt gegeven. In de loop van 2009 zal worden gezien of er gelegenheid bestaat om wijkmanagement ook in andere kernen te ontwikkelen.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijk eind 2009 bestaan er in Dodewaard en IJzendoorn wijktafels. • Voor eind 2009 hebben de wijktafels van Dodewaard en IJzendoorn de wensen van de inwoners over leefbaarheid vastgelegd in een tweejaarlijks programma. • Eind 2009 is voor de raad bekend welke concrete vervolgininitiatieven er worden opgestart. 	2009 e.v.
<p><u>Deregulering</u> We willen dat alleen noodzakelijke en nuttige (beleids)regels resterend. Daarnaast willen we de "red tape" (Overbodige processtappen, onnodige bewijsstukken, onduidelijke informatievoorziening vergunning en handhaving) verminderen zodat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor inwoners, bedrijven en instellingen er meer ruimte is voor eigen initiatief en de administratieve lasten lager worden. • De organisatie regels eenduidig kan toepassen en handhaven. 	<p>In het kader van deregulering wordt de inzet van de huidige instrumenten voortgezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nut & noodzaaktoets toepassen op elke (nieuwe) verordening en beleidsregel • Uitvoering project 'Dereguleren APV' i.s.m. KvK en naburige gemeenten 	2009

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p>Dienstverlening We willen als bestuur dienstbaar zijn en wij streven een slagvaardige en klantgerichte organisatie na die:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helder, transparant en tijdig communiceert met inwoners en anderen (mondeling, via papier en digitaal). • Qua tevredenheid van burgers over bestuur en organisatie (boven)gemiddeld scoort in de benchmark "Staat van de Gemeente". 	<p>We gaan ook in 2009 steeds meer producten van onze dienstverlening digitaal aanbieden. Daarnaast starten we in 2009 met een digitaal forum voor vragen en meningen van inwoners.</p> <p>Indicatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op brieven, aanvragen et cetera wordt uiterlijk binnen 8 weken gereageerd. Waar mogelijk worden ze binnen deze termijn ook afgehandeld. • Toename van producten in 2009 die digitaal aangeboden worden, m.b.v. formulieren, DigiD en elektronisch betalen. We streven daarbij naar 15% digitale aanvragen en afhandelingen in totaal. • Wachttijden publieksbalie bekorten tot gemiddeld 5 minuten en diensten zoals de bouwbalie en het zorgloket ook op afspraak aanbieden. 	<p>2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p> <p>1^e kw. 2009</p>
<p>Project Vraaggerichte Dienstverlening Wij willen door te participeren in het regionale project Vraaggerichte Dienstverlening werken aan het realiseren van een betere interne en externe dienstverlening die voldoet aan de uitgangspunten die gesteld zijn in het coalitieprogramma.</p>	<p>In kader van het project Vraaggerichte Dienstverlening worden de volgende stappen gezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionaal op basis van onder meer een business case wordt bepaald in hoeverre Neder-Betuwe gaat participeren in een Shared Service Center (SSC-ICT). Uitgangspunten hierbij zijn kostenbesparing, continuïteit en verbetering van kwaliteit. • We gaan participeren in het onderzoek naar de mogelijkheden voor een Regionaal Klant Contact Center (KCC). Eén loket voor alle vragen van inwoners en bedrijven en het opzetten van een regionale kennisbank wat betekent dat de klant via elk kanaal (schriftelijk, per e-mail, aan de balie en telefonisch) dezelfde basisinformatie en antwoorden krijgt over zoveel mogelijk producten en vormen van dienstverlening. 	<p>2009</p>
<p>Informatiebeleidsplan Wij streven naar een adequate (digitale) informatievoorziening en een adequate digitale dienstverlening door middel van het in 2008 vastgestelde informatiebeleidsplan.</p>	<p>Ook in 2009 wordt uitvoering gegeven aan de volgende projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbetering informatie met betrekking tot bevolkingsgegevens. • Digitalisering van bestemmingsplannen. • Voorbereiding invoering Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). 	<p>2009</p>

WAT MAG HET KOSTEN?

P1 Programma: Bestuur en Burger							
		Meerjarenraming					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x € 1.000						
Bestaand Beleid							
Lasten		2.932	4.062	3.447	3.868	4.170	4.325
Baten		-547	-399	-361	-361	-361	-361
Exploitatieresultaat		2.386	3.663	3.086	3.507	3.810	3.965
Nieuw Beleid							
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				570	794	583	1.281
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				166	169	171	170
Baten							
Saldo		0	0	736	963	754	1.451
Exploitatieresultaat		2.386	3.663	3.822	4.470	4.563	5.416

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008

(verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

		x € 1.000	
Bestaand beleid			
Door het actualiseren van de urenverdeling worden er in 2009 meer lasten aan dit programma toegerekend ten opzichte van 2008.	€	57	N
Door het wegvallen van wachtgeldverplichtingen voor een ex-wethouder ontstaat er in 2009 een voordeel op dit programma ten opzichte van 2008.	€	40	V
In 2009 zijn er meer middelen voor wijk- en buurtgericht werken geraamd.	€	57	N
Door het houden van de Europese verkiezingen in 2009 is er in 2009 voor € 15.000 aan extra lasten geraamd ten opzicht van 2008.	€	15	N
Ten opzichte van 2008 is er in 2009 € 30.000 minder beschikbaar gesteld voor het project Vraaggerichte dienstverlening ICT. Wel zijn onder nieuw beleid middelen opgenomen voor de uitvoering van het informatiebeleidsplan.	€	30	V
De stijging van de jaarlijkse bijdrage aan de Regio Rivierenland (zie "nieuwe ontwikkelingen conform kadernota" in dit programma Burger en bestuur) is om administratieve redenen ook verwerkt onder het bestaand beleid van de diverse programma's. Dit om de (per saldo) extra lasten al over de beleidsvelden te verdelen. Voor dit programma betekent dat per saldo een voordeel van € 100.000.	€	100	V
Bij de griffie is er sprake van een voordeel ten opzichte van 2008 van € 107.000. Dit komt enerzijds, omdat er in 2008 sprake was van incidentele lasten die niet meer terugkomen in 2009 (wachtgeldverplichting vertrekkende griffier en personeel van derden bij de griffie). Anderzijds komt dit doordat er vanaf 2009 extra lasten zijn opgenomen in verband met formatie-uitbreiding bij de griffie (0,5 fte).	€	107	V
Op personeel van derden is sprake van een voordeel van € 405.000 ten opzichte van 2008. Dit omdat er in 2008 sprake was van een incidenteel budget dat niet meer is opgenomen voor 2009.	€	405	V
Op dit programma is een hogere (administratieve) stelpost opgenomen voor prijsstijgingen van € 101.000.	€	101	N
Op dit programma is een hogere (administratieve) stelpost opgenomen voor kapitaallasten voor voorgenomen investeringen van € 132.000.	€	132	N
Op dit programma is een hogere (administratieve) stelpost opgenomen voor onvoorziene uitgaven van € 35.000.		35	N
Hoger renteresultaat	€	290	V
Overige kleine verschillen		2	V
Saldo bestaand beleid	€	577	V

Nieuw Beleid						
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Vernieuwing geluidsinstallatie voor raadsvergaderingen	€	20	0	0	0	N
Volgens de kadernota 2009-2012 stijgt de jaarlijkse bijdrage aan de Regio Rivierenland met per saldo € 100.000. Deze stijging is om administratieve redenen ook bij de diverse programma's onder bestaand beleid verwerkt. Dit om de extra lasten al over de diverse beleidsvelden te verdelen.	€	100	100	100	100	N
De extra middelen voor het uitbreiden van de griffie (0,5 fte) die niet konden worden gedekt uit de begroting bestaand beleid zijn gehonoreerd bij de kadernota 2009-2012 en in de begroting opgenomen onder deze post.	€	30	30	30	30	N
Voor de uitvoering van het Informatiebeleidsplan zijn extra middelen opgenomen.	€	154	230	76	80	N
In de kadernota 2009-2012 is er een (extra) budget inhuur van derden opgenomen van jaarlijks € 100.000.	€	100	100	100	100	N
In de kadernota 2009-2012 is er voor het opvangen van loonstijgingen een extra (administratieve) stelpost opgenomen.	€	75	151	154	158	N
In de kadernota 2009-2012 is er voor het opvangen van prijsstijgingen een extra (administratieve) stelpost opgenomen.	€	100	101	102	103	N
Conform aangenomen amendement nummer 3 bij de kadernota 2009-2012 "Raming onderuitputting van kapitaallasten" is er op dit programma een stelpost opgenomen voor verwachte onderuitputting kapitaallasten van € 50.000 per jaar. Deze verwachte onderuitputting wordt toegevoegd aan de algemene reserve.	€	50	50	50	50	V
Op dit programma is een (administratieve) stelpost opgenomen voor kapitaallasten in verband met voorgenomen investeringen. Het betreft hier kapitaallasten voor aanschaf van nieuwe stemmachines (€ 10.000 per 2009 en daarna aflopend) en de kapitaallasten voor de voorgenomen investering in het nieuwe gemeentehuis van jaarlijks € 875.000 per 2012.	€	10	10	9	884	N
Bij de behandeling van de kadernota 2009-2012 is besloten tot een formatie-uitbreiding van per saldo 8,95 fte. Dit betekent voor dit programma een last van per saldo € 213.000.	€	213	213	213	213	N
De toevoeging aan de voorziening reorganisatie valt op dit programma weg met ingang van de begroting 2009. Het voordeel van € 92.000 wordt gebruikt als gedeeltelijke dekking van de formatie-uitbreiding van per saldo 8,95 fte.	€	92	92	92	92	V
In de uitbreiding van de formatieomvang is rekening gehouden met een tweede avondopenstelling op donderdagavond. Op deze tweede avondopenstelling is vervolgens in het dekkingsplan van de kadernota 2009-2012 bezuinigd. Deze bezuiniging levert financieel een voordeel op van € 50.000.	€	50	50	50	50	V
Conform de kadernota 2009-2012 zijn er extra middelen voor leeftijdsbewust personeelsbeleid opgenomen. In 2009 is een eenmalig hoger bedrag opgenomen.	€	30	10	10	10	N
De lasten voor een uitgewerkt businessplan SSC-ICT in kader van het project Vraaggerichte Dienstverlening bedragen de komende drie jaar per saldo € 90.000.	€	20	50	20	0	N
Per 2012 wordt er een eenhoofdige directie ingevoerd.	€	0	0	0	30	V
Het jaarlijks opstellen van een onderwijshuisvestingsprogramma, met investeringsbedragen, waarin de ontvangen aanvragen op basis van de wetgeving, de leerlingenprognose en eerder genomen besluiten worden beoordeeld levert de komende jaren naar verwachting voordelen op voor de exploitatie.	€	90	9	40	175	V
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota		570	794	583	1.281	N

Overige nieuwe ontwikkelingen						
	x € 1.000					
	2009	2010	2011	2012		
Het betreft hier een ophoging van het budget in verband met toename kosten voor werkbezoeken/raadsuitjes gemeenteraad. Tevens is ophoging van het budget noodzakelijk in verband met vergoeding aan raadsleden voor deelname aan het VNG congres en vergoeding bovenmatige ziektekosten.	€	15	15	15	15	N
Hoger inflatiepercentage voor 2009. In de kadernota 2009-2012 is melding gemaakt van een verwacht inflatiepercentage van 2%. In de begroting zijn wij uitgegaan van een inflatiepercentage van 3%. Dit resulteert in een structureel nadeel van € 100.000 per jaar.	€	100	101	102	103	N
Wijziging werkwijze Materiaal spreidingsplannen brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding. In totaal levert deze andere werkwijze de komende 4 jaar per saldo een voordeel op van € 400.000. In dit programma worden eenvoudigheidshalve de kapitaallasten en aanschaf van klein materiaal Buitendienst als nieuwe ontwikkeling meegenomen. In totaliteit is het voordeel van € 400.000 terug te vinden in programma 1, 2 en overzicht mutaties in reserves.	€	50	52	53	52	N
Overige kleine verschillen	€	1	1	1	0	N
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	166	169	171	170	N

PROGRAMMA 2 - OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Portefeuillehouder: Burgemeester ir. C.W. Veerhoek

ALGEMEEN

Programma-inhoud	<p>Ontwikkeling Veiligheidsbeleid en beleidsadvisering.</p> <p>In het programma openbare orde en integrale veiligheid staan de twee volgende doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het verbeteren van de objectieve veiligheid. • Het verbeteren van het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Veiligheidsagenda 2007-2011 (raadbesluit 15 februari 2007, nr. 11) • Plan van aanpak/draaiboek Oud en Nieuw • Beleidsplan brandpreventie 2002-2007 • Uitvoeringsplan Project Versterking Brandweer
Ontwikkelingen	<p>In verband met een andere werkwijze bij de politie en justitie is de regierol van diverse veiligheidsthema's waaronder, veelplegers en ex-gedetineerden bij de gemeente neergelegd. Tiel neemt bij deze projecten de regierol op zich. Inbreng en aanpak van een veelplegers (woonachtig in Neder-Betuwe) worden onder aansturing van de ketenregisseur door de gemeente zelf behandeld.</p> <p>De aanpak risicojongeren is ook een van de thema's waarvan de regie bij de gemeente is neergelegd. In 2009 wordt het Zorgadviesteam Primair Onderwijs uitgebreid, zodat ook probleemjongeren van 13 -23 jaar hierin aan bod komen.</p> <p>Justitie en politie hebben aangegeven dat zij de gemeente actief ondersteuning bieden als er gericht wordt gewerkt aan het veiligheidsbeleid en dat het integraal veiligheidsbeleid op orde is.</p>

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
Gemeentebreed de veiligheid verder bevorderen.	<p>Vanuit de gemeente willen wij dat onder meer aanpakken door het realiseren van het volgende actiepunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij probleemlocaties rechtstreeks met de inwoners, in- en externe partners in gesprek gaan en alle relevante partners betrekken bij het oplossen van het probleem. 	2009
Inbraken bij bedrijven wordt teruggedrongen via een pilot op het Bedrijventerrein Bonegraaf te Dodewaard.	In 2009 wordt verder uitvoering gegeven aan het plan van aanpak voor Bedrijventerrein Bonegraaf op basis waarvan het keurmerk veilig ondernemen is ontvangen. De concrete actiepunten hiertoe worden voor januari 2009 vastgesteld.	2009
<p>Wij willen de deelname aan SMS-Alert bevorderen.</p> <p><u>Indicator:</u> Wij willen dat het aantal personen dat deelneemt aan SMS-Alert bevorderen van 1.523 (per 1 februari 2008) naar 1.623 (per 1 december 2009).</p>	Wij gaan 2x per jaar extra aandacht besteden aan nut en noodzaak van SMS-Alert via de RBC en/of Neder-Betuwe Magazine. Tevens wordt SMS-Alert op de website geplaatst.	

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p>Wij willen dat het aantal meldingen van jeugdoverlast wordt teruggedrongen.</p> <p><u>Indicator:</u> Wij willen het aantal meldingen van jeugdoverlast terugdringen van 50 (periode januari t/m juni 2008) naar 40 (periode januari t/m juni 2009) en over het hele jaar naar 100.</p>	<p>De jeugdoverlast wordt vanuit de gemeente in ieder geval op de volgende wijze aangepakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het actualiseren van en het in kaart brengen van overlastlocaties en probleemgroepen. • Het adequaat inspelen op meldingen en de jeugd rechtstreeks benaderen en met hen in gesprek gaan. • De werkwijze van het Jeugdpreventie Netwerk voor jongeren van 18 t/m 23 jaar (aanpak risicojongeren zorgaanbod) aan het Zorg Advies Team koppelen. • Inzet van een interventiemedewerker voor gemiddeld 10 uur per week. Hiervoor zijn bij de kadernota 2009-2012 middelen beschikbaar gesteld. 	2009
<p>Wij willen het gebruik van genotsmiddelen onder scholieren terugdringen door deelname aan het project "De gezonde school en genotsmiddelen".</p>	<p>Vanuit de gemeente worden de lesprogramma's van het project "De gezonde school en genotsmiddelen" aangeboden aan de scholen.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Preventieproject middelengebruik op alle scholen van voortgezet onderwijs binnen de gemeente gerealiseerd. • Preventieproject alcohol op 13 basisscholen gerealiseerd. 	2009 2009
<p>Wij willen het aantal schadegevallen rondom de jaarwisseling omlaag brengen.</p> <p><u>Indicator:</u> Wij streven naar om het aantal beschadigde verkeersborden terug te brengen van 182 (januari 2008) naar 162 (januari 2009).</p>	<p>Vanuit de gemeente worden de volgende acties in 2009 uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het in 2008 geactualiseerde draaiboek Oud en Nieuw. • Intensieve persoonlijke benadering. In het bijzonder richting jongeren door inzet van de jongeren- en interventiemedewerker. • Jongeren een taak geven in de organisatie van de diverse feesten die op oudejaarsavond plaatsvinden. • Op drie voortgezet onderwijs scholen door Halt Criminaliteitspreventieproject gericht op overlast vuurwerk laten verzorgen. Hiervoor zijn bij de kadernota 2009-2012 middelen beschikbaar gesteld. <p><u>Indicator:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een proefproject vuurwerkbestendige verkeersborden uitgevoerd. Hiertoe worden 60 verkeersborden aangepast. 	2009 2009 2009 2009

WAT MAG HET KOSTEN?

P2	Programma:	Openbare Orde en Veiligheid					
		Meerjarenraming					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x	€ 1.000					
	Bestaand Beleid						
	Lasten	1.871	2.016	1.756	1.748	1.746	1.742
	Baten	-590	-193	-93	-93	-93	-93
	Exploitatieresultaat	1.281	1.823	1.663	1.655	1.653	1.648
	Nieuw Beleid						
	Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
	Lasten			20	20	20	20
	Baten						
	Overige nieuwe ontwikkelingen						
	Lasten			55	55	55	55
	Baten						
	Saldo	0	0	75	75	75	75
	Exploitatieresultaat	1.281	1.823	1.738	1.730	1.728	1.723

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)			
Bestaand beleid			
	€	x € 1.000	
Door het actualiseren van de urenverdeling worden er in 2009 minder lasten aan dit programma toegerekend ten opzichte van 2008.	€	59	V
Efficiencyvoordelen (zie bovengenoemd voordeel) die zijn behaald door de clustervorming brandweer mogen volgens eerdere besluitvorming worden besteed aan brandweerdoeleinden. Dit betekent een last (stelpost) voor 2009.	€	59	N
De jaarlijkse toevoeging aan het materieel spreidingsplan brandweer is in verband met de omzetting van een voorziening naar een reserve niet meer onder dit programma verantwoord maar onder de mutaties in reserves.	€	179	V
Overig kleine verschillen.		19	N
Saldo bestaand beleid	€	160	V

Nieuw Beleid						
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
	€	x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
In het kader van criminaliteitspreventie is voor de inzet van een interventiemedewerker voor gemiddeld 10 uur per week bij de kadernota 2009-2012 een raming opgenomen van € 20.000 structureel.	€	20	20	20	20	N
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	20	20	20	20	N
Overige nieuwe ontwikkelingen						
	€	x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Wijziging werkwijze Materiaal spreidingsplannen brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding. In totaal levert deze andere werkwijze de komende 4 jaar per saldo een voordeel op van € 400.000. In dit programma zijn de kosten voor klein onderhoud materiaal brandweer meegenomen. In totaliteit is het voordeel van € 400.000 terug te vinden in programma 1, 2 en overzicht mutaties in reserves.	€	55	55	55	55	N
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	55	55	55	55	N

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p>Waterbeheer Wij willen wateroverlast en andere waterproblemen zo veel als mogelijk voorkomen.</p>	<p>Voor de gemeente is het uitvoeren van het Waterplan gemeente Neder-Betuwe het belangrijkste instrument in dit kader. Voor 2009 is de uitvoering in ieder geval te meten via de navolgende indicatoren.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) • Actualiseren Basis Riolerings Plan • Uitwerken maatregelen wateropgave landelijk gebied • Opzetten monitoring programma • Afkoppelen Oranjebuurt Dodewaard 2012 <p>Periodiek wordt het Waterplan geactualiseerd.</p>	2009
<p>Landschapsbeleid Wij willen het Neder-Betuwe's landschap waar mogelijk behouden en versterken.</p>	<p>Voor de gemeente is het uitvoeren van het Landschap Ontwikkeling Plan (LOP) het belangrijkste instrument in dit kader. Voor 2009 is de uitvoering in ieder geval te meten via de navolgende indicatoren.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen uitvoeringsprogramma na vaststellen LOP. 	2009
<p>Begraafplaatsenbeheer Wij willen de begraafplaatsen zo veel als mogelijk behouden als waardige laatste rustplaats.</p>	<p>In 2009 wordt een beheerplan begraafplaatsen aan de raad voorgelegd.</p>	1 ^e kw. 2009
<p>Verkeer en vervoer Op het gebied van verkeer en vervoer willen wij de volgende doelstellingen bereiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het terugdringen van het aantal ongevallen op gemeentelijke wegen en kruisingen. • Het verbeteren van de doorstroming op de openbare wegen. • Het verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente. • Een goede bereikbaarheid van deur tot deur met goede bus- en treinverbindingen. <p><u>Indicator:</u> Wij willen het aantal ongevallen op gemeentelijke wegen en kruisingen terugbrengen van 287 (in het jaar 2002) via 210 (in het jaar 2007) naar 200 (in het jaar 2009).</p>	<p>Voor de gemeente is het uitvoeren van het verkeerveiligheidsplan een belangrijk instrument in dit kader. In 2009 wordt dit plan opgesteld en daarin worden actiepunten en indicatoren opgenomen.</p> <p>Periodiek wordt het verkeerveiligheidsplan geactualiseerd.</p>	2009 2010 e.v.
<p>Speelruimte Wij willen een adequaat aanbod van speelvoorzieningen dat is afgestemd op de diverse leeftijdscategorieën.</p> <p><u>Indicatoren:</u> Worden opgenomen in de beleidsnota speelruimte.</p>	<p>Voor de gemeente is het uitvoeren van de Beleidsnota Speelruimte 2009-2012 het belangrijkste instrument in dit kader. Voor 2009 is de uitvoering in ieder geval te meten aan de indicatoren die in de beleidsnota worden opgenomen.</p>	2009

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p>Recreatiebeleid Wij willen een completer en uitgebreider recreatieaanbod, dat oog heeft voor de inwoners van Neder-Betuwe en dat aansluit bij het specifieke karakter van Neder-Betuwe en bij de huidige (regionale) ontwikkelingen op recreatiegebied.</p>	<p>Voor de gemeente is het (samen met andere partijen) uitvoeren van het actieplan recreatie en toerisme voor de gemeente Neder-Betuwe het belangrijkste instrument in dit kader. Voor 2009 is de uitvoering in ieder geval te meten via de navolgende indicatoren.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Toeristische informatie op internetsite van de gemeente Neder-Betuwe • <i>Bewegwijzering binnen gemeente verbeteren.</i> • Folders over recreatiemogelijkheden. • Uitbreiden infoposten RBT. • Fietsknooppunten. • Vaststellen en uitvoeren gemeentelijk kampeerbeleid. • Stimuleren toeristisch recreatief ondernemerschap, onder meer door uitvoering te geven aan 'mijn idee een goed idee'. • Voortbestaan NORT Consulent. • Stimuleren (nieuwe) toeristische recreatieve initiatieven. 	<p>2009</p>

WAT MAG HET KOSTEN?

P3 Programma: Openbare Ruimte							
		Meerjarenraming					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x € 1.000						
Bestaand Beleid							
Lasten		4.423	4.620	5.151	3.925	3.831	3.827
Baten		-415	-287	-155	-123	-105	-96
Exploitatieresultaat		4.008	4.333	4.996	3.802	3.726	3.731
Nieuw Beleid							
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				38	27	12	4
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				0	0	0	0
Baten							
Saldo		0	0	38	27	12	4
Exploitatieresultaat		4.008	4.333	5.034	3.829	3.738	3.735

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008

(verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid		x € 1.000	
Na 2009 is de storting in de voorziening achterstallig onderhoud niet meer nodig. Volgens eerder gemaakte afspraken met IFLO moest in de periode 2005-2009 de voorziening op peil zijn gebracht. Gevolg hiervan is dat de toevoeging in 2009 toeneemt met € 730.000 ten opzichte van 2008.	€	730	N
In 2008 zijn er kosten geweest voor het herontwikkelen van de stationsomgevingen in de gemeente Neder-Betuwe. Het betreft hier een eenmalig budget voor 2008.	€	20	V
In 2008 zal voor de laatste maal de bijdrage inzake maatschappelijke compensatie ontzanding Lingemeer worden ontvangen. Dit levert met ingang van 2009 een nadeel op dit programma op.	€	130	N
De jaarlijkse toevoeging aan het materieel spreidingsplan gladheidbestrijding is in verband met de omzetting van een voorziening naar een reserve niet meer onder dit programma verantwoord maar onder de mutaties in reserves. Dit levert met ingang van 2009 een voordeel op dit programma op.	€	30	V
In 2008 heeft voor de laatste keer de afschrijving plaats gevonden van de in het verleden betaalde afkoopsom recreatieschap. Dit levert met ingang van 2009 een voordeel voor de begroting op.	€	158	V
Overige kleine verschillen.	€	11	N
Saldo bestaand beleid	€	663	N

Nieuw Beleid					
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota					
	x € 1.000				
	2009	2010	2011	2012	
Een onderzoek naar het parkeerbeleid was opgenomen in de kadernota 2009-2012. Op basis van aangenomen amendement 3 op de kadernota is er voor gekozen deze middelen niet te investeren in een parkeerplan, maar ten behoeve van de parkeerproblematiek van vrachtwagens in de kernen.	€ 15	0	0	0	N
Voor een duurzaam watersysteem dat voldoet aan de normen voor waterkwantiteit, -kwaliteit en -beleving wordt uitvoering gegeven aan de in het Waterplan opgenomen maatregelen. Het Waterplan is aan de raad aangeboden. Daarin is opgenomen het uitvoeringplan, inclusief de benodigde financiële middelen.	€ 19	23	8	0	N
Bij de behandeling van de kadernota 2009-2012 is besloten tot een formatie-uitbreiding van per saldo 8,95 fte. Voor programma 3 betekent dit een toename van de lasten met circa € 4.000.	€ 4	4	4	4	N
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€ 38	27	12	4	N
Overige nieuwe ontwikkelingen					
	x € 1.000				
	2009	2010	2011	2012	
Geen	€ 0	0	0	0	
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€ 0	0	0	0	

PROGRAMMA 4 - ECONOMIE

Portefeuillehouder: Burgemeester ir. C.W. Veerhoek

ALGEMEEN

Programma-inhoud	<ul style="list-style-type: none"> Het behouden en waar mogelijk versterken van het ondernemersklimaat en de werkgelegenheid in de gemeente. Het beheren en in stand houden van de wekelijkse markten.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" Gemeenschappelijke regeling Industrieschap Medel Ster-convenant

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p><u>Economische zaken</u></p> <p>Op het gebied van economische zaken willen wij de volgende doelstellingen bereiken:</p> <ul style="list-style-type: none"> Voldoende aanbod van winkels in de kernen. Geen of zo min mogelijke leegstand op bedrijfsterreinen. Bevordering werkgelegenheid. Inzicht in de behoefte aan type bedrijfsterreinen in de gemeente. Voldoende aantrekkelijk aanbod voor de behoefte van eigen bedrijfsleven. 	<p>Om deze doelstellingen te bereiken worden naast het participeren in diverse overlegorganen in ieder geval de volgende stappen gezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Onderhouden van contacten met individuele ondernemers. Voortzetten overleg ondernemersplatform Neder-Betuwe en gemeente. Op basis van gegevens KvK, provincie en ondernemersverenigingen inzicht verkrijgen in behoefte bedrijfslocaties. 	2009

WAT MAG HET KOSTEN?

P4	Programma:	Economie					
					Meerjarenraming		
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x € 1.000						
	Bestaand Beleid						
	Lasten	631	218	212	210	209	208
	Baten	-495	-199	-94	-97	-101	-104
	Exploitatieresultaat	136	19	117	113	108	104
	Nieuw Beleid						
	Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
	Lasten			15	15	15	15
	Baten						
	Overige nieuwe ontwikkelingen						
	Lasten			0	0	0	0
	Baten						
	Saldo	0	0	15	15	15	15
	Exploitatieresultaat	136	19	133	128	124	120

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Bestaand beleid		x € 1.000	
De rentelasten van de voorfinanciering van de strategische aankopen voor Medel 2 zijn als last in de begroting opgenomen. De gemaakte kosten worden zodra de exploitatieopzet van Medel 2 door de raden van de gemeenten Neder-Betuwe en Tiel is goedgekeurd terugontvangen van het industrieschap Medel. Deze baten zijn vanaf 2009 opgenomen in de begroting.	€	39	V
In 2008 hebben de laatste financiële afhandelingen van de in 2000 verkochte aandelen GGR-Gas plaatsgevonden. Dit hield verband met een eventueel verschuldigd zijn van vennootschapsbelasting over de winst van een cross-borderleaseconstructie afgesloten door GGR-Gas. In 2008 is besloten om tot uitbetaling van het apart gezette geld over te gaan. Voor de gemeente Neder-Betuwe resulteerde dit in een éénmalige voordelige baat in 2008 van € 166.000, waardoor er in 2009 sprake is van een nadeel ten opzichte van 2008.	€	166	N
Door het actualiseren van de urenverdeling worden er in 2009 minder lasten aan dit programma toegerekend ten opzichte van 2008.	€	25	V
Overige kleine verschillen.	€	4	V
Saldo bestaand beleid	€	98	N

Nieuw Beleid

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Bij de behandeling van de kadernota 2009-2012 is besloten tot een formatie-uitbreiding van per saldo 8,95 fte. Voor programma 4 betekent dit een toename van de lasten met circa € 15.000.	€	15	15	15	15	N
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	15	15	15	15	N

Overige nieuwe ontwikkelingen

		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Geen	€	0	0	0	0	
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	0	0	0	0	

PROGRAMMA 5 - SCHOLING EN VORMING

Portefuillehouder: wethouder mr. J.M. Talman-van der Woude

ALGEMEEN

Programma-inhoud	De zorg voor de onderwijshuisvesting, het ontwikkelen van lokaal onderwijsbeleid, schoolbestuurlijke taken openbaar onderwijs en zorg voor volwasseneneducatie.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs • Verordening leerlingenvervoer • Gemeenschappelijke regeling "Regeling instelling voor openbaar speciaal en voortgezet speciaal onderwijs in de Betuwe" • Beheerplan gebouwenonderhoud basisscholen • Onderwijshuisvestingsprogramma (OHP) • Kwalificatieplicht (vanaf 1 augustus 2007)
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Nabegeleiding van de bestuurlijke verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs vanaf 1 januari 2008. • Opstarten van het overleg met het bestuur openbaar onderwijs. • In 2009 zullen naar verwachting de resultaten van een haalbaarheidsonderzoek m.b.t. regionale samenwerking op het terrein van leerplicht bekend zijn. Afhankelijk van de besluitvorming kan dit gevolgen hebben voor onze gemeente. • In 2008 hebben de besturen van de Stichting Fluvium, de Stichting COPO, de Stichting Openbaar Basisonderwijs Tiel en de Instelling voor Openbaar Speciaal Onderwijs in de Betuwe (De Wissel) een intentieverklaring getekend om te komen tot een besturenfusie per 1 januari 2009. Dit bestuur zal het openbaar onderwijs in de gemeenten Tiel, Neerijnen, Culemborg en Geldermalsen gaan verzorgen. De gemeente Neder-Betuwe zal daarin niet meer participeren. Uiteraard blijft De Wissel wel de aangewezen school voor kinderen uit onze gemeente voor speciaal onderwijs. De huidige gemeenschappelijke regeling voor de instandhouding van de Instelling voor Openbaar Speciaal Onderwijs in de Betuwe (De Wissel) zal dan worden opgeheven. De datum van 1 januari 2009 zal in ieder geval niet worden gehaald, omdat op 18 juli de stichting Fluvium heeft besloten uit het fusieproces te stappen. Eind 2008 wordt duidelijk welke vervolgstappen worden gezet. • In verband met het besluit van CFI om de Detmarschool in Ede (LOM en MLK onderwijs) te verplaatsen naar Neder-Betuwe moet de mogelijke verplichting tot bouw van deze school, locatiekeuze en bouwopvang worden onderzocht. In het meerjareninvesteringsplan is geen rekening gehouden met deze investeringskosten. Uitgangspunt bij deze eventuele bouw is geen lastenverhoging voor de gemeente. Extra lasten moeten gelijk zijn aan de hogere rijksvergoeding gemeentefonds voor deze school.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p><u>Huisvesting</u> Wij willen zorg dragen voor voldoende en adequate huisvesting voor het openbaar en bijzonder onderwijs op basis van recente leerlingprognoses.</p>	<p>Voor de gemeente is het uitvoeren van het jaarlijkse Onderwijshuisvestingsprogramma het belangrijkste instrument in dit kader. De uitvoering is in ieder geval te meten via de navolgende indicatoren in 2009.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingebruikname van de uni-locatie Van Lodenstein College in Kesteren in augustus 2009. • Oplevering nieuwbouw 12-klassige Sébaschool in Ochten. • Oplevering vervangende nieuwbouw De Wegwijzer in Kesteren. • Doorvoeren van eventuele aanpassingen van de Houtkoperschool en uitbreiding van de Reho-botschool en de gymnastiekaccommodatie in Ochten (afhankelijk van de besluitvorming over het OHP 2009). <p>Periodiek wordt het beheerplan onderwijsgebouwen geactualiseerd. In 2009 wordt een Onderwijshuisvestingsprogramma 2010 opgesteld op basis van leerlingprognoses uit 2007.</p> <p>Wijziging verordening voorzieningen huisvesting onderwijs op basis van modelverordening VNG (wijzigingen betreffen minder regels en denken in bruto-vloeroppervlakten in plaats van denken in lokalen).</p> <p>Onderzoek naar en besluitvorming over verplaatsing van de Detmarschool van Ede naar Neder-Betuwe.</p>	<p>2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p>
<p><u>Openbaar onderwijs</u> Wij willen ook na (en door middel van) de bestuurlijke verzelfstandiging streven naar een kwalitatief goed openbaar onderwijs.</p> <p>Door de bestuurlijke verzelfstandiging van het openbaar onderwijs heeft de gemeente geen directe invloed meer op de kwaliteit en het aantal leerlingen van het openbaar onderwijs.</p>	<p>Vanaf volgend jaar is er periodiek overleg tussen het stichtingsbestuur en de gemeente over de ontwikkelingen binnen het openbaar onderwijs. In het periodiek overleg komt in ieder geval aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een verzoek aan het bestuur openbaar onderwijs (Stichting SPOENK) om de mogelijkheden van bestuurlijke schaalvergroting op termijn in beeld te brengen. 	<p>2009</p>
<p><u>Leerplicht</u> Wij willen door middel van een goede naleving van de Leerplichtwet en een goede balans tussen zorg en handhaving - in samenwerking met de scholen - bijdragen aan het terugdringen van het schoolverzuim en het aantal voortijdig schoolverlaters (is jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten).</p> <p><u>Indicator:</u> Wij willen dat minimaal 95% van de kwalificatieplichtige jongeren in het schooljaar 2008/2009 invulling geeft aan deze plicht.</p>	<p>In 2009 worden vanuit de gemeente in ieder geval de volgende stappen hiertoe ondernomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scholen/ouders informatie verstrekken m.b.t. verzuim. • Bij vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim binnen één werkweek na melding door leerplichtambtenaar actie ondernemen. • Afzonderlijk verantwoording afleggen aan de raad door middel van het leerplichtverslag. • Deelname aan Zorg Advies Teams. 	<p>2009 e.v.</p>
<p><u>Zorgadviesteam (ZAT)</u> (zie programma 6 “coördinatie van zorg”)</p>		

WAT MAG HET KOSTEN?

P5 Programma:		Scholing en Vorming					
		Meerjarenraming					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x € 1.000						
Bestaand Beleid							
Lasten		7.160	6.534	4.302	3.865	3.787	3.571
Baten		-3.975	-3.447	-403	-388	-353	-345
Exploitatieresultaat		3.186	3.087	3.899	3.478	3.433	3.225
Nieuw Beleid							
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				0	0	0	0
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				22	12	12	12
Baten							
Saldo		0	0	22	12	12	12
Exploitatieresultaat		3.186	3.087	3.921	3.490	3.445	3.238

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

	€	x € 1.000	
Bestaand beleid			
De voeding van de voorziening met betrekking tot de overgangsregeling verzelfstandiging openbaar onderwijs is afgestemd op de betalingsregeling die in 2007 is afgesproken met stichting Spoenk. Dit betekent voor 2009 een hogere last van € 51.000.	€	51	N
Toename kapitaallasten van De Wegwijzer (oplevering 2009) en de Sebaschool (oplevering 2010). Voor het grootste deel bestaat deze toename in kapitaallasten uit de extra afschrijving op de 'restant boekwaarde oude Wegwijzer' (€ 238.000) die gedekt worden uit de reserves. Tegenover het nadeel op dit programma staat dus een voordeel op 'mutaties reserves'.	€	348	N
Extra kosten voor tijdelijke huisvesting Van Lodenstein College (VLC). Deze extra kosten bestaan voornamelijk uit de verwijderingskosten van de tijdelijke huisvesting.	€	49	N
Toename kapitaallasten in verband met nieuwbouw Van Lodenstein College (VLC) (oplevering 2009). Dekking van deze kapitaallasten vindt plaats door gebruikmaking van de bestemmingsreserve huisvesting VLC. Door dit voordeel op 'mutaties reserves' is er per saldo sprake van een neutraal effect in de begroting.	€	319	N
Door het actualiseren van de urenverdeling worden er in 2009 meer lasten aan dit programma toegerekend ten opzichte van 2008.	€	25	N
Overige kleine verschillen.	€	20	N
Saldo bestaand beleid	€	812	N

Nieuw Beleid

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

	€	x € 1.000			
		2009	2010	2011	2012
Geen.	€	0	0	0	0
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	0	0	0	0

Overige nieuwe ontwikkelingen

	€	x € 1.000			
		2009	2010	2011	2012
Overige kleine nieuwe ontwikkelingen.	€	22	12	12	12
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	22	12	12	12

PROGRAMMA 6 - WELZIEN EN CULTUUR

Portefeuillehouder: wethouders mr. J.M. Talman-van der Woude, J.W. Keuken en H. Willemsen

ALGEMEEN

Programma-inhoud	Het stimuleren en in stand houden van voorzieningen op het gebied van cultuur, monumenten, sport, kunst, kinderopvang, jeugd- en jongeren, ouderen, almede het subsidiëren van activiteiten in het kader van leefbaarheid.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Notitie Welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening en vastgestelde beleidsregels • Beheerplan gebouwen • Renovatieplan groene sportvelden • Specifiek voor Kinderopvang/peuterspeelzaalwerk: <ul style="list-style-type: none"> - verordening wet Kinderopvang 2005 - verordening kwaliteitsregels peuterspeelzaalwerk Neder-Betuwe • Eigenwijs Rivierenland
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing • Toename aantal tweeverdieners/individualisering van de samenleving • Beroep op eigen verantwoordelijkheid van burgers wordt meer benadrukt • Regionale samenwerking

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<u>Bibliotheekwerk</u> Wij willen literatuur, lectuur, informatie en documentatie in alle vormen en categorieën toegankelijk en beschikbaar maken en daarbij het aanbod afstemmen op de vraag en inspelen op ontwikkelingen.	Voor de kernen Opheusden en Ochten een vaste bibliotheekfunctie creëren in plaats van de bibliobus. <u>Indicator:</u> <ul style="list-style-type: none"> • In 2009 wordt in Opheusden de bibliobus opgeheven en een vaste bibliotheekfunctie gerealiseerd in het nog te bouwen woon-zorgcomplex. • In Ochten worden op dit moment de mogelijkheden onderzocht om de bibliobus op te heffen en een vaste bibliotheekfunctie te creëren. In 2009 ontstaat hierover duidelijkheid. 	2009 e.v. 2009 2009
<u>Gebiedsgericht Cultuurbeleid Rivierenland</u> Wij willen het aanbod van kunst en cultuur voor onze inwoners verbeteren, waardoor de leefbaarheid binnen onze gemeente vergroot.	Hiertoe nemen wij deel aan het Gebiedsgericht Cultuurbeleid Rivierenland en de projecten die zij opzetten ook in onze gemeente implementeren. In 2009 is de uitvoering in ieder geval te meten aan de hand van de navolgende indicatoren: <u>Indicatoren:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Er worden in de periode van 2009-2012 projecten opgezet op het gebied van amateurkunst, cultuur-educatie, cultuurtoerisme en cultureel erfgoed. 	2009 e.v.
<u>Monumenten</u> Wij willen een beperkt aantal kwalitatief goede monumenten behouden.	Er wordt in 2009 uitvoering gegeven aan het actuele plan van aanpak monumenten door het opschonen van de gemeentelijke monumentenlijst. <u>Indicatoren:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Eind 2009 is de gemeentelijke monumentenlijst opgeschoond. 	2009

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p>Sport Wij willen bevorderen dat meer inwoners gaan sporten onder meer om overgewicht te voorkomen. Daarbij willen wij er voor zorgen dat er vormen van aangepast sporten beschikbaar komen.</p>	<p>Vanuit de gemeente worden hiertoe in ieder geval de volgende stappen ondernomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deelnemen aan projecten van en gebruikmaken van de ondersteuning door de Gelderse Sportfederatie. • Renovatie van korfbalvelden te Kesteren en voetbalvelden op basis van een nog nader vast te stellen renovatieplan. <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er worden meer sportieve activiteiten aangeboden aan kinderen in de kinderopvang omdat de leiders deelnemen aan de cursus Sportieve Opvang. • Alle scholen en verenigingen die hebben deelgenomen aan Bios worden opnieuw benaderd om deel te nemen aan de opfriscursus. • De uitvoering van de renovaties van de voetbal- en korfbalvelden start in 2009. 	<p>2009 e.v.</p> <p>2009 e.v.</p>
<p>Welzijnsbeleid Wij willen een welzijnsbeleid voeren gebaseerd op beginselen van leefbaarheid. Daartoe wordt vanaf 2006 uitvoering gegeven aan een Nota welzijnsbeleid en een daarop gebaseerde subsidieverordening.</p> <p>Leefbaarheidsbevorderende activiteiten worden ondersteund met faciliteiten, en structurele subsidies blijven voorbehouden aan activiteiten die als basisvoorziening zijn aangemerkt. Faciliteiten zijn beschikbaar in de vorm van faciliterend accommodatiebeleid, innovatiebijdragen, incidentele subsidies en vrijwilligersondersteuning. In 2009 willen wij welzijns- en subsidiebeleid evalueren.</p>	<p>Opstelling van een evaluatienota, die tenminste inzicht geeft in de vraag of de volgende doelstellingen zijn bereikt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verminderen regeldruk voor de subsidieontvangers. • Ondersteunen van leefbaarheidsbevorderende activiteiten vanuit faciliterend beleid. • Bevorderen/stimuleren van basisvoorzieningen met gerichte subsidies. • Bevorderen/stimuleren van ontstaan van nieuwe/innovatieve activiteiten en samenwerkingsrelaties tussen activiteitenaanbieders. <p>De evaluatienota dient aanbevelingen te bevatten tot maatregelen om eventueel niet in voldoende mate bereikte doelstellingen beter te bereiken.</p>	<p>2009</p>
<p>Welzijnsaccommodaties/dorpshuizen. Wij willen adequate huisvesting voor verenigingen en andere groeperingen binnen de gemeenschap - afgestemd op de behoefte - ter beschikking hebben.</p>	<p>Volgend jaar wordt een Nota Accommodatiebeleid 2009-2012 (naar verwachting in het eerste kwartaal) ter vaststelling aan de raad aangeboden. In de komende jaren worden gefaseerd de concrete actiepunten uit deze nota uitgevoerd.</p>	<p>2009 e.v.</p>
<p>Jeugd- en jongerenwerk Wij willen streven naar een samenhangend jeugdbeleid voor de leeftijdscategorie van 0 tot 23 jaar die op interactieve wijze tot stand komt.</p>	<p>Volgend jaar wordt een Nota Integraal Jeugd- en jongerenwerk (naar verwachting in het tweede kwartaal) ter vaststelling aan de raad aangeboden. In de komende jaren worden gefaseerd de concrete actiepunten uit deze nota uitgevoerd.</p>	<p>2009 e.v.</p>
<p>Adequate informatievoorziening voor jongeren Wij willen de informatievoorziening voor jongeren verbeteren ter voldoening aan de Wet op de jeugdzorg en de WMO (prestatieveld 3). Verder willen wij gelijktijdig het lokaal activiteitenaanbod promoten en met jongeren een digitaal communicatiemiddel opzetten.</p>	<p>Wij gaan een gemeentelijke site opzetten volgens het be kroonde jong-in-concept, waar jongeren alle relevante - centraal actueel gehouden - informatie kunnen vinden. Lokale vulling door een redactieraad bestaande uit jongerenwerk en jeugd zelf.</p> <p><u>Indicator:</u> Eind 2009 is de gemeentelijke site in de lucht.</p>	<p>2009 e.v.</p>

WAT MAG HET KOSTEN?

P6 Programma:		Welzijn en Cultuur					
		Meerjarenraming					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x € 1.000						
Bestaand Beleid							
Lasten		2.489	2.791	2.759	2.759	2.762	2.765
Baten		-342	-295	-287	-287	-287	-287
Exploitatieresultaat		2.147	2.496	2.472	2.472	2.475	2.478
Nieuw Beleid							
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				-30	-5	-5	-5
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				11	11	11	11
Baten							
Saldo		0	0	-19	6	6	6
Exploitatieresultaat		2.147	2.496	2.453	2.478	2.480	2.484

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

		x € 1.000	
Bestaand beleid			
Diverse kleine verschillen.			24 V
Saldo bestaand beleid	€		24 V

Nieuw Beleid

Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota

		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Huisvesting bibliotheek Opheusden en Ochten (vanaf 2010). Voor het creëren van een vaste bibliotheekfunctie creëren in Opheusden en Ochten is bij de kadernota 2009-2012 vanaf 2010 een jaarlijks bedrag van € 25.000 beschikbaar gesteld.	€	0	25	25	25	N
Conform dekkingsplan kadernota wordt de opschorting van de subsidieverstrekking voor monumenten vanaf 2009 voortgezet. Dit betekent voor de begroting een voordeel van € 30.000.	€	30	30	30	30	V
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	30	5	5	5	V

Overige nieuwe ontwikkelingen

		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Diverse kleine nieuwe ontwikkelingen.	€	11	11	11	11	N
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	11	11	11	11	N

PROGRAMMA 7 - ZORG, WERK EN INKOMEN

Portefeuillehouder: wethouder mr. J.M. Talman-van der Woude

ALGEMEEN

Programma-inhoud	Het verstrekken van bijstand en maatschappelijke diensten, het op weg helpen van inwoners naar werk, het bestrijden van armoede, de inburgering van nieuw- en oudkomers en het ontwikkelen c.q. uitvoeren van lokaal zorgbeleid.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Samenwerkingsovereenkomst Neder-Betuwe/Tiel m.b.t. werk en reïntegratie en schuldhulpverlening • Nota Bijzondere bijstand 2007 • Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)/Jaarplan Wmo 2009 en Verordening WMO • Budgetovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk 2008-2011 • Nota welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening inclusief beleidsregels • Taakstelling huisvesting statushouders, afspraken met Stichting Woningbeheer Betuwe • Productencatalogus GGD Rivierenland 2002
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing • Toename aantal tweeverdieners/individualisering van de samenleving • Regionale samenwerking • Landelijke tendens: "zorg" legt de verantwoordelijkheid neer bij de burger en zijn directe omgeving • Zelfredzaamheid van de burgers en mantelzorg als "vangnet"

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p>Werk Wij willen de instroom in de uitkeringen beperken, de uitstroom bevorderen en duurzame arbeidsparticipatie bevorderen.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantal uitkeringsgerechtigden Wwb in 2009 verminderen met 5 cliënten tot 115 cliënten. (2005: 151, 2006: 150, 2007: 123, 2008 raming 120). • Aantal uitkeringsgerechtigden Wwb in 2010 verminderen tot 108 cliënten. • Aantal uitkeringsgerechtigden IOAZ, IOAW in 2010 verminderen tot 7 cliënten. (2009: 9) • Dekkingspercentage uitgaven en inkomsten Inkomensdeel realiseren van minimaal 100. (raming 2008: 90%, werkelijk 2007: 97,2%). 	In samenspraak met de gemeente Tiel wordt op een adequate wijze uitvoering geven aan de Wwb (Wet werk en bijstand).	2009 e.v.
<p>Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Wij willen de zelfredzaamheid van burgers, hun maatschappelijke participatie en de leefbaarheid van de woonomgeving bevorderen. Verder willen wij de beperkingen die burgers ondervinden in zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie verminderen.</p>	<p>Dit doen wij door uitvoering te geven aan het beleidsplan WMO. Naast de uitgifte van gratis gemeentebrede WMO krant worden in ieder geval de volgende actiepunten uitgevoerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrale intakegesprekken al dan niet in combinatie met huisbezoek. • Integratie van ouderenadviseur en MEE in het zorgloket. Praktische invulling dient de nodige aandacht te krijgen. 	<p>2009 e.v.</p> <p>2009 e.v.</p> <p>2^e kw. 2009</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p><u>Algemeen Maatschappelijk Werk.</u> Wij willen voorkomen dat cliënten op een wachtlijst voor algemeen maatschappelijk werk terecht komen.</p>	<p>Er worden sluitende afspraken gemaakt met de betreffende instelling over het wegwerken van wachtlijsten op het moment dat die dreigen te ontstaan.</p>	<p>2009 e.v.</p>
<p><u>Inkomen</u> Wij willen mensen die beperkte financiële middelen hebben blijvend in staat stellen deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij willen dat er eind 2009 geen wachtlijst meer is voor deelname aan de schuldhulpverlening. • Wij willen het 'niet gebruiken' van de bijzondere bijstand terugbrengen. Wij streven naar een stijging van het aantal gehonoreerde aanvragen van 312 in 2007 naar 360 in 2009. 	<p>Naast het uitbrengen van een Wmo-voorlichtingskrant waarin ook aandacht wordt besteed aan de bijzondere bijstand worden in ieder geval in 2009 en volgende jaren de navolgende stappen gerealiseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4x per jaar voorlichting in RBC en/of Neder-Betuwe magazine. • Bij verzoeken/contacten i.k.v. de Wmo ook de mogelijkheden in relatie tot minimabeleid bezien. • Voor uitvoering schuldhulpverlening wordt uitvoering gegeven aan het contract met de afdeling Werk en Inkomen van de gemeente Tiel. • Uitvoering geven nota bijzondere bijstand en verbreden met aanschaf van een computer voor gezinnen met schoolgaande kinderen, het bedrag op grond van de regeling chronisch zieken te verhogen van € 200 naar € 350, alsmede met diplomazwemmen 	<p>2009 e.v.</p>
<p><u>Ouderenzorg</u></p> <p>Wij willen bevorderen dat ouderen met een zorgbehoefte zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen.</p>	<p>Wij doen dit door invulling te geven aan de gemeentelijke regiefunctie met betrekking tot de keuzen van gewenste voorzieningen en producten voor ouderen. Hiertoe worden de volgende actiepunten uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naast de gerealiseerde woonzorgzone in Ochten (Oostenrijkse wijk 1996) en Dodewaard (Steeg-akker 2007) zullen voor Opheusden (Reigerstraat planning start bouw 2009) en voor Kesteren (vei-lingterrein start bouw 2010) eveneens woonzorg-zones worden gerealiseerd. Hierbij wordt aange-paste huisvesting aangeboden met een individu-eel afgestemd zorgarrangement. Na gereedko-ming wordt het bestaande woonzorgproject Ochten op actuele eisen herbeoordeeld. • Verder ontwikkelen van een productenboek dat als basis dient voor inkoop van producten van en vastleggen van prestatieafspraken met de Stichting Welzijn Senioren Neder-Betuwe. • Uitbouw van cliëntenondersteuning door middel van professionele inzet, opleiden van vrijwilligers tot seniorenadviseurs en betrokkenheid bij het opzetten van een breed Wmo-loket in het gemeentehuis. • Ontwikkelen van samenwerking tussen lokale organisaties die zich als doel stellen welzijn en zorg te bieden aan de oudere inwoners. <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eind 2009 ligt er een raadsvoorstel met betrekking tot de inrichting van een drietal woon-zorgzones in de genoemde kernen. • Eind 2009 ligt er een subsidievoorstel voor 2010 dat gebaseerd is op en samengesteld is uit het productenboek van de Stichting Welzijn Senioren Neder-Betuwe. De producten zullen voorzien zijn van concrete prestatieafspraken. • In 2009 houdt cliëntondersteuning wekelijks een dagdeel spreekuur in het gemeentehuis. • Opleiden en begeleiden van minimaal 5 vrijwillige ouderenadviseurs. • Ondersteuning bieden aan ouderen met complexe hulpvragen. 	<p>2009-2010 2010-2011</p> <p>2011 2009</p> <p>2009</p> <p>2009</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p><u>Volksgezondheid</u> Wij willen de algemene lichamelijke en geestelijke gezondheid van inwoners van de gemeente bevorderen.</p> <p><u>Indicatoren:</u> Worden in de nota gezondheidsbeleid opgenomen.</p>	<p>Opstellen van actiepunten voor lokaal gezondheidsbeleid, waarbij ook aandacht wordt besteed aan verslaving.</p> <p><u>Indicatoren:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 2^e kwartaal 2009 wordt de nota gezondheidsbeleid aan de raad aangeboden. 	2009 e.v.
<p><u>Ambulancehulpverlening</u> Wij willen dat er via de ambulancedienstverlening sprake is van een adequate spoedhulpvoorziening.</p> <p><u>Indicator:</u> Aanrijdtijd van ambulances in 90% van de gevallen binnen 15 minuten.</p>	<p>Als gemeente kunnen wij allen monitoren of er sprake is van adequate spoedhulp (in hoeverre aan de indicator wordt voldaan). Hierover wordt gerapporteerd aan de raad.</p>	2009
<p><u>Zorg voor vluchtelingen</u> Wij willen huisvesting en opvang van vluchtelingen regelen door het behalen van de opgelegde taakstelling. Daarnaast willen wij zorg dragen voor begeleiding en inburgering.</p> <p><u>Indicator (verblijfsgerechtigden):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Per 1 januari 2009: 198 personen plus • Taakstelling over 2009: 6 personen. • Totaal t/m 2009: 204 personen. <p><u>Indicator (pardonregeling):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Per 1 januari 2009: 21 personen plus • Taakstelling 2009: 14 personen. • Totaal t/m 2009: 35 personen. 	<p>Er zijn al 206 verblijfsgerechtigden gehuisvest, waarmee voldaan is aan deze taakstelling. Met betrekking tot de pardonregeling zijn er 14 personen gehuisvest. De volgende actiepunten resteren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In overleg met de woningbouwvereniging zorgdragen voor behalen van de taakstelling m.b.t. de pardonregeling. Er moeten dus nog 21 personen worden gehuisvest. • Aanbieden van WI-trajecten en begeleidingstrajecten. <p><u>Indicator (WI- en begeleidingstrajecten):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 WI- en begeleidingstrajecten 	2009 e.v. 2009 e.v.
<p><u>Coördinatie van zorg</u> Wij willen de coördinatie van zorg voor jeugd van 0 tot 23 met problemen verbeteren.</p>	<p>Om deze coördinatie te verbeteren worden door de gemeente de volgende acties uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijk in 2010 wordt een Centrum voor Jeugd en Gezin gerealiseerd met de coördinatie van zorg van 0-23 jarigen als kernactiviteit. Hiertoe wordt in regionaal verband opgetrokken en er vindt afstemming plaats met bovenlokale organisaties. • Het bereik van de Zorgadviesteams Primair onderwijs worden uitgebreid van 0-12 jarigen tot 0-23 jarigen. • De Zorgadviesteams Voortgezet onderwijs worden in stand gelaten. • Het '0-23-netwerk' wordt opgezet volgens de werkwijze van jeugdpreventienetwerk; • Er wordt een werkgroep opgericht die gaat onderzoeken welke vorm van schoolmaatschappelijk werk er binnen de gemeente ingevoerd kan worden. In de werkgroep nemen de coördinator Zorgadviesteams, de beleidsmedewerker onderwijs en een afvaardiging van de scholen deel. De uitkomsten worden besproken met het directieoverleg en de stuurgroep Jeugd en Zorg. 	2009 e.v. 2009 2009 e.v. 2009 2009

WAT MAG HET KOSTEN?

P7 Programma:		Zorg, Werk en Inkomen					
		Meerjarenraming					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x € 1.000						
Bestaand Beleid							
Lasten		7.325	9.288	9.262	9.318	9.358	9.362
Baten		-3.711	-5.061	-4.933	-4.933	-4.933	-4.933
Exploitatieresultaat		3.614	4.226	4.329	4.385	4.425	4.428
Nieuw Beleid							
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				126	59	84	-16
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				-17	-28	-19	-19
Baten							
Saldo		0	0	109	32	65	-35
Exploitatieresultaat		3.614	4.226	4.438	4.416	4.491	4.394

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

		x € 1.000	
Bestaand beleid			
De inkomsten uit terugvordering en verhaal WWB zijn (gelet op de ervaringen uit 2007) in 2009 naar beneden bijgesteld.	€	40	N
De lasten voor WMO nemen toe ten opzichte van 2008 door meer aanvragen. Dit betekent voor de begroting 2009 een nadeel van € 32.000 ten opzichte van 2008.	€	32	N
De geraamde lasten voor WVG woningaanpassingen vallen in 2009 € 30.000 lager uit dan in 2008 omdat voor 2008 (via de 1e bestuursrapportage 2008) de geraamde uitgaven incidenteel met € 30.000 zijn opgehoogd.	€	30	V
De stijging van de jaarlijkse bijdrage aan de Regio Rivierenland (zie "nieuwe ontwikkelingen conform kadernota" in dit programma Burger en bestuur) is om administratieve redenen ook verwerkt onder het bestaand beleid van de diverse programma's. Dit om de (per saldo) extra lasten al over de beleidsvelden te verdelen. Voor dit programma betekent dat per saldo een nadeel van € 41.000.	€	41	N
Overige kleine verschillen	€	20	N
Saldo bestaand beleid	€	103	N

Nieuw Beleid						
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
In het bestuursakkoord dat is gesloten tussen het Rijk en de VNG zijn afspraken gemaakt om het aantal Wwb-ers terug te dringen. Die afspraken gelden ook voor Tiel (en Neder-Betuwe). Voor 2009 levert dit een voordeel op van € 67.500 en voor 2010 en verder een voordeel van € 162.000.	€	68	162	162	162	V
Via de algemene uitkering (meicirculaire) worden extra middelen ontvangen voor maatschappelijke begeleiding. Deze middelen worden besteed ten behoeve van maatschappelijke stages en de stimulering van vrijwilligerswerk.	€	40	18	18	18	N
De discussie over schoolmaatschappelijk werk vindt nog steeds plaats (identiteitskwestie). De verwachting is dat daarover eind 2008/begin 2009 duidelijkheid komt. Om die reden kan het geraamde bedrag voor 2009 komen te vervallen. Voor 2009 levert dit een voordeel op van € 35.000.	€	35	0	0	0	V
Bij de behandeling van de kadernota 2009-2012 is besloten tot een formatie-uitbreiding van per saldo 8,95 fte. Voor programma 7 betekent dit een toename van de lasten met circa € 121.000.	€	121	121	121	121	N
Voor de realisering van een Centrum voor Jeugd en Gezin met de coördinatie van zorg van 0-23 jarigen als kernactiviteit wordt in de jaren 2009, 2010 en 2011 per saldo € 225.000 aan lasten opgenomen. Voor dekking van deze lasten zijn via de algemene uitkering middelen ontvangen.	€	50	75	100	0	N
Diverse kleine ontwikkelingen	€	18	7	7	7	N
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	126	59	84	-16	N
Overige nieuwe ontwikkelingen						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Aangezien het aantal uitkeringsgerechtigden het afgelopen jaar is afgenomen (en de gemeente Tiel minder werkzaamheden voor Neder-Betuwe hoeft te verrichten) is er met Tiel voor 2009 overeengekomen, dat de uitvoeringskosten met € 34.169 worden verlaagd. Voor 2010 en volgende jaren wordt er rekening gehouden met een extra verlaging van € 19.635. Daarnaast wordt een efficiencykorting op de algemene uitkering voor Neder-Betuwe (in verband met ketensamenwerking) als extra bezuiniging op de uitvoeringskosten verwerkt. Hierover zijn met de gemeente Tiel afspraken gemaakt. Het betreft een extra structurele bezuiniging van € 18.485 met ingang van 2009. Wel is er met Tiel afgesproken dat medio 2009 wordt gekeken in hoeverre deze bezuiniging kan worden gerealiseerd. Er is dus een (naar schatting aanvaardbaar) risico dat de uitvoeringskosten medio 2009 moeten worden bijgesteld. De totale uitvoeringskosten voor 2009 bedragen € 361.150. Per saldo gaan we nu voor de begroting 2009-2012 uit van een verlaging van de uitvoeringskosten van € 52.654 voor 2009 en van € 72.289 voor de jaren 2010 en verder.	€	53	72	72	72	V
Bij de realisering van het Centrum voor Jeugd en Gezien moet ook een elektronisch kinddossier (EKD) worden opgezet. De lasten voor 2008 zijn via de 1 ^e bestuursrapportage in de begroting opgenomen. De structurele lasten vanaf 2009 zijn op deze plek in de meerjarenbegroting opgenomen. Voor dekking van deze lasten zijn via de algemene uitkering middelen ontvangen.	€	18	26	35	35	N
Diverse kleine ontwikkelingen	€	18	18	18	18	N
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	17	28	19	19	V

PROGRAMMA 8 - BOUWEN EN MILIEU

Portefeuillehouder: J.W. Keuken en H. Willemsen

Programma-inhoud	Beleid en uitvoering van milieuzorg, bouw- en woningtoezicht, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.
Relevante beleidsruimte en kaders	<ul style="list-style-type: none"> • Coalitieprogramma 2006-2010 "Voortvarend verder" • Bestemmingsplannen • Diverse beleidsnotities op het gebied van RO (zoals beleidsnota inwoning, beleidsnota vrijkomende agrarische bebouwing) • Woningbouwprogramma • Woonvisie • Nota grondbeleid • Welstandsnota • Handhavingsnota • Milieu-uitvoeringsprogramma
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Op 1 januari 2010 treedt naar verwachting de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking. Onder de omgevingsvergunning vallen als eerste alle vergunningen op VROM-gebied, zoals die voor wonen, bouwen, ruimte en milieu, maar ook vergunningen op het gebied van monumenten, natuurbescherming, flora en fauna en water gaan daarin mee. Dit betekent tevens het herijken van de wijze waarop handhaving georganiseerd wordt. Dat maakt de Wabo tot een ambitieuze wet die zorgvuldig geïmplementeerd zal moeten worden. • Op 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijke ordening (Wro) in werking getreden. Als gevolg hiervan dient in 2009 een integrale structuurvisie voor het gehele grondgebied te worden opgesteld, waarin ook beleidsthema's als woningbouw en verkeer gebiedsgericht worden vertaald

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
<p>Milieu Wij willen de nadelige gevolgen voor het milieu als gevolg van bedrijven, verkeer en huishoudens beperken en waar mogelijk voorkomen.</p> <p>Indicatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 85 % van de inrichtingen voldoet na de eerste controle; • 90 % van de milieuvergunningen wordt binnen de wettelijke termijn afgehandeld. 	<p>Naast acties gericht op het bereiken van de genoemde indicatoren worden in ieder geval de volgende acties uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een bodemkwaliteitskaart vastgesteld, waardoor het hergebruik van grond binnen de gemeente makkelijker wordt. Dit wordt overigens regionaal opgepakt. • Er wordt een integraal handhavingsuitvoeringsplan vastgesteld. 	<p>4^e kw. 2009</p> <p>1^e kw. 2009</p>
<p>Bouw en Woningtoezicht Wij willen zorg dragen voor kwalitatief goede en veilig uitgevoerde bouwwerken die voldoen aan het ruimtelijk beleid en wettelijke regelgeving.</p> <p>Indicatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn geen van rechtswege verleende vergunningen. • 90 % van de bouwaanvragen waarvoor geen fatale termijn geldt, wordt binnen de proceduretermijn afgehandeld. 	<p>Naast acties gericht op het bereiken van de genoemde indicatoren worden in ieder geval de volgende acties uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie van de welstandsnota. • Implementeren van de nieuwe Wro in de werkprocessen. 	<p>2009</p> <p>2009 e.v.</p>

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar																								
<p>Ruimtelijke ontwikkeling Wij willen er voor zorg dragen dat iedere ruimtelijke functie op de juiste plek wordt gepland (waarbij 'consolidatie' van de huidige ruimtelijke functies uitgangspunt is) en dat er vervolgens conform ruimtelijke planning wordt gehandhaafd.</p>	<p>Wij geven de komende jaren een vervolg aan de in gang gezette acties. Het betreft in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen en in procedure brengen van bestemmings-, wijzigings-, en uitwerkingsplannen voor nieuwe ontwikkelingen. • Alle bestemmingsplannen voor komplannen en bedrijfsterreinen zijn op 1 juli 2010 geactualiseerd en digitaal raadpleegbaar. • Startnotitie opstellen integrale structuurvisie gehele grondgebied. 	<p>2009</p> <p>2009</p> <p>1^e kw. 2009</p>																								
<p>Volkshuisvesting Wij willen dat het bouwen van woningen is afgestemd op de vraag in de diverse kernen, en dat bouwen van woningen met inachtneming van de ruimtelijke randvoorwaarden wordt gerealiseerd.</p>	<p>Wij geven de komende jaren een vervolg aan de in gang gezette acties. Het betreft in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan de woonvisie en het woningbouwprogramma, waarbij in plaats van gemiddeld 100 woningen per jaar (zoals opgenomen in de woonvisie) er voor 2009 voor 351 woningen start van bouw gepland staat (zie indicatoren). • Het inrichten van een drietal woonzorgzones (zoals beschreven in programma 7). • Het realiseren van startersprojecten conform de door de raad vastgestelde nota starterswoningen in Neder-Betuwe. <p><u>Indicatoren:</u> Volgens de actuele woningbouwplanning wordt er in 2009 gestart met de bouw van 169 woningen.</p> <p>Nieuwbouw 2009 (start bouw)</p> <table border="1" data-bbox="767 1167 1238 1653"> <thead> <tr> <th>Project</th> <th>Nieuw</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Dodewaard</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Nachtegaallaan</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Kesteren</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Boveneindsestraat (huidig VLC)</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>De Leede</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Ochten</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Waalfront</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Triangel</td> <td>67</td> </tr> <tr> <td>Opheusden</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Herenland</td> <td>51</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>169</td> </tr> </tbody> </table> <p>Bezwaar- en beroepprocedures kunnen invloed hebben op het hierboven genoemde aantallen nieuw te realiseren woningen.</p>	Project	Nieuw	Dodewaard		Nachtegaallaan	4	Kesteren		Boveneindsestraat (huidig VLC)	22	De Leede	5	Ochten		Waalfront	20	Triangel	67	Opheusden		Herenland	51	Totaal	169	<p>2009 e.v.</p> <p>2009 e.v.</p> <p>2009 e.v.</p>
Project	Nieuw																									
Dodewaard																										
Nachtegaallaan	4																									
Kesteren																										
Boveneindsestraat (huidig VLC)	22																									
De Leede	5																									
Ochten																										
Waalfront	20																									
Triangel	67																									
Opheusden																										
Herenland	51																									
Totaal	169																									
<p>Vastgoed Kwalitatief goede taxaties van alle objecten binnen de gemeente. Een goed beheer van adres en gebouwgegevens De nieuwe wet BAG per 1 juli 2009 invoeren.</p>	<p>Uitvoering geven aan implementatie wet BAG</p>																									

WAT MAG HET KOSTEN?

P8	Programma:	Bouwen en Milieu					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	Meerjarenraming		
					raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x	€ 1.000					
	Bestaand Beleid						
	Lasten	16.327	13.225	17.667	12.650	16.037	10.887
	Baten	-14.052	-10.630	-15.188	-10.298	-13.906	-8.843
	Exploitatieresultaat	2.275	2.595	2.479	2.352	2.131	2.044
	Nieuw Beleid						
	Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
	Lasten			-19	-69	-69	56
	Baten						
	Overige nieuwe ontwikkelingen						
	Lasten			255	255	255	30
	Baten						
	Saldo	0	0	236	186	186	86
	Exploitatieresultaat	2.275	2.595	2.714	2.538	2.316	2.129

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

	x € 1.000	
Bestaand beleid		
Door meer milieutaken zelf uit te voeren en daardoor minder uren af te nemen van de Regio Rivierenland wordt verwacht dat er per saldo € 35.000 minder kosten voor derden gemaakt zullen worden. Tevens zal er minder adviezen van derden noodzakelijk zijn hetgeen een voordeel geeft van € 50.000	85	V
In de begroting 2008 waren de incidentele lasten voor een strategische grondaankoop op dit programma verwerkt. Deze incidentele lasten komen niet meer terug in de begroting 2009, waardoor de lasten met € 234.000 afnemen. Daarnaast worden er voor 2009 voor € 30.000 aan minder opbrengsten geraamd uit verkopen van stroken snippergroen. Per saldo een voordeel op dit programma.	204	V
Door het actualiseren van de urenverdeling worden er in 2009 meer lasten aan dit programma toegerekend ten opzichte van 2008.	175	N
Overig kleine verschillen	2	V
Saldo bestaand beleid	€ 116	V

Nieuw Beleid						
<u>Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota</u>						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Bij de behandeling van de kadernota 2009-2012 is besloten tot een formatie-uitbreiding van per saldo 8,95 fte. Dit betekent voor dit programma een last van per saldo € 98.000.	€	98	98	98	98	N
In het dekkingsplan van de kadernota 2009-2012 is besloten om de lijkbezorgingrechten te verhogen. Het is de bedoeling dat de lijkbezorgingrechten een steeds groter deel van de kosten voor lijkbezorging gaan opvangen.	€	50	100	100	100	V
In het dekkingsplan van de kadernota 2009-2012 is besloten om bij de toerekening van uren aan ruimtelijke projecten met ingang van 2012 een commercieel uurtarief te hanteren.	€	0	0	0	100	V
In het dekkingsplan van de kadernota 2009-2012 is besloten om met ingang van 2009 de bouwleges te verhogen. Dit levert voor de begroting een structureel voordeel van € 50.000 op.	€	50	50	50	50	V
In de financiële kaderstelling en in de kadernota 2009-2012 is besloten om met ingang van 2012 een budget van € 350.000 op te nemen.(onvoorzien) Dit bedrag is gelijk aan 50% van de ambtelijke uren (€ 700.000) die toegerekend worden aan de diverse grondexploitatieprojecten. In de begroting 2008-2011. Dit is een last voor de begroting vanaf 2012. Vervolgens is in het dekkingsplan bij de kadernota 2009-2012 besloten om dit bedrag met € 105.000 te verlagen. Per saldo worden er vanaf 2012 voor € 245.000 een budget gereserveerd zijnde 35 % van de aan de diverse grondexploitatieprojecten toegerekende ambtelijke uren. Nu er in deze begroting minder ambtelijke uren aan diverse grondexploitatieprojecten wordt toegerekend (€ 700.000-€644.000) wordt er geen budget van onvoorzien gevormd van 35% maar 38%. Daarom is het te reserveren budget verlaagd met € 20.000 naar € 225.000	€	0	0	0	225	N
Overige kleine ontwikkelingen	€	17	17	17	17	V
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	-19	-69	-69	56	N
<u>Overige nieuwe ontwikkelingen</u>						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Abusievelijk is bij het herverdelen van restformatie milieu bij de kadernota geen rekening gehouden met het structureel inhuren van capaciteit voor het uitvoeren van integrale milieucontroles die uit het budget van deze restformatie werd gefinancierd. Deze controles worden jaarlijks voor een bedrag van 30.000,- bij derden ingekocht voor een vaste prijs per controle. Hiervoor hebben we zelf de structurele capaciteit niet in huis. De uitvoering van deze controles zijn noodzakelijk om te kunnen voldoen aan het milieu-uitvoeringsprogramma. De inspectie VROM ziet toe op de juiste uitvoering. Dit resulteert in een lagere financiële positie van € 1,2 ton in de komende vier jaar.	€	30	30	30	30	N
Er is nu ook, voor de jaren 2009, 2010, 2011, een budget voor onvoorzien van 35% van de in 2009 toegerekende uren aan diverse grondexploitaties op genomen om zo de eventuele risico's op dit gebied te kunnen opvangen. In de kadernota 2009-2012 (dus onder nieuw beleid conform kadernota 2009-2012) is een budget voor onvoorzien opgenomen voor het jaar 2012.		225	225	225	0	N
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	255	255	255	30	N

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Portefeuillehouder: H. Willemsen

ALGEMEEN

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de algemene dekkingsmiddelen niet als programma weergegeven maar als afzonderlijk overzicht.

De baten uit deze algemene dekkingsmiddelen zijn niet meegenomen bij de diverse programma's, met uitzondering van de lokale heffingen waarvan de lasten met betrekking tot de heffingen gebonden is aan de opbrengsten (bijvoorbeeld rioolopbrengsten, marktgeden en leges).

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Jaar
Controle op het aantal honden Het verscherpen van de controle op het bezit van honden.	Intensiever controle uitvoeren op het aantal aanwezige honden in de gemeente Neder-Betuwe.	1 ^e kw. 2009

OVERZICHT DEKKINGSMIDDELEN

Overzicht van algemene Dekkingsmiddelen						
				Meerjarenraming		
	rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
Bedragen x € 1.000						
Bestaand Beleid						
Saldo Financieringsfunctie						
F9140	-1.623	-1.553	-1.508	-1.494	-1.524	-1.522
	-1.623	-1.553	-1.508	-1.494	-1.524	-1.522
Saldo Beleggingen en Deelnemingen						
Dividenduitkeringen						
- BNG	F9130	-196	-33	-33	-33	-33
- Grondbank	F9130	-1	-1	-1	-1	-1
		-197	-33	-33	-33	-33
Algemene Uitkering						
Algemene uitkering gemeentefonds	F9210	-15.453	-16.383	-16.961	-16.891	-16.990
Algemene uitkering gemeentefonds	F9210	-170	-150	0	0	0
		-15.623	-16.533	-16.961	-16.891	-16.992
Lokale heffingen (besteding niet gebonden)						
Baten onroerende zaak belastingen gebruikers	F9310	-425	-463	-467	-472	-477
Baten onroerende zaak belastingen eigenaren	F9320	-2.946	-3.033	-3.095	-3.225	-3.338
Baten toeristenbelasting	F9360	-48	-65	-66	-67	-68
Baten hondenbelasting	F9370	-110	-123	-125	-127	-128
		-3.529	-3.684	-3.754	-3.890	-4.010
		-20.972	-21.803	-22.256	-22.309	-22.558
Nieuw Beleid						
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
Lasten	0	0	-692	-689	-559	-555
Baten						
Overige nieuwe ontwikkelingen						
Lasten	0	0	-160	-323	-242	-281
Baten						
Saldo	0	0	-852	-1.012	-802	-836
		-20.972	-21.803	-23.109	-23.322	-23.395

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)			
Bestaand beleid		x € 1.000	
Hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds.	€	428	V
Hogere opbrengst Onroerende-zaakbelasting door wijzigingen in de waarden van de woningen en niet-woningen en door wijziging in het tarief.	€	70	V
Lagere bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen.	€	41	N
Vermindering te ontvangen rente Vitens.	€	4	N
Saldo bestaand beleid	€	453	V

Nieuw Beleid						
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
De algemene uitkering uit het gemeentefonds voor 2008 en verdere jaren worden bijgesteld conform de actuele ramingen van het ministerie van BZK in de meicirculaire 2008	€	692	689	559	555	V
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	692	689	559	555	V
Overige nieuwe ontwikkelingen						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds door aanpassingen/wijzigingen die zijn ontvangen op de meicirculaire 2008. De aanpassingen/wijzigingen resulteren in een verwacht hogere algemene uitkering voor 2009 van € 100.000 2010 en verder € 300.000	€	100	300	300	300	V
Er wordt in 2009 een hogere opbrengst onroerende zaak belasting geraamd. Deze hogere opbrengst OZB wordt bepaald op basis van de opbrengst OZB 2008 verhoogd met het inflatiepercentage voor 2009 (3% voor 2009 en 1% voor verdere jaren). Hierbij dient in acht te worden genomen dat in het bestaande beleid reeds een inflatiepercentage is opgenomen van 1% voor 2009 tot en met 2011 vanuit programmabegroting 2008. Dit resulteert per saldo in een hogere opbrengst OZB zoals hier is aangegeven.	€	74	74	74	111	V
In de berekening van de opbrengst OZB 2008 is abusievelijk de verwachte nieuwbouw voor de jaren 2010 ten onrechte meegenomen hetgeen ook een doorwerking heeft naar 2011 en 2012. Deze omissie wordt nu hersteld.	€	0	37	118	116	N
Er wordt voor de komende jaren een lagere opbrengst van de hondenbelasting geraamd in verband een daling van het aantal geregistreerde honden.	€	11	11	11	11	N
Diverse kleine ontwikkelingen	€	3	3	3	3	N
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	160	323	242	281	V

OVERZICHT VAN BEOOGDE MUTATIES RESERVES

R Overzicht Mutaties in reserves							
		Meerjarenraming					
		rekening 2007	begroting 2008	begroting 2009	raming 2010	raming 2011	raming 2012
	Bedragen x	€ 1.000					
<u>Bestaand Beleid</u>							
Lasten		5.156	953	1.158	2.125	1.121	1.080
Baten		-3.262	-1.402	-2.067	-1.713	-1.163	-1.124
Exploitatieresultaat		1.894	-449	-909	412	-42	-44
<u>Nieuw Beleid</u>							
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota							
Lasten				30	-470	30	48
Baten							
Overige nieuwe ontwikkelingen							
Lasten				-230	-222	-194	-182
Baten							
Saldo		0	0	-200	-692	-164	-134
Exploitatieresultaat		1.894	-449	-1.109	-281	-205	-178

Verschillenanalyse programmabegroting 2009 ten opzichte van 2008 (verschillen groot dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

<u>Bestaand beleid</u>	€	x € 1.000	
Voor de bij de jaarrekening 2007 ingestelde reserves materieel brandweer, materieel buitendienst en materieel gladheid was in de begroting 2008 nog geen raming opgenomen. Dit wordt incidenteel gecorrigeerd in de 2e bestuursrapportage 2008. Voor nu betekent dit een hogere geraamde toevoeging in 2009 ten opzichte van de (primaire) begroting (€ 288.000 N). Ook worden er in 2009 middelen aan deze reserves onttrokken voor de dekking van kapitaallasten (€ 38.000 V).	€	288 38	N V
In 2008 is er een Reserve Landschapontwikkelingsplan ingesteld met een eenmalige toevoeging in 2008 (€ 36.000 V).	€	36	V
In 2008 is er incidenteel uit de Algemene reserve grondbedrijf geld onttrokken voor een strategische grondaankoop (€ 234.000 N).	€	234	N
In 2009 worden er meer middelen uit de reserves onttrokken voor dekking van de kapitaallasten van onderwijsgebouwen dan in 2008, het betreft hogere kapitaallasten voor het Van Lodenstein College (€ 697.000 V) en de Wegwijzer (€ 265.000 V).	€	697 265	V V
In 2009 is er geen onttrekking meer nodig uit de Reserve BTW-Compensatiefonds (€ 25.000 N).	€	25	N
Overige kleine verschillen	€	29	N
Saldo bestaand beleid	€	460	V

Nieuw Beleid						
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Door het niet toevoegen van € 500.000 in 2010 aan de reserve grondexploitatie. Dit conform het dekkingplan kadernota 2009-2012	€	0	-500	0	0	V
Door het vrijmaken van diverse bestemmingsreserves in 2012 ontstaat er een last er vinden geen onttrekkingen meer plaats. Twee structurele voordelen van resp. € 275.000 en € 137.500 in verband met de dekking van kapitaallasten van een nieuw gemeentehuis.	€	0	0	0	430 -412	N V
Als gevolg van de geraamde onderuitputting kapitaallasten (amendement 3) wordt er een structureel voordeel gerealiseerd op de andere producten. Echter om dat deze onderuitputting beschikbaar moet blijven als dekking wordt de onderuitputting in de algemene reserve gestort, een structureel nadeel op dit product van € 50.000 structureel.	€	50	50	50	50	N
Als bezuiniging (actualisering van de) materieelspreidingsplannen wordt er minder aan de reserves MSP brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding toegevoegd. Dit is een voordeel op dit product van per saldo € 20.000 structureel.	€	-20	-20	-20	-20	V
Saldo nieuwe ontwikkelingen conform kadernota	€	30	-470	30	48	V/N
Overige nieuwe ontwikkelingen						
		x € 1.000				
		2009	2010	2011	2012	
Wijziging werkwijze Materiaal spreidingsplannen brandweer, buitendienst en gladheidbestrijding. In totaal levert deze andere werkwijze de komende 4 jaar een per saldo voordeel op van € 400.000. In dit onderdeel zijn de dotaties en onttrekkingen uit de verschillende reserves teruggedraaid. In totaliteit is het voordeel van € 400.000 terug te vinden in programma 1, 2 en overzicht mutaties in reserves..	€	-230	-222	-194	-182	V
Diverse kleine ontwikkelingen	€					N
Saldo overige nieuwe ontwikkelingen	€	-230	-222	-194	-182	N

In de Nota Reserves en Voorzieningen 2008 (separaat aan deze begroting) worden de ontwikkelingen in alle reserves in detail toegelicht.

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2009
en
Meerjarenraming
2010-2012***

Paragrafen

PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN

Algemeen

Conform artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bevat de paragraaf "Lokale heffingen" de volgende zaken:

- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit een negental verschillende belastingen/heffingen, welke gelegitimeerd worden door een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

- Streven naar een volledige kostendekking bij leges en andere rechten.
- De opbrengst van leges en rechten niet meer laten stijgen dan met de inflatiecorrectie.

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerende-zaakbelasting

Onder de naam 'onroerende-zaakbelasting' worden met betrekking tot binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven. Het betreft hier een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, en een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) wordt van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld, waarna het te betalen bedrag aan belasting wordt berekend en middels een aanslag aan de belastingplichtige wordt opgelegd. Vanaf 2007 wordt er jaarlijks getaxeerd.

Tot het jaar 2009 wordt er een vast tarief voor elke € 2.500 van de vastgestelde WOZ-waarde in rekening gebracht. Met ingang van 1-1-2009 wordt de onroerende-zaakbelasting berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel op 1 juli 2008 aangenomen. Voorts is in het bestuurlijk overleg WOZ (3-7-2007) afgesproken, dat de uitvoeringskosten, die nu nog via de specifieke uitkering "Kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende-zaken" worden gefinancierd, met ingang van 2009 worden overgeheveld naar het gemeentefonds.

Beleidskaders betreffende de berekening van de opbrengst onroerende-zaakbelasting

- De opbrengst onroerende-zaakbelasting mag niet meer stijgen dan met de inflatiecorrectie. Voor 2009 is gerekend met 3%.
- De meeropbrengst onroerende-zaakbelasting als gevolg van toekomstige nieuwbouw wordt niet betrokken bij de berekening van de financiële ruimte gelet op het areaalacres bij nieuwbouw (uitbreiding infrastructuur etc.) en de verrekening van de OZB met de algemene uitkering uit het gemeentefonds.
- In de berekening van de onroerende-zaakbelasting wordt rekening gehouden met een verwachte waardevermindering of daling. Voor 2009 is rekening gehouden met een verwachte waardevermindering van 2% ten opzichte van 2008.

Overzicht van berekening opbrengst onroerende-zaakbelasting

Begroting:	2008	2008	2009	2008	2009
Heffingsjaar:	2007	2008	2008	2009	2009
WOZ waarde (x1000)					
taxatiewaarde woningen	1.885.525	2.054.189	1.977.038	2.081.189	2.016.579
taxatiewaarde niet-woningen	378.223	393.352	383.341	393.352	391.008
	2.263.748	2.447.541	2.360.379	2.474.541	2.407.587
Totale heffing OZB					
Zakelijk gerechtigden woningen	2.330.509	2.385.485	2.293.365	2.440.981	2.448.127
Feitelijke gebruikers woningen	0	0	0	0	0
	2.330.509	2.385.485	2.293.365	2.440.981	2.448.127
Zakelijk gerechtigden niet-woningen	641.466	647.409	630.213	653.883	689.083
Feitelijke gebruikers niet-woningen	512.870	517.999	504.477	523.179	551.667
Amendement De Pater	-54.606	-54.613	-54.613	-55.704	-55.704
	1.099.730	1.110.795	1.080.076	1.121.358	1.185.045
Totale Heffing OZB	3.430.239	3.496.280	3.373.441	3.562.339	3.633.172

Leeswijzer tabel

De witte kolommen betreffen de (meerjaren)cijfers uit de programmabegroting 2008-2011 en de gele kolommen betreffen de geactualiseerde (meerjaren)cijfers uit deze programmabegroting.

Kern van de bovenstaande tabel is dat als we het raadsbeleid uitwerken conform de financiële kaderstelling en de kadernota dat er bij de woningen sprake is van een lagere WOZ waarde (en dus belastingopbrengst) vanwege lagere waardestijging en vanwege het uitzuiveren van nieuwbouweffecten. Dit levert bij de in het college afgesproken OZB-stijging een voor de burger een gemiddeld 6,5% hogere aanslag op. Voor de gemeente stijgt de opbrengst dan met de afgesproken 3%.

Om de afgesproken opbrengststijging van 3% te realiseren moet ook het OZB tarief voor niet-woningen omhoog. Ook hier is sprake van een lagere werkelijke WOZ-waarde in 2008. Deze lagere waarde wordt voor een deel veroorzaakt door dat de WOZ-waarde van de voor OZB vrijgestelde niet-woningen (kassenvrijstelling) uit de actuele WOZ-waarde berekening voor 2008 moeten worden gehaald. Voor overige niet-woningen betekent dat een gemiddeld hogere aanslag van 9,1%.

Limitering en maximering van de OZB tarieven

Na afschaffing van de OZB woningen gebruikers resteren nog drie andere OZB-tarieven: OZB woningen eigenaren, OZB niet-woningen gebruikers en OZB niet-woningen eigenaren. De limitering en maximering van de OZB is per januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering en maximering OZB mag echter niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve belastingdruk. In 2010 vindt een evaluatie plaats.

2. Toeristenbelasting

Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente in hotels, pensions e.d., tegen vergoeding in welke vorm dan ook, door personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen. Deze belasting kan worden geheven als een bijdrage in de kosten van de voorzieningen die de gemeente heeft getroffen. Deze kosten kunnen dus worden verhaald op de toerist. De toeristenbelasting wordt geraamd door een berekening te maken van de geraamde opbrengst van het voorgaande jaar, vermenigvuldigd met het inflatiepercentage. Per saldo gaan we uit van ongeveer 85.000 overnachtingen.

Toeristenbelasting	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Forfaitaire tariefstelling per overnachting	0,75	0,76	0,78	0,80	0,83	0,85
Inflatiecorrectie % per jaar.	0,75%	1,00%	3,00%	1,00%	1,00%	1,00%
verhoging %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Opbrengst toeristenbelasting	47.722	65.000	66.950	67.620	68.296	68.979

3. Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van honden binnen de gemeente. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat binnen de gemeente wordt gehouden. De tarieven worden jaarlijks trendmatig verhoogd op grond van een inflatiecorrectie. Voor 2009 en verder is vervolgens uitgegaan van een lagere raming van het aantal geregistreerde honden, op basis van het werkelijk aantal geregistreerde honden in 2008.

Hondenbelasting	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1e hond	1580	1546	1500	1500	1500	1500
2e hond	197	251	250	250	250	250
3e hond	25	20	20	20	20	20
Kennel	5	5	10	10	10	10
Tarieven:	€	€	€	€	€	€
1e hond	58	59	61	61	62	63
2e hond	79	79	81	82	83	84
3e hond en volgende hond	99	99	102	103	104	105
Kennel	181	182	187	189	191	193
Gemiddelde Opbrengst hondebelasting	110.106	122.908	115.412	116.566	117.731	118.909
Inflatiecorrectie % per Jaar.	0,75%	1,00%	3,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Jaarlijks verhoging %	0%	0%	0%	0%	0%	0%

4. Rioolrechten

Onder de naam 'rioolrecht' wordt een recht geheven van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Het recht wordt geheven volgens een vast bedrag van de eigenaar.

Rioolrechten	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal rioolaansluitingen	8.020	8.080	8.140	8.200	8.260	8.320
Tarief	198,83	198,83	198,83	198,83	198,83	198,83
Opbrengst rioolrechten	1.609.784	1.606.546	1.618.476	1.630.406	1.642.336	1.654.266

5. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente Neder-Betuwe feitelijk gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan als gevolg van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. De heffing wordt per perceel geheven.

De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt geheel uitgevoerd op regionaal niveau (AVRI).

Afvalstoffenheffing	2004	2005	2006	2007	2008
Geen containers (minimumtarief)	227,00	229,00	229,00	229,00	237,00
1 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	227,00	229,00	229,00	229,00	237,00
1 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	264,00	265,00	265,00	265,00	273,00
2 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	277,40	279,40	279,40	279,40	287,40
2 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	313,40	315,40	315,40	315,40	323,40
1 x 140 liter groen, 2 x 240 liter grijs	349,40	351,40	351,40	351,40	359,40
1 x 240 liter groen, 2 x 240 liter grijs	399,80	401,80	401,80	401,80	409,80

De tarieven van de afvalstoffenheffing voor 2009 zijn nog niet bekend

6. Lijkbezorgingrechten

Op basis van een verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de algemene begraafplaatsen. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

	2009
Lasten	413.000
Baten	343.000
Dekkingspercentage	83%

Verhoging tarieven lijkbezorgingrechten

Het dekkingspercentage voor de lijkbezorgingrechten wordt voor 2009 geraamd op 83%. Thans wordt er gewerkt aan een nota totaalplan begraafplaatsen. Hierin wordt een doorkijk gegeven van de kostenontwikkeling op de langere termijn. Conform het dekkingsplan bij de kadernota 2009-2012 wordt voorgesteld om de tarieven voor de lijkbezorgingrechten meer kostendekkend te maken.

7. Marktgeden

Onder de naam 'marktgeden' wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening, daaronder begrepen de diensten welke in verband hiermee door de gemeente worden verleend. Het recht wordt geheven van degene aan wie een standplaats ter beschikking is gesteld.

8. Brandweerrechten

Onder de naam 'brandweerrechten' worden rechten geheven voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde bezittingen van de gemeentelijke brandweer of van voor de voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeentelijke brandweer in beheer of in onderhoud zijn. Ook worden rechten geheven over sommige door de gemeentelijke brandweer verstrekte diensten.

9. Leges

Onder de naam 'leges' wordt een groot aantal verschillende rechten geheven ter zake vandoor het gemeentebestuur verstrekte diensten. De rechten worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Uitgangspunt is dat de totale rechten, zoals geheven via de verordening, in totaliteit 100% kostendekkend zijn. Behoudens de bouwleges waarvan verwacht wordt dat deze door de stijging van de bouwkosten hetzelfde zullen blijven worden de overige leges met het algemene inflatiepercentage verhoogd. Hierbij wordt er van uitgegaan dat de lagere opbrengst van de bouwleges in 2008 een incidentele tegenvaller zal zijn.

Verhoging bouwleges en toerekening ruimtelijke projecten.

Vanwege de intensivering van bouwprojecten wordt een groter aantal bouwvergunningen geraamd. Daarnaast is per 2009 de opbouw van de verschillende tarieven geactualiseerd. Hierdoor wordt in deze programmabegroting 2009-2012 uitgegaan van een structureel hogere opbrengst van bouwleges van € 50.000 (zie ook het dekkingsplan van de kadernota 2009-2012). Verder is in de kadernota 2009-2012 afgesproken om met ingang van 2012 een commercieel uurtarief te gaan hanteren in toerekening van uren aan ruimtelijke projecten. Naar verwachting levert dat vanaf 2012 een structureel hogere opbrengst van € 100.000 per jaar op. Voor het jaar 2009 vindt er geen verhoging van de bouwleges plaats.

10. Tarieven

Voor door of vanwege de gemeente te verrichten of verrichte diensten, van hem die daartoe strekkende aanvraag heeft ingediend, wordt een betaling gevorderd in overeenstemming met de tarievenverordening.

Een aanduiding van de lokale lastendruk

Belastingdruk per huishouden (bewoner/eigenaar)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2005	€ 412	€ 265	€ 199	€ 876
Gemeente Neder-Betuwe 2006	€ 278	€ 265	€ 199	€ 742
Gemeente Neder-Betuwe 2007	€ 272	€ 265	€ 199	€ 736
Gemeente Neder-Betuwe 2008	€ 276	€ 273	€ 199	€ 748
Gemeente Neder-Betuwe 2009	€ 293	€ 273	€ 199	€ 765
Vershil 2005/2006	-33%	0%	0%	-15%
Vershil 2006/2007	-2%	0%	0%	-1%
Vershil 2007/2008	1%	3%	0%	2%
Vershil 2008/2009	6%	0%	0%	2%

Uitgangspunten:

- Gebruiker van de woning is ook eigenaar;
- Waarde van de woning is voor 2005 en 2006 € 200.000, voor 2007 € 220.000, voor 2008 € 237.000 en voor 2009 € 242.000.

Belastingdruk per huishouden (bewoner/huurder)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2005	€ 183	€ 265	€ 0	€ 448
Gemeente Neder-Betuwe 2006	€ 0	€ 265	€ 0	€ 265
Gemeente Neder-Betuwe 2007	€ 0	€ 265	€ 0	€ 265
Gemeente Neder-Betuwe 2008	€ 0	€ 273	€ 0	€ 273
Gemeente Neder-Betuwe 2009	€ 0	€ 273	€ 0	€ 273
Vershil 2005/2006	-100%	0%	0%	-41%
Vershil 2006/2007	0%	0%	0%	0%
Vershil 2007/2008	0%	0%	0%	0%
Vershil 2008/2009	0%	0%	0%	3%

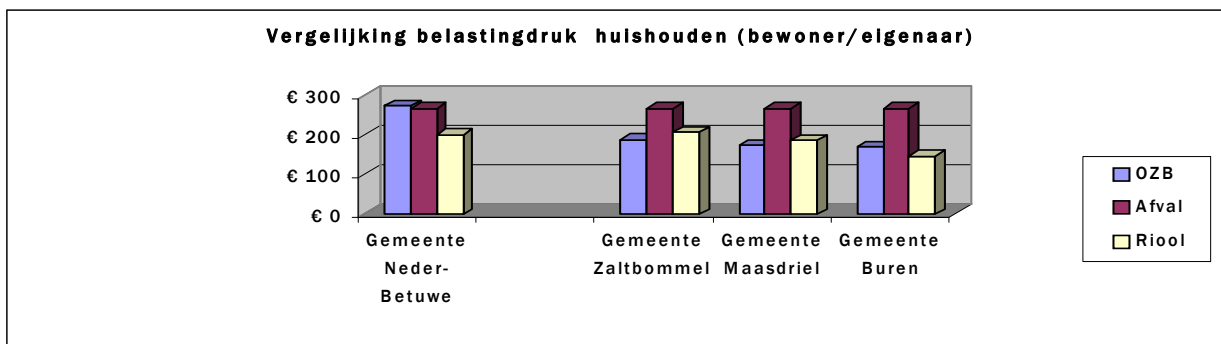
Uitgangspunten:

- Gebruiker van de woning is geen eigenaar;
- Waarde van de woning is voor 2005 en 2006 € 200.000, voor 2007 € 220.000, voor 2008 € 237.000 en voor 2009 € 242.000.

Vergelijking belastingdruk huishouden 2008 (bewoner/eigenaar)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe	€ 272	€ 273	€ 199	€ 744
Gemeente Zaltbommel	€ 198	€ 273	€ 214	€ 685
Gemeente Maasdriel	€ 178	€ 273	€ 212	€ 663
Gemeente Buren	€ 186	€ 273	€ 168	€ 627
Gemiddeld in Gelderland				€ 640

Uitgangspunten:

- Gebruiker van de woning is ook eigenaar;
- Waarde van de woning voor 2008 is € 237.000.

Belastingdruk per niet-woningen				
	OZB eigenaar	OZB gebruiker		Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2005	€ 944	€ 757		€ 1.701
Gemeente Neder-Betuwe 2006	€ 1.046	€ 837		€ 1.883
Gemeente Neder-Betuwe 2007	€ 1.017	€ 813		€ 1.830
Gemeente Neder-Betuwe 2008	€ 986	€ 789		€ 1.775
Gemeente Neder-Betuwe 2009	€ 1.050	€ 840		€ 1.890
	6%	6%		6%

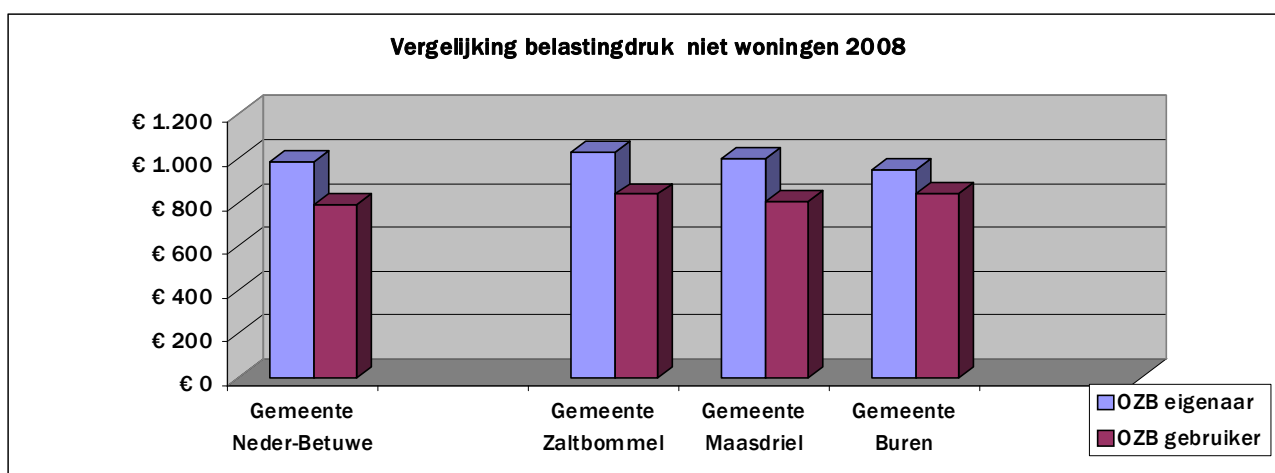
Uitgangspunten:

- In het overzicht is uitsluitend rekening gehouden met de ozb;
- Waarde van de niet-woningen is voor 2005 en 2006 € 600.000, voor 2007 € 600.000, 2008 € 600.000 en voor 2009 € 612.000.

Vergelijking belastingdruk niet-woningen 2008				
	OZB eigenaar	OZB gebruiker		Totaal
Gemeente Neder-Betuwe	€ 986	€ 789		€ 1.775
Gemeente Zaltbommel	€ 1.032	€ 837		€ 1.869
Gemeente Maasdriel	€ 1.000	€ 802		€ 1.802
Gemeente Buren	€ 952	€ 842		€ 1.794

Uitgangspunten:

- In het overzicht is uitsluitend rekening gehouden met de ozb;
- Waarde van de niet-woning is voor 2008 € 600.000.

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen wordt in Neder-Betuwe de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd. Voor de overige regels wordt het Rijksbeleid gevolgd. Dit betekent concreet dat kwijtschelding wordt verleend voor de hondenbelasting (alleen 1^e hond), het rioolrecht en de onroerende-zaakbelastingen. Voor overige heffingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend. Het aantal verzoeken om kwijtschelding wordt voor 2009 geraamd op 10 en de uitvoeringskosten worden geraamd op € 1.000.

PARAGRAAF 2: RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN

Algemeen

In 2007 is de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen vastgesteld. Aan de hand van deze nota heeft er een risico inventarisatie plaatsgevonden, waarbij nieuwe risico's zijn geïdentificeerd. Bij het vaststellen van deze nota is er afgesproken om het risicomanagement verder te verankeren in de planning en controlcyclus. Hiertoe is afgesproken om de paragraaf weerstandsvermogen uit te bouwen tot een paragraaf risicomanagement.

Ten behoeve van deze paragraaf risicomanagement (weerstandsvermogen) is de inventarisatie van risico's geactualiseerd (de laatste actualisatie is gehouden bij het opstellen van de programmarekening 2007). De reeds eerder geïnventariseerde risico's staan als eerste vermeld in deze paragraaf. Daarna wordt er gerapporteerd over nieuwe geïnventariseerde risico's. De risico's zijn beoordeeld en ingeschat aan de hand van de beschreven methodiek in de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de voor afdekking van de risico's benodigde weerstandscapaciteit (middelen).

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het risicoprofiel van de gemeente als geheel, waarbij de waarschijnlijkheid en de omvang van ieder risico afzonderlijk is gewaardeerd.

Deze relatie wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Hierin komt de eigen beleidsvrijheid tot uitdrukking om te bepalen in welke mate de gemeente risico's wil afdekken. Als referentiekader kan de hieronder gepresenteerde waarderingstabel worden genomen welke is opgesteld door de universiteit van Twente en het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement, die in meerdere gemeenten gebruikt wordt:

Ratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Op basis van de waarderingstabel wordt normaliter gestreefd naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Bij het vaststellen van (het dekkingsplan in) de kadernota 2009-2012 is binnen de gemeente Neder-Betuwe besloten te streven naar een weerstandsratio van minimaal 1,5.

Berekening weerstandscapaciteit

De belangrijkste componenten voor de weerstandscapaciteit zijn de vrije reserves en de stille reserves.

De berekening hiervan luidt:

Weerstandscapaciteit	2009	2010	2011	2012
Algemene reserve concern	-2.122.935	-2.244.542	-2.366.149	-2.487.756
Algemene reserve grondexploitatie	-747.973	-753.582	-159.234	-769.428
Stille reserves, direct verkoopbaar	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000
Bestemmingsreserve nieuw gemeentehuis	-722.389	-758.509	-796.434	-836.256
Subtotaal - Reserves	-4.193.297	-4.356.633	-3.921.817	-4.693.440
OZB x)	pm	pm	pm	pm
Leges en andere heffingen x)	pm	pm	pm	pm
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0
Onvoorzien	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000
Saldo begroting	44.000	-518.000	-673.000	-327.000
Subtotaal - Onvoorzien en saldo	-42.000	-604.000	-759.000	-413.000
Totale weerstandscapaciteit	-4.235.297	-4.960.633	-4.680.817	-5.106.440

Risico's

Risico's kunnen worden onderscheiden in:

- Financiële risico's,
- Risico's op eigendommen,
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering,

Financiële risico's

1. Risico's grondexploitatie

Voor de dekking van onbenoemde risico's die met de huidige en toekomstige exploitaties gelopen worden wordt een bedrag van € 1,8 miljoen nodig geacht. Dit is gebaseerd op een landelijk normbedrag dat wordt toegepast ter dekking van onbenoemde risico's uit grondexploitatie.

Begin 2008 zijn alle grondexploitaties geactualiseerd. Voor de resultaten wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. Voor de risico's uit deze actualisatie zijn voldoende voorzieningen gevormd. Zie opmerkingen bij de paragraaf grondbeleid en de nota reserves en voorzieningen 2008.

Voor de nog in exploitatie te nemen project Fructus dient vanaf 2009 rekening gehouden te worden met een risico wegens gemaakte/te maken kosten zolang dit project niet tot een afronding is gekomen. Het risico wordt geschat op € 100.000.

2. Wet WOZ/OZB

Met ingang van 1 januari 2007 wordt de waarde van woningen en bedrijven jaarlijks getaxeerd. De waarde van alle woningen en bedrijven gezamenlijk wordt door het Rijk gebruikt om de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds te verlagen (de zgn. inkomstenmaatstaf). Wanneer de onroerend goed markt stijgt zijn er twee effecten. Enerzijds kan er meer belasting worden geheven omdat de WOZ-waarde stijgt. Anderzijds wordt er meer gekort op de Algemene Uitkering. Deze effecten kunnen tot schommelingen leiden aan de batenkant van de begroting. Als financieel risico wordt 0,5% van de geraamde OZB-opbrengst genomen. In verband met de jaarlijkse taxatie is er van uitgegaan dat het risico zich ieder jaar daadwerkelijk manifesteert. Het geschatte financiële gevolg komt daarmee op € 17.000.

3. Ambulancehulpverlening

Bij brief van 19 juni 2007 geeft het bestuur van de GR hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid aan dat als gevolg van de afschaffing van het functioneel leeftijdonslag de Regionale Ambulancevoorziening tegen hogere kosten zal aanlopen, omdat diverse medewerkers onder een overgangsregeling vallen.

Het ministerie van VWS stelt zich op het standpunt dat wanneer de VNG een tijdelijk duurdere maar straks goedkopere CAO afsluit, de tijdelijke meerkosten voor rekening van gemeenten komen.

De totale duur van de FLO-overgangsregeling is echter moeilijk te voorspellen.

De eerste procedure bij de Nederlandse Zorgautoriteit (Nza) is door de GHOR verloren, maar inmiddels is beroep aangetekend bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat de kosten voor rekening van de gemeenten komen. Er dient derhalve rekening te worden gehouden met een risico van € 50.000 per jaar (€ 2,10 per inwoner).

4. Aansprakelijkheidsstelling in relatie tot verzekeringen, onrechtmatige daad

Er is een stijging te constateren in het neerleggen van schadeclaims bij de gemeente o.a. als gevolg van de toename van de mondigheid van de burger.

Bij het handelen van ambtenaren en het bestuur loopt de gemeente risico op het maken van fouten en het ten onrechte doen van toezeggingen met als gevolg het indienen van schadeclaims door toegenomen mondigheid burgers en de imago-schade die de gemeente loopt. De kans dat er een onrechtmatige daad plaatsvindt, wordt als zeer hoog geschat met een hoog financieel, juridisch, en organisatorisch effect. Het financiële risico is $0,9 \times € 200.000 = € 180.000$.

5. Algemene uitkering uit het gemeentefonds.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds, de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente, is reeds jaren een ongewisse inkomstenbron. De groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de groei van de gecorrigeerde netto rijksuitgaven. Een gevolg van deze aanpassing is dat gemeenten bij een onderuitputting op de Rijksbegroting, (achteraf) geconfronteerd kunnen worden met kortingen op de algemene uitkering. Hoewel door het Rijk vanaf 1997 als gevolg van de normeringssystematiek een bedrag van het gemeentefonds wordt afgezonderd d.m.v. de zogenaamde behoedzaamheidsreserve, die dan na afloop van het begrotingsjaar (geheel of gedeeltelijk) tot uitkering komt, bestaat er toch een risico dat dit afgezonderde deel niet toereikend zal zijn. De percentages kunnen nogal fluctueren. Ook aanpassingen van maatstaven en bedragen kunnen grote gevolgen hebben op de van het rijk ontvangen uitkering uit het gemeentefonds. Gemeenten blijven sterk afhankelijk van de door het rijk gedane uitgaven en wetwijzigingen. De ontvangen Algemene Uitkering van de gemeente Neder-Betuwe week in 2006 0,619 % positief af van de begrote Algemene Uitkering in deze gemeente. Voor 2007 komt dit percentage op 0,207 % negatief. Vooralsnog is als financieel risico een bedrag berekend van 1% van de raming 2007 van de Algemene Uitkering. Dat komt neer op een bedrag van € 137.534.

6. Garantstellingen leningen aan derden

De gemeente staat garant voor geldleningen van derden. Grotendeels zijn dit de woningbouwstichting, zorginstellingen en de waterleidingmaatschappij. Als de derde niet aan zijn verplichtingen voldoet, zal de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor betaling van rente en aflossing. De leningen van de woningbouwstichting (38 stuks met een boekwaarde van € 47.596.000 zijn ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De overige leningen waarvoor de gemeente garant staat hebben een boekwaarde van € 1.051.000 (6 leningen). De kans dat de stichting of instelling niet aan de verplichtingen kan voldoen, wordt op basis van de historie op praktisch nihil geschat. Omdat het om een relatief hoog bedrag gaat, is toch een inschatting van het risico gemaakt. Het gemiddelde bedrag waarvoor de gemeente garant staat bedraagt € 419.025. Het financiële risico wordt beoordeeld op € 41.903.

Verder staat de gemeente nog garant voor in het verleden aan particulieren verstrekte hypotheekleningen. Destijds bekend als gemeente garantie. Dit is een aflopende zaak omdat in de jaren 90 de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) in het leven is geroepen, welke de gemeente garantie vervangt. De toenmalige gemeente Kesteren heeft er destijds voor gekozen om de bestaande leningportefeuille niet over te dragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigenwoning, welke de NHG uitvoert. De omvang van de restantschuld bedraagt € 2.608.000 (76 leningen). Het risico dat de gemeente zal worden aangesproken kan momenteel op nihil worden geschat. Naast het feit dat op alle leningen wordt afgelost, is de waarde van de woningen dusdanig gestegen, dat ingeval van gedwongen verkoop de opbrengst hoger uit zal vallen dan de restant schuld.

7. Verbonden partijen

De gemeente Neder-Betuwe participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Deze kennen een eigen bestuur dat op grond van een gemeenschappelijke regeling aan de deelnemende gemeenten jaarlijks een financiële bijdrage in rekening brengt. De praktijk leert dat dergelijke bijdragen de neiging hebben in de loop der jaren sterk te stijgen. Voor 2007 is aan gemeentelijke bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen in totaal € 1.115.000 begroot. Bij een stijging van 5% bedraagt het risico afgerond € 56.000.

8. Renteontwikkeling (zie paragraaf financiering)

De gemeente Neder-Betuwe staat de komende jaren voor grote uitgaven voor wat betreft investeringen te staan (nieuwbouw VLC, nieuwbouw sportzaal Kesteren, nieuwbouw Hoenderik, nieuwbouw Gymlokaal Kesteren, nieuwbouw Wegwijzer, etc.). Het rentepercentage voor het aan trekken van lang vreemd vermogen is aan het stijgen. Dit brengt risico's met zich mee. Het rentepercentage dat de gemeente Neder-Betuwe op 1-1-2007 gemiddeld over haar lange vreemde vermogen betaalde, bedroeg 4,69%. Er van uitgaande dat dit gemiddelde percentage in 10 jaar tijd, onder een gelijkblijvende financieringsbehoefte, stijgt tot 6% wordt het financiële risico geschat op afgerond € 25.000.

9. Archief

De gemeente is verplicht conform de Archiefwet haar archieven in geordende en toegankelijke staat te bewaren. Dit gemeentehuis heeft niet de beschikking over archiefruimtes die volledig voldoen aan de wettelijke vereisten. Bijvoorbeeld waterschade of schimmelexplosie is daarom niet onmogelijk, met verlies van belangrijke bedrijfsvoeringinformatie en historische gegevens tot mogelijk gevolg. De financiële risico's hiervan kunnen dermate verschillend van aard zijn dat er geen inschatting van te maken is. Daarnaast heeft de provinciale archiefinspecteur de situatie rondom de archiefkelders slechts gedoogd tot en met eind 2005. Op een verzoek tot verlenging van deze gedoogperiode is niet ingegaan. Bij overtreding hiervan kan hij een dwangsom opleggen. Dit kan gaan om € 10.000 per maand, met een maximum van € 60.000. In een vrij identieke situatie op Texel is dit al gebeurd. Risico wordt beoordeeld op € 30.000.

10. Loonkosten

De meeste gemeenten veronderstellen dat de loonkosten in de Algemene Uitkering gecompenseerd worden. Maar dit hoeft niet altijd op te gaan. Loonkosten kunnen ook sneller stijgen dan de compensatie in de Algemene Uitkering. Dit risico doet zich gemiddeld een keer per 10 jaar voor. Uitgaande van een gemiddelde loonstijging van 2,2% en een stijging van de eindejaarsuitkering van 0,5% wordt het financiële risico geschat op € 21.330.

11. WW-uitkeringen

De gemeente is eigen risicodragers voor de ww-uitkering van medewerkers. Afvloeiingskosten van medewerkers die conform artikel 8.6 ontslag verleend krijgen, of tijdelijke aanstellingen die van rechtswege eindigen zijn niet te voorziene kosten. Ze zijn namelijk afhankelijk van inschaling en dienstjaren bij de gemeente en andere overheden (arbeidsverleden) en de periode tot een nieuwe werkkring is gevonden. Het aantal ontslagzaken en hoogte van de kosten is slecht in te schatten. Voor berekening van dit financiële risico wordt uitgegaan van eens per jaar een bedrag ad. € 30.000.

12. Decentralisatie overheidstaken en nieuw overheidsbeleid

Het rijk legt de verantwoordelijkheid van taken steeds vaker decentraal bij gemeenten neer of komt met nieuw beleid dat door gemeenten uitgevoerd moet worden. Hier staat meestal wel een vergoeding tegenover, maar over het algemeen resulteert dit toch in hogere lasten voor de gemeente. Voorbeelden van de laatste jaren zijn het dualisme, het BTW-compensatiefonds, de WWB, de OZB en de WMO. De exacte kosten van decentralisatie van taken zijn niet na te gaan. Op grond van de ervaring van de laatste jaren wordt er van uitgegaan dat er eens in de twee jaar een nieuwe overheidstaak wordt toegevoegd aan het gemeentelijke takenpakket.

13. Gevolgen inwerkingtreding Besluit rijksbijdragen bijstands- en bestrijdingskosten

De vroegere Besluiten rijksbijdragen gemeenten en regionale brandweren en Rijksbijdragen gemeenten bij rampen en zware ongevallen zijn samengevoegd tot het nieuwe Besluit rijksbijdragen bijstands- en bestrijdingskosten. Het nieuwe besluit betreft vooral een technische aanpassing, waardoor de afwikkeling van de geclaimde schade sneller kan verlopen. De gemeente moet rekening houden met een eigen risico in geval zich een calamiteit voordoet. Dat houdt in, dat er allereerst een drempelbedrag van € 45.000 geldt voor te declareren kosten. Daarnaast geldt er een eigen bijdrage per inwoner van € 3 zodat de drempel bij 22.400 inwoners € 67.200 wordt. Bovendien geldt er voor bijstand nog een eigen bijdrage van € 4.500.

Bij een ramp kan het onze gemeente € 71.700 kosten op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005. Gelet op de grote onzekerheid heeft het college van burgemeester en wethouders op 10 juni 2002 besloten om een eventueel tekort te dekken uit de algemene reserve en hiervoor geen aparte voorziening te vormen. Overigens wordt, bij meerdere calamiteiten per jaar, slechts één keer de eigen bijdrage in rekening gebracht.

14. Overdracht c.q. groot onderhoud woonwagencentrum Fruitstraat

De woonwagenlocatie Fruitstraat is de enige locatie die nog niet is overgedragen aan de woningcorporatie. Hier is nog sprake van een niet genormaliseerde locatie. Zo zal er onder meer nog onderhoud moeten worden verricht. Na afweging van de alternatieven, heeft het college besloten met de bewoners in gesprek te gaan over verkoop van de woonwagenlocatie aan hen. Momenteel wordt onderzocht voor welke prijs de standplaatsen aan de bewoners moeten worden aangeboden. De verkoopprijs zal zonder meer hoger zijn dan de boekwaarde.

15. Bodemonderzoek/bodemsanering

De gemeente koopt regelmatig grond aan en laat deze grond onderzoeken op mogelijk aanwezige bodemverontreiniging. Bodemonderzoek vindt plaats door op een aantal plekken grondmonsters te nemen. Het kan voorkomen dat ondanks dat het bodemonderzoek goed wordt uitgevoerd er toch een verontreiniging aanwezig is, waardoor de gemeente de grond moet saneren wat zeer hoge kosten met zich meebrengt. Er wordt geschat dat de kans hierop minder dan 1 keer in de tien jaar voorkomt met inschatting dat het financiële effect zeer groot is. Er wordt in geschat dat het financiële risico € 25.000.

16. Nieuwbouw Gymnastieklokaal, De Hoenderik en De Wegwijzer te Kesteren

Door het faillissement van de aannemer heeft de bouw circa twee maanden stil gelegen. De vertraging zal naar verwachting voor het gymnastieklokaal en De Hoenderik marginale gevolgen hebben. De Wegwijzer moet opnieuw worden aanbesteed met als risico dat de aanbesteding hoger uitvalt. Er wordt in geschat dat het financiële risico = € 45.000 bedraagt. De juridische-, maatschappelijke-, en imago risico's worden als zeer laag geschat. De aanbesteding levert extra niet ingepland werk op, waardoor het effect van het personeel-/organisatie risico als hoog wordt in geschat.

17. Organisatie

Ondanks dat er bij de kadernota al maatregelen zijn genomen (uitbreiding formatie, extra budget inhuur derden) om de doelstellingen van de gemeente Neder Betuwe te waarborgen loopt de organisatie risico in verband met het moeilijk opvullen van vacatures in verband met krapte op de arbeidsmarkt, te verwachten ontslagprocedures, vergrijzing en ziekteverzuim.

Het financiële risico wordt geschat in 2009 op € 365.000 terug lopend naar € 215.000. in 2012.

18. Oud en nieuw feesten

De afgelopen jaren is oud en nieuw in de gemeente onrustig verlopen met als risico dat er grootschalige vernielingen worden aangebracht. Het financiële risico bedraagt € 35.000.

Om dit risico te verminderen zullen er preventieprojecten worden gestart en voorlichting worden gegeven.

19. Aanbestedingen

Het afgelopen jaar is gebleken dat aannemers steeds meer juridische procedures instellen als de opdracht niet aan hen wordt gegund. Het financiële risico bedraagt $0,9 \times € 22.500 = € 20.250$.

Risico's op eigendommen

De risico's op eigendommen betreffen voornamelijk de uitvoering van beheerplannen. Het vaststellen van beheerplannen is een van de belangrijkste onderdelen van de gemeentelijke huishouding. Met het vaststellen van beheerplannen brengt de gemeente de risico's van een categorie gelijksoortige werkzaamheden c.q. taken in kaart. Op dit moment zijn de meeste beheerplannen reeds vastgesteld of onderhevig aan wijziging.

De financiële gevolgen worden doorvertaald naar de begroting van 2008 en volgende jaren.

Als de nodige financiële middelen beschikbaar zijn gesteld en de voorzieningen op peil zijn gebracht of kunnen worden gebracht, kan aan de plannen volledig uitvoering gegeven worden.

Het risico, dat de voorzieningen niet op peil kunnen worden gebracht, is echter altijd aanwezig.

Risico's in de interne bedrijfsvoering

Administratieve organisatie en doelmatigheid

De Gemeentewet (art. 212, 213 en 213 a) geeft aan, dat regels vastgesteld moeten worden om het doelmatig omgaan met gemeenschapsgelden te waarborgen. Hiervoor zijn een organisatieverordening, een beheersverordening en een controleverordening vastgesteld. Slechts een deel van de administratieve organisatie is aan de hand van die verordeningen beschreven, waardoor ten aanzien van de nog niet beschreven zaken risico's in de interne bedrijfsvoering kunnen ontstaan. Daarnaast zal voor de rechtmatigheid de interne controle op diverse beleidsterreinen worden geïntensiveerd.

Bij de invoering van de Wet FIDO per 1 januari 2002 zijn de eisen aan de toelaatbare financiële risico's voor de gemeenten aangescherpt en is door de gemeenteraad op 9 januari 2003 een treasury statuut vastgesteld. Dit treasury statuut is nog actueel.

Beleid weerstandsvermogen

In Bijlage I bij deze paragraaf is een samenvattende opstelling gemaakt van de voornoemde risico's. Deze bedragen in totaal in geld uitgedrukt over de periode 2009- 2012 als volgt:

	RISICO-INVENTARISATIE	2009	2010	2011	2012
1	Risico's grondexploitatie	1.800.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
	Fructus	100.000	100.000	100.000	100.000
2	WOZ	17.000	17.000	17.000	17.000
3	Ambulancehulpverlening	50.000	50.000	50.000	50.000
4	Aansprakelijkheidsstelling in relatie tot verzekeringen	180.000	180.000	180.000	180.000
5	Algemene uitkering	138.000	138.000	138.000	138.000
6	Garantstellingen	42.000	42.000	42.000	42.000
7	Verbonden partijen	56.000	56.000	56.000	56.000
8	Renteontwikkelingen	25.000	25.000	25.000	25.000
9	Archief	30.000	30.000	30.000	30.000
10	Loonkosten	21.000	21.000	21.000	21.000
11	WW-uitkeringen	30.000	30.000	30.000	30.000
12	Decentralisatie overheidstaken en nieuw overheidsbeleid	45.000	45.000	45.000	45.000
13	Gevolgen Besluit rijksbijdrage bijstands- en bestrijdingskosten	71.700	0	71.700	0
14	Overdracht groot onderhoud woonwagencentrum Fruitstraat	pm	pm	pm	pm
15	Bodemonderzoek/ bodemsanering	25.000	25.000	25.000	25.000
16	Nieuwbouw Wegwijzer/Hoenderik en Gymlokaal	45.000	0	0	0
17	Organisatie	365.000	315.000	265.000	215.000
18	Viering Oud en Nieuw	35.000	35.000	35.000	35.000
19	Aanbestedingen	20.250	20.250	20.250	20.250
		3.095.950	2.929.250	2.950.950	2.829.250

	Weerstandscapaciteit	2009	2010	2011	2012
	Algemene reserve concern	-2.122.935	-2.244.542	-2.366.149	-2.487.756
	Algemene reserve grondexploitatie	-747.973	-753.582	-159.234	-769.428
	Stille reserves, direct verkoopbaar	-600.000	-600.000	-600.000	-600.000
	Bestemmingsreserve nieuw gemeentehuis	-722.389	-758.509	-796.434	-836.256
	Subtotaal - Reserves	-4.193.297	-4.356.633	-3.921.817	-4.693.440
	OZB x)	pm	pm	pm	pm
	Leges en andere heffingen x)	pm	pm	pm	pm
	Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0
	Onvoorzien	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000
	Saldo begroting	44.000	-518.000	-673.000	-327.000
	Subtotaal - Onvoorzien en saldo	-42.000	-604.000	-759.000	-413.000
	Totale weerstandscapaciteit	-4.235.297	-4.960.633	-4.680.817	-5.106.440

	Financiële risico's	2009	2010	2011	2012
	Totaal (zie bijlage)	3.095.950	2.929.250	2.950.950	2.829.250
	Totale weerstandscapaciteit	-4.235.297	-4.960.633	-4.680.817	-5.106.440
	Saldo weerstandscapaciteit minus risico's	-1.139.347	-2.031.383	-1.729.867	-2.277.190
	Ratio weerstandsvermogen (zie vorige pagina)	1,4	1,7	1,6	1,8
		voldoende	ruim voldoende	ruim voldoende	ruim voldoende

Verloop ratio weerstandsvermogen

De risico's bestaan uit risico's, die bijvoorbeeld niet door verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen. Bij de begroting van 2009 zijn de risico's geactualiseerd. In de kadernota 2009-2012 is, door de gemeenteraad, aangegeven dat een ratio van 1,5 in 2012 voldoen wordt geacht. Volgens bovengenoemde tabel bedraagt de ratio in 2012 1,8. De doelstelling om een ratio van 1,5 te bereiken is bereikt.

In de berekening van de weerstandscapaciteit zijn de effecten van de nota reserves en voorzieningen 2008 meegenomen. Deze nota bespreekt de raad na vaststellen van deze programmabegroting. Het incidentele nadeel van de tweede bestuursrapportage 2008 is nog niet verwerkt in de berekening van de weerstandscapaciteit. Als dit wel gebeurt, dan is er per 2012 sprake van een weerstandsratio van 1,6.

PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Algemeen

Door de Wet dualisering gemeentebestuur en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de begrotingen en jaarrekeningen belangrijk veranderd.

Artikel 12 van het BBV geeft aan, dat voor het onderhoud van kapitaalgoederen wordt aangegeven het beleidskader, de daar uit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begrotingen. Het gaat hierbij minimaal om de volgende groepen kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Het onderhoud van kapitaalgoederen vergt een substantieel van de begroting, zodat deze paragraaf belangrijk is voor de beoordeling van de financiële positie. Uiteraard is het aangeven van het gewenste onderhoudsniveau van groot belang. Door de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2002, waarbij de gemeenten Dodewaard, Echteld en Kesteren en de Dienst openbare werken midden Betuwe werden samengevoegd tot de nieuwe gemeente Neder-Betuwe, was het noodzakelijk een nieuw afschrijvingsbeleid op te stellen. Dit nieuwe afschrijvingsbeleid, vorm gekregen in de notitie afschrijvingen 2003, was er op gericht om eenheid te verkrijgen in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven. Hierbij werd voorts rekening gehouden met de invoering van spreidingsplannen en de daarmee verband houdende vorming van egaliseriereserves. Bij de notitie afschrijvingen 2003 was mede een onderzoek betrokken naar de geactiveerde uitgaven, die eigenlijk niet geactiveerd hadden mogen worden, zoals groot onderhoud aan wegen e.d. Door tekortschietende financiële dekkingsmiddelen was bij alle oude organisaties gebruik gemaakt van activering met als doel toch werken te kunnen uitvoeren. Een andere belangrijke reden om een nieuw beleid op te stellen was de ongunstige financiële positie van de gemeente. Door de structurele begrotingstekorten is gekozen voor beperking van de kapitaallasten door extra afschrijving ten laste van diverse reserves en voorzieningen. Deze ingezette handelwijze sluit goed aan bij het BBV, waarbij onderscheid gemaakt wordt in investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut en investering met een economisch nut. Voor de eerste groep is het de bedoeling, dat investeringen niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. Activering is echter niet uitgesloten. De tweede groep investeringen wordt geactiveerd.

Wegenbeheerplan

Beleidskader

In de raadvergadering van 28 februari 2008 is het wegenbeheerplan 2008-2013 vastgesteld, met de volgende uitgangspunten:

1. Voldaan moet worden aan het wettelijk kader: zorgplicht voor het voldoen van wegen aan hun functie.
2. Keus voor minimaal niveau van onderhoud aan wegen.
3. Uitgaan van een relatief lage frequentie van inspectie van de wegen.
4. Wegwerken achterstallig onderhoud wegen.
5. Relatie met gemeentelijk rioleringsplan, groenbeheerplan, beheerplan openbare verlichting en verkeersveiligheidsplan voortdurend bezien.

Financiële consequenties

In de periode 2009-2018 (10 jaar) is een bedrag van € 10.150.000 benodigd. Dit bedrag is opgebouwd uit een jaarlijkse last van € 815.600 en een eenmalige bijdrage in het achterstallig onderhoud. Deze bijdrage is een overschot op een eerdere bijdrage in het kader van de artikel-12 status.

Gemeentelijk Riolerings Plan

Beleidskader

Het beleidskader vloeit voort uit het Gemeentelijk Riolerings Plan 2005. De belangrijkste punten zijn:

1. Voldaan moet worden aan het wettelijk kader: Zorgplicht voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater (wet milieubeheer).
2. Streven naar 100% aansluiting van percelen, inclusief IBA's.
3. Het bedrijfszeker houden van de rioleringen, gemalen en andere installaties.
4. Steeds bezien van de relatie met andere gemeentelijke beheerplannen steeds bezien als wegenbeheerplan en groenbeheerplan.
5. Streven naar optimale samenwerking met andere waterkwaliteitsbeheerders.
6. Uitvoeren periodieke inspectie.
7. Streven naar 100% kostendekkendheid via rioolrechten.

Financiële consequenties

Het GRP geeft per jaar gespecificeerd aan welke investeringen zullen plaats vinden, zodat de kapitaallasten hiervan berekend kunnen worden. Voorts worden de jaarlijkse exploitatiekosten berekend. De sluitposten zijn de rioolrechten en de toevoegingen of beschikkingen over de voorziening riolering. De rioolrechten moeten in principe 100% kostendekkend zijn, doch om dit te bereiken worden verhogingen geleidelijk doorgevoerd. Verschillen tussen de baten de lasten leiden dan tot beschikkingen of toevoegingen aan de voorziening riolering. Een complicerende factor hierbij is de verfijningsuitkering rioleringen, die de gemeente nog gedurende een viertal jaren als onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds zal ontvangen. Deze uitkering wordt voor de rioolrechten als een baat meegenomen. Na afloop van de uitkering, zal het rioolrecht alleen toereikend moeten zijn, al dan niet in combinatie met de voorziening.

De Wet gemeentelijke watertaken is gepubliceerd in het Staatsblad en daarmee definitief in werking getreden per 1 januari 2008. De wetsartikelen worden opgenomen in de Gemeentewet, de Wet op de waterhuishouding of de Wet milieubeheer. In de wetsartikelen is de volgende tekst opgenomen: "Vanaf 2008 hebben gemeenten de mogelijkheid om de nieuwe rioolbelasting in te voeren, maar zij kunnen in 2008 en 2009 ook nog voor de oude heffing kiezen."

We moeten het GRP op de nieuwe wettelijke eisen aanpassen. Daarnaast zal ook het Waterplan in het verbrede GRP worden opgenomen. De heffing van rioolrechten (de verordening) wordt dan ook aangepast. Het GRP wordt in het eerste kwartaal van 2009 geactualiseerd (het verbrede GRP).

Water

Beleidskader

Het gemeentelijk takenpakket voor het onderhoud van het water op ons grondgebied is zeer beperkt. De Rijn en de Waal vallen onder het beheer van Rijkswaterstaat. Het Waterschap Rivierenland is belast met het onderhoud van de Linge, de belangrijkste watergangen (A-watergangen) in het buitengebied en de waterpartijen binnen de bebouwde kom. De gemeente blijft belast met het onderhoud van de geheel of deels in eigen bezit zijnde watergangen (B- en C-watergangen), doch de hierbij behorende werkzaamheden zijn voor het grootste gedeelte opgenomen in het groenbeheerplan.

Financiële consequenties

In samenwerking met het Waterschap Rivierenland en ingenieursbureau Royal Haskoning is een Gemeentelijk Waterplan opgesteld. Het doel van het waterplan is een duurzaam en goed functionerend watersysteem (kwaliteit/kwantiteit) dat aan de wettelijke kaders (KRW, NBW, WB21) voldoet. Het plan is in mei 2008 door de raad vastgesteld. De uitvoering van maatregelen in de planperiode wordt voor een groot deel gedekt uit het (verbreed) GRP. De resterende dekking moet worden vrijgemaakt uit de algemene middelen. Voor de komende planperiode (2008-2012) bedraagt dit € 50.000, hetgeen is opgenomen in de begroting 2009. Na de planperiode wordt het waterplan geëvalueerd.

Daarnaast zal ook het Waterplan in het verbrede GRP worden opgenomen. De heffing van rioolrechten (de verordening) wordt dan ook aangepast. Het GRP wordt in het eerste kwartaal van 2009 geactualiseerd (het verbrede GRP).

Groenbeheerplan

Beleidskader

Ten aanzien van groenbeheer gelden de volgende beleidskaders:

1. Uitgangspunt is het Groenbeheerplan 2002. Deze wordt jaarlijks aangepast.
2. Uitvoering aan de hand van werkbeschrijvingen met beeldkwaliteit als uitgangspunt.
3. Uitvoering van de werkzaamheden in principe via uitbesteding aan derden voor meerdere jaren.
4. Onderhoud van het openbaar groen volgens CROW op B-niveau.

Financiële consequenties

Het groenbeheerplan is in diverse onderdelen gesplitst, waarvoor bestekken zijn opgesteld en offertes gevraagd zijn bij diverse ondernemingen. Aan de hand van de ingekomen cijfers zijn ramingen opgesteld voor de begroting 2009. Het totaalbedrag beloopt € 911.000 en de specificatie hiervan luidt:

Bestek	Begroting 2009	Nieuw bestek in jaar
Heesters	296.000	2009
Gazons maaien	72.000	2012
Bomen	85.000	2009
Begraafplaatsen	277.000	2010
Onkruidbestrijding	35.000	2009
Bermen en sloten	146.000	2010

Baggerplan

Beleidskader

Taken en verantwoordelijkheden van het stedelijk water zijn in 2005 overgedragen aan het Waterschap. Een gezamenlijke aanpak met het waterschap van de baggerproblematiek in het stedelijk gebied is in 2008 afgerond.

Gebouwenbeheerplan

Beleidskader

Het beleidskader is vastgelegd in de meerjaren onderhoud beheerplannen gebouwen die op 20 december 2007 door de raad zijn vastgesteld, met als uitgangspunten:

1. Splitsing in onderwijsgebouwen en overige gebouwen.
2. Prognoses op korte, middellange en lange termijn.
3. Uitvoering van de werkzaamheden door derden.
4. Onderhoud uitvoeren op niveau, waarop functie van het gebouw recht gedaan wordt.

Financiële consequenties

De raad heeft op 20 december 2007 besloten om de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening onderhoud huisvesting onderwijs en de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen te verhogen met resp. € 13.100 en € 7.485. Daarnaast is voor 2008 een eenmalige bijdrage van € 80.000 toegevoegd aan de voorziening voor aanvullend onderhoud aan de tijdelijke kantoorunits.

Verkeersveiligheidsplan

Beleidskader

Uitgangspunt is het verkeersveiligheidsplan dat op 4 maart 2004 door de gemeenteraad van Neder-Betuwe is vastgesteld. Het betreft hier een samenvoeging van de plannen van de 3 voormalige gemeenten.

Bij de uitvoering van het plan gelden de volgende uitgangspunten.

1. verdeling in projecten (notitie 'projecten verkeersveiligheid, overzicht en kostenraming')
2. sobere en minimale uitvoering
3. in combinatie met andere beheerplannen en ruimtelijke ontwikkelingen
4. per jaar mogelijkheden bezien van BDU-subsidies

Omdat het verkeersveiligheidsplan inmiddels aardig gedateerd is, wordt in 2009 gestart met het opstellen van een nieuw verkeersveiligheidsplan.

Financiële consequenties

In verband met de financiële positie van de gemeente is de uitvoeringstermijn van het huidige verkeersveiligheidsplan verlengd tot 2016 (oorspronkelijke looptijd was 2010). De uitvoering van maatregelen wordt gedekt uit de voorziening verkeersveiligheid en een bedrag dat jaarlijks in de begroting beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het beleid. De hoogte van dit bedrag is € 64.000. Zowel de voorziening als het jaarlijkse begrotingsbedrag is noodzakelijk om het verkeersveiligheidsplan de komende jaren adequaat te kunnen uitvoeren. Uitvoering van het plan is gekoppeld aan de uitvoering van het wegenbeheerplan.

Beheerplan openbare verlichting

Beleidskader

Ten aanzien van openbare verlichting gelden de volgende beleidskaders:

1. Uitgangspunt is een sobere, doelmatige verlichting.
2. Binnen bebouwde kom bestaande verlichtingsniveau handhaven; bij uitbreidingen en reconstructie rekening houden met politiekeurmerk Veilig Wonen en plannen voor integrale veiligheid.
3. Buiten bebouwde kom wegen met een maximumsnelheid van 60 km/u voorzien van verlichting bij discontinuïteiten in de weg en overtollige verlichting na einde levensduur verlichting verwijderen.
4. Buiten bebouwde kom bestaande verlichting handhaven op wegen met een maximumsnelheid van 80 km/u.
5. Afwijkingen van vorenstaande regels bij onveilige situaties en fietsroutes naar openbare voorzieningen.
6. Achterpaden. Investerings door SWB Woningstichting, als eigenaar van woningen. Exploitatie door de gemeente.
7. Regels voor lichtbronkeuze, systeemkeuze en beheer.
8. Groepsremplace lichtbronnen per drie jaar.
9. Schilderen masten staal eens per 7 jaar. Verzinkte of gecoate masten na 15 jaar schilderen.

Financiële consequenties

De vermindering van het aantal lichtmasten zal eerst op lange termijn voordeel opleveren. Voor de keuze van de masten geldt dit ook, de investeringskosten nemen iets toe, maar de onderhoudskosten dalen. De kosten van vervanging van lichtmasten en armaturen en het elektriciteitsverbruik zijn opgenomen beheerplan.

Het BBV heeft een sterke voorkeur voor het opnemen van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut ineens in de jaarlijkse exploitatie, zodat de kosten fors stijgen. Door de fluctuaties in de vervangingen fluctueren de jaarlijkse kosten, zodat gebruik gemaakt moet worden van een voorziening. De jaarlijkse toevoeging is berekend op € 217.500. Vooralsnog wordt alleen het onderdeel vervanging lichtmasten via de voorziening geleid met een jaarlijks bedrag aan toevoegingen van € 90.000, te verhogen met de prijsstijgingen van 1%. In 2009 zal het openbare verlichtingsplan worden geactualiseerd. Hierin worden waar mogelijk ook energiebesparende maatregelen worden opgenomen.

Eind 2007 is het onderhoud van de openbare verlichting regionaal aanbesteed aan Citytec. Door toepassing van een nieuwe systematiek kan momenteel nog momenteel nog geen uitspraak gedaan worden over een eventuele besparing.

Beheerplan speelplaatsen

Beleidskader

Ten aanzien van speelplaatsen gelden de volgende beleidskaders:

1. Bestaande speeltoestellen zodanig onderhouden en in stand houden, zodat de kwaliteit van de speelplaats gewaarborgd wordt.
2. Opzetten verdeling en inrichting van de speelplaatsen over de gehele gemeente.

Financiële consequenties

Het huidige budget is slechts voldoende voor het onderhouden van de speeltoestellen en de speelterreinen. Voor vervanging is een forse verhoging van het budget nodig. Hierbij wordt dan wel rekening gehouden met de regels van het BBV ten aanzien het direct in de exploitatie opnemen van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Er zal met een voorziening gewerkt moeten worden in verband met de jaarlijkse fluctuaties in de kosten. Het vaste jaarlijkse aan de voorziening toe te voegen bedrag is berekend op € 144.000. In het kader van de bezuinigingen is dit bedrag met ingang van 2005 beperkt tot € 60.000. Met ingang van 2009 wordt er € 40.000 aan het budget toegevoegd, echter ook € 10.000 in mindering gebracht voor onderdeel wijkmanagement, zodat er dan weer € 90.000 jaarlijks aan de voorziening toegevoegd wordt. Tevens is afgesproken dat eventueel niet gebruikte gelden in een jaar aan de gevormde voorziening speelplaatsen mogen worden toegevoegd. Er zal in 2008 een speelplaats beleidsplan gemaakt worden. Het is niet uitgesloten dat hieruit andere bedragen naar voren zullen komen.

Investeringsplan brandweer

Beleidskader

Het bedrijfszeker hebben en houden van het brandweermaterieel in ruime zin, zoals auto's, garages, uitrusting et cetera. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2006 tot en met 2021, waarbij het gemiddelde bedrag van de investering in een reserve gestort wordt.

Financiële consequenties

Het jaarlijks vaste bedrag dat ten laste van de exploitatie aan de reserve materieel brandweer wordt toegevoegd bedraagt € 179.000. De beschikkingen uit de reserve betreffen de jaarlijkse kapitaallasten van de investeringen en deze zijn uiteraard variabel. Voor de komende jaren zijn de volgende investeringsbedragen geraamd:

- 2009: € 106.760
- 2010: € 126.490
- 2011: € 246.480
- 2012: € 158.935

Investeringsplan gladheidbestrijding

Beleidskader

Het bedrijfszeker hebben en houden van een vijftal strooiers en een vijftal sneeuwploegen. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2004 tot en met 2017, waarbij het gemiddeld bedrag van de investering wordt toegevoegd aan de reserve materieel gladheidbestrijding. Dit ter dekking van de kapitaallasten van de investeringen. In het eerste kwartaal van 2009 wordt het materieelspreidingsplan gladheidbestrijding geactualiseerd.

Financiële consequenties

Het jaarlijks vaste bedrag dat ten laste van de exploitatie aan de reserve materieel gladheidbestrijding wordt toegevoegd bedraagt € 29.977. De beschikkingen uit de reserve betreffen de jaarlijkse kapitaallasten van de investeringen en deze zijn uiteraard variabel. Voor de komende jaren zijn de volgende investeringsbedragen geraamd:

- 2009: € 10.000
- 2010: € 10.000
- 2011: € 6.500
- 2012: € 44.000

Investeringsplan buitendienst

Beleidskader

Het bedrijfszeker hebben en houden van het technisch materiaal van de buitendienst, zoals auto's, aanhangwagens, motorzagen, containers et cetera. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren 2004 tot en met 2017, waarbij het gemiddeld bedrag van de investering wordt toegevoegd aan de reserve materieel buitendienst. Dit ter dekking van de kapitaallasten van de investeringen. In het eerste kwartaal van 2009 wordt het materieelspreidingsplan buitendienst geactualiseerd.

Financiële consequenties

Het jaarlijks vaste bedrag dat ten laste van de exploitatie aan de reserve materieel buitendienst wordt toegevoegd bedraagt € 47.667. De beschikkingen uit de reserve betreffen de jaarlijkse kapitaallasten van de investeringen en deze zijn uiteraard variabel. Voor de komende jaren zijn de volgende investeringsbedragen geraamd:

- 2009: € 159.300
- 2010: € 2.450
- 2011: € 73.900
- 2012: € 80.600

PARAGRAAF 4: FINANCIERING

Algemeen

De paragraaf financiering (ook wel treasuryparagraaf genoemd) is sinds 2001 verplicht bij begroting en jaarverslag. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt in artikel 13 het volgende vermeld "De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille".

In de toelichting op artikel 13 BBV komt de Wet financiering decentrale overheden (Fido) aan de orde.

Voor de financiering vormt de Wet Fido het wettelijk kader. De wet is gesteld in termen van de financieringsfunctie (treasury) van de decentrale overheden.

De intentie van de Wet Fido is het beheersen van risico's, het bevorderen van de kredietwaardigheid van decentrale overheden en het bereiken van transparantie ten aanzien van het treasurybeleid van die decentrale overheden.

Dit uit zich in een aantal bepalingen, te weten:

- Het verplicht stellen van de vervaardiging van een treasurystatuut en het opnemen van een paragraaf financiering in de programmabegroting en in het jaarverslag van de programmaverantwoording. Deze verplichtingen komen overigens niet rechtstreeks voort uit de Wet Fido maar uit artikel 212 van de Gemeentewet en de artikelen 9, 13, 26 van het BBV.
- Het stellen van de kwalitatieve voorwaarde dat het opnemen en uitzetten van gelden en verlenen van garanties alleen in het kader van het publieke belang mag plaatsvinden.
- Het stellen van de kwantitatieve voorwaarde in de zin dat uitzetten van overtollige gelden en het aangaan van derivaten een prudent karakter moet hebben.
- Het stellen van kwantitatieve begrenzings aan het maximale renterisico dat een decentrale overheid in enig jaar mag lopen in het kader van de financiering door middel van korte schulden (bekend als kasgeldlimiet) en lange schulden (bekend als renterisiconorm).

Het doel van deze paragraaf, voor u als gemeenteraad, is om de uitvoering van de treasuryfunctie te kunnen volgen. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van het voorgenomen beleid uit de verschillende beleidsvelden in die zin dat de treasuryfunctie de financiering van het beleid omvat en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Een van de belangrijkste onderdelen van de treasuryfunctie is het beheersen van de financiële risico's die gepaard gaan met de financiële geldstromen, vermogenswaarden en posities.

De paragraaf financiering in de begroting gaat in op de geprognosticeerde beleidsplannen. Aan het einde van het begrotingsjaar wordt in het jaarverslag teruggeblikt en aangegeven in hoeverre de voorgenomen plannen zijn gerealiseerd.

Begin 2003 is op grond van de Wet Fido een treasurystatuut vastgesteld. Vanaf 2005 is in de programmabegroting en in het jaarverslag van de programmaverantwoording een paragraaf financiering opgenomen waarin de beleidsvoornemens en beleidsverantwoording voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille worden aangegeven.

Gesteld kan worden dat:

- Onze gemeente de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak gebruikt.
- Onze Huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courantverhouding is afgesloten met automatische afroaming binnen bepaalde grenzen van de saldi naar daggelden ter beperking/verbetering van de rentelasten/rentebaten.
- Het beheer prudent is en dat aan kasgeldlimiet en renterisiconorm voldaan wordt.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is gericht op het minimaliseren van de gemeentelijke rentelasten op lange termijn.

Voorwaarde hierbij is dat de renterisico's en de overige financieringsrisico's beheersbaar blijven. Treasury is belast met het verzekeren van een duurzame toegang van de gemeente tot de financiële markten en voor de permanente beschikbaarheid van bancaire diensten tegen minimale kosten. Tot de treasuryfunctie behoren de taakvelden financiering, rentemanagement, portefeuillebeheer, saldobehoor, geldstroombeheer, betalingsverkeer, werkkapitaalbeheer en het onderhouden van bankrelaties.

Rentevisie

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt in artikel 13 voorgeschreven dat deze paragraaf in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille moet bevatten.

De rentevisie van de gemeente Neder-Betuwe wordt voornamelijk ingegeven door de kaders van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast doen wij geen risicovolle beleggingen.

Rentebeheer

Renterisico financiering kort

Het risico van de korte financiering wordt belichaamd in het kasgeldlimiet. Hiertoe behoren alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet (8,5%) wordt in de wet FIDO bepaald op basis van het totaal van de gemeentelijke begroting. Voor 2009 bedraagt het begrotingstotaal van de gemeente Neder-Betuwe € 46,1 miljoen. Per kwartaal wordt de ontwikkeling van de vlottende middelen in relatie tot de toegestane kasgeldlimiet, middels een opgave aan de Provincie Gelderland verstrekt.

Berekening kasgeldlimiet

Jaar:	Percentage:	Begrotingstotaal:	Kasgeldlimiet:
2007	8,50 %	34.600.000	2.941.000
2008	8,50 %	40.430.000	3.436.550
2009	8,50 %	45.721.000	3.886.285

In het geval de kasgeldlimiet zou worden overschreden dient de overschrijding te worden omgezet van schuld in rekening-courant naar langlopende schuld. Dit kan door het aantrekken van een geldlening met een looptijd langer dan één jaar. Het streven van de gemeente Neder-Betuwe is er op gericht om, binnen de kasgeldlimiet, een deel van de financieringsbehoefte te dekken door zoveel mogelijk gebruik te maken van de ruimte binnen het verstrekte rekening-courantkrediet, groot € 3,8 miljoen van de huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten. Daarnaast heeft de gemeente Neder-Betuwe nog de mogelijkheid om kasgeldleningen aan te gaan tot een maximum van € 3,8 miljoen.

Renterisico financiering lang

Het renterisico op de lange financiering wordt begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de Wet FIDO aangemerkt, alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar. Het renterisico wordt gedefinieerd als het minimum van de netto nieuw aangetrokken schuld en de betaalde aflossingen, vermeerderd met het saldo van de contractuele renteherzieningen op de opgenomen en uitgezette geldleningen.

Het renterisico op de lange financiering zal worden beperkt tot de in de Wet genoemde 20% van de restant hoofdsom van de lange leningen met een minimum van € 2,5 miljoen. Stijgt de marktrente in enig jaar sterk, dan werkt dat door in maximaal 20% van de gemeentelijke langlopende leningenportefeuille. Dit houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van de gehele vaste schuld. Voor de gemeente Neder-Betuwe betekent dit met een verwachte restanthoofdsom van de vaste leningenportefeuille per 1 januari 2009 van € 20,7 mln. een limiet van € 4,1 miljoen.

Renterisico op vaste schuld				
Bedragen x € 1.000	2009	2010	2011	2012
Renterisiconorm				
1 Stand van de vaste schuld per 1 januari	20.736	18.899	17.062	15.225
2 Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3 Renterisiconorm	4.147	3.780	3.412	3.045
4a Rente herziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
4b Rente herziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
5 Netto renteherziening op vaste schuld (4a-4b)	0	0	0	0
6a Nieuw aan te trekken vaste schuld (o/g)	0	0	0	0
6b Nieuw aangetrokken vaste schuld (u/g)	0	0	0	0
7 Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (6a-6b)	0	0	0	0
8 Te betalen aflossingen	1.837	1.837	1.837	1.737
9 Herfinanciering (laagste van 7 en 8)	0	0	0	0
10 Renterisico op vaste schuld (5+9)	0	0	0	0
Toets renterisiconorm				
3 Renterisiconorm	4.147	3.780	3.412	3.045
10 Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
Ruimte (-) Overschrijding (+) (10-3)	-4.147	-3.780	-3.412	-3.045

De bovenstaande tabel toont het ingeschatte renterisico en de toetsing met de renterisiconorm voor de periode 2009 tot en met 2012. Hieruit komt naar voren dat er geen sprake is van renterisico op de vaste schuld.

Ontwikkeling portefeuille opgenomen leningen

In het onderstaande overzicht is de verwachte ontwikkelingen in de portefeuille opgenomen leningen zichtbaar gemaakt.

Informatie portefeuille opgenomen leningen					
	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal	15	17	17	17	16
Oorspronkelijk bedrag	23.998.309	29.998.309	29.998.309	29.998.309	28.998.309
Nieuwe leningen	6.000.000	0	3.000.000	0	0
Vervallen leningen	0	0	0	1.000.000	0
Stand per 1-1-	16.253.544	20.736.250	18.898.956	17.061.662	15.224.368
Stand per 31-12-	20.736.250	18.898.956	17.061.662	15.224.368	13.487.074
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	1.764.606	1.764.606	1.999.887	1.999.887	1.933.221
Gemiddelde grootte 1-1-	1.083.570	1.219.779	1.111.703	1.003.627	951.523
Gemiddelde grootte 31-12-	1.219.779	1.111.703	1.003.627	895.551	842.942
Aflossingen regulier	1.517.294	1.837.294	1.837.294	1.837.294	1.737.294
Aflossingen vervroegd	0	0	0	0	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 1-1-	4,94	4,95	4,95	4,95	4,94
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 31-12-	4,95	4,95	4,95	4,95	4,94
Gemiddeld rentepercentage gewogen 1-1-	4,69	4,79	4,79	4,79	4,80
Gemiddeld rentepercentage gewogen 31-12-	4,79	4,79	4,79	4,80	4,81

Ontwikkeling portefeuille uitgezette leningen

In het onderstaande overzicht is de verwachte ontwikkelingen in de portefeuille uitgezette leningen zichtbaar gemaakt.

Informatie portefeuille uitgezette leningen					
	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal	11	11	10	10	10
Oorspronkelijk bedrag	1.798.183	1.798.183	1.798.183	1.798.183	1.798.183
Nieuwe leningen	0	0	0	0	0
Stand per 1-1-	1.361.099	1.262.211	1.163.324	1.067.272	971.220
Stand per 31-12-	1.262.211	1.163.324	1.067.272	971.220	875.169
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	163.471	163.471	179.818	179.818	179.818
Gemiddelde grootte 1-1-	123.736	114.746	116.332	106.727	97.122
Gemiddelde grootte 31-12-	114.746	105.757	106.727	97.122	87.517
Aflossingen regulier	98.888	98.888	96.052	96.052	96.052
Aflossingen vervroegd	0	0	0	0	0

De uitgezette leningen hebben betrekking op de achtergestelde lening Vitens en renteloze leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen. Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden

Geprognosticeerde rentebaten en rentelasten

De rentebaten en rentelasten kunnen ondermeer als volgt worden gespecificeerd:

Verwachte rentebaten en lasten		2008	2009	2010	2011	2012
Te betalen rente	schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
Te betalen rente	kort lopende geldleningen	218.364	109.708	306.894	359.085	87.767
Te betalen rente	langlopende geldleningen	800.892	951.037	863.752	776.467	691.441
Te betalen rente	interne financiering	1.211.281	1.459.904	1.450.204	1.483.782	1.485.000
Te ontvangen rente	tegoeden rekening-courant	0	0	0	0	0
totaal te betalen en ontvangen rente		2.230.537	2.520.648	2.620.850	2.619.335	2.264.208
Te betalen kosten	i.v.m. financiering	81.677	75.848	72.933	70.019	67.104
Totaal te betalen rente en kosten		2.312.214	2.596.496	2.693.783	2.689.353	2.331.313
Totaal afschrijvingen		1.812.795	2.050.261	1.772.765	1.749.537	1.821.196
Totaal door te berekenen rente en afschrijvingen en kosten		4.125.009	4.646.757	4.466.548	4.438.891	4.152.509
Door berekende kapitaallasten		-4.193.834	-4.942.772	-4.420.059	-4.349.864	-4.048.535
Verwacht rente resultaat		-68.825	-296.015	46.489	89.027	103.974

In de begroting wordt rekening gehouden met een rentepercentage van 5%.

Gemeentefinanciering

Liquiditeitsplanning

Het opstellen van een liquiditeitsplanning heeft de volgende doelstellingen:

- Vaststellen van de financieringsbehoefte om vervolgens de benodigde gelden te kunnen aantrekken tegen zo laag mogelijke kosten, gegeven het risicoprofiel zoals omschreven in het treasury statuut.
- Toetsen van de vlottende schuldpositie aan de kasgeldlimiet.

Beleid gemeentefinanciering

Ten aanzien van de beleidskaders op dit onderdeel zijn enkele uitgangspunten van belang:

- Het rentepercentage voor de door te berekenen kapitaallasten, interne financiering en toevoegingen aan bestemmingsreserves is gesteld op 5%.
- Financiering met het huidige goedkope kort geld (< 1 jaar) tot maximaal de kasgeldlimiet van de wet Fido.
- Financiering met lang geld (> 1 jaar) boven de kasgeldlimiet van de wet Fido, waarbij rekening moet worden gehouden met de lopende investeringskredieten, herfinanciering van aflossingen op leningen, de berekende financieringstekorten en het nieuw beleid uit de kadernota 2009-2012.
- Bij de berekening van de financieringstekorten en de daaruit voortvloeiende rentelasten is uitgegaan van de gegevens op 24 juli 2008, zijnde voor lang geld 5,14 % (20 jaar) en voor kort geld 4,40 %.
- Bij het aantrekken van nieuwe leningen rekening houden met de gevolgen voor de renterisiconorm, zoals looptijd, vervroegde aflossingsmogelijkheden, boeten en rentevoetherzeningen.
- Voor de financiering van de grondexploitatie wordt een neutrale positie ingenomen. Dat wil zeggen dat de investeringen in bouwrijp maken en de opbrengsten van grondverkoop in een bepaalde periode aan elkaar gelijk worden verondersteld.

Het geprognosticeerde financieringstekort/overschot

De financieringstekorten/overschotten zijn als volgt:

Jaar:	Financieringstekort:	Financieringsoverschot:
2009	2.493.000	0
2010	6.466.000	0
2011	7.512.000	0
2012	1.994.000	0

Op grond van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte voor de komende begrotingsjaren, de huidige liquiditeitspositie en ervaringen met betrekking tot het realiseren van geprognosticeerd nieuw beleid wordt ingeschat dat in 2009 tot en met 2012 voor de interne financiering een beroep op de kapitaalmarkt moet worden gedaan.

Dit betreft echter een momentopname ten tijde van het opmaken van de begroting. Hierbij is rekening gehouden met de boekwaarden van de activa, de eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) en de vaste opgenomen geldleningen gedurende het begrotingsjaar 2009 en de meerjarenraming.

Mocht het toch nodig zijn om additionele financieringsmiddelen aan te trekken dan zullen allereerst de mogelijkheden van de geldmarkt (rekening-courant krediet en daggeldleningen) worden benut.

Door de oplopende financieringstekorten moet er volgens de prognoses in 2010 een langlopende lening van € 3,0 miljoen worden afgesloten. De overige financieringstekorten zullen gefinancierd worden met kortgeld (kasgeldleningen).

Verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen

Door de groei van het financieringstekort, het aantrekken van leningen daarvoor, de niet te verwachten groei van de reserves en de mutaties in de vaste activa, moet rekening gehouden worden met een verslechterde verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen voor de jaren 2009 en 2010. Na 2010 zal de verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen fors verbeteren door toename eigen vermogen en daling vreemd vermogen.

Jaar:	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Totaal Vermogen	Percentage Eigen vermogen	Percentage Vreemd vermogen
2009	19.187.000	20.736.000	39.923.000	48%	52%
2010	18.279.000	21.899.000	40.178.000	45%	55%
2011	18.691.000	20.062.000	38.753.000	48%	52%
2012	18.649.000	18.224.000	36.873.000	51%	49%

Relatiebeheer

Voor het reguliere betalingsverkeer maakt de gemeente hoofdzakelijk gebruik van de NV Bank Nederlandse Gemeenten. Daarvoor is een overeenkomst van financiële dienstverlening afgesloten. In deze overeenkomst is een kredietlimiet bepaald. Tot deze limiet kan gemeente tegen een gunstig rentepercentage daggeld opnemen of uitzetten. Voor het aantrekken of uitzetten wordt een call-geldpercentage berekend, verhoogd c.q. verlaagd met 0,125%. Naast de NV Bank Nederlandse Gemeenten heeft de gemeente rekeningen bij de plaatselijke Rabobank voor onder meer legesopbrengsten.

PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN

Algemeen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Door het deelnemen in deze verbonden partijen wil de gemeente een publiek belang dienen, maar door deelname in een derde rechtspersoon moeten ook de belangen van die verbonden partij zelf worden gediend.

Financieel belang

Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (artikel 1 BBV). Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente behoudt juridische verhaalsmogelijkheden als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat hier om overdrachten (subsidies).

Bestuurlijk belang

Een bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie: als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente, namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht – de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen – is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van zo'n recht gebruik om ervoor te zorgen dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van de partij terechtkomen.

Verskillende juridische rechtsvormen van verbonden partijen

Een belangrijk onderscheid is het verschil tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen. Daarnaast bestaat er nog een mengvorm, de zogenaamde Publieke Private Samenwerkingsverbanden (PPS - constructies). Hieronder wordt in het kort op de juridische verschillen ingegaan.

Publiekrechtelijk

Bij publiekrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om gemeenschappelijke regelingen. Bij gemeenschappelijke regelingen gaat het vaak om primaire gemeentelijke taken met een uitvoerend karakter. Zij vormen een verlengd lokaal bestuur waarbij de vrijwilligheid van de samenwerking voorop staat (voor sommige taken is door de wetgever verplichte samenwerking opgelegd, denk hierbij bijvoorbeeld aan de veiligheidsregio). De gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam is de 'zwaarste' en meest voorkomende vorm: deze regeling heeft – als enige – rechtspersoonlijkheid en een algemeen bestuur (vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten), dat het dagelijks bestuur controleert. Gemeenten kunnen aan dit openbaar lichaam in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen. In een gemeenschappelijke regeling kunnen gemeenten veel bestuurlijke en beleidsmatige invloed aanwenden met de mogelijkheid van sturing aan de voorkant. Daarnaast is het een goede vorm om op voet van evenredigheid en gelijkwaardigheid samen te werken met publieke partijen voor een publiek belang. Het risicoprofiel van een gemeenschappelijke regeling is hoog vanwege de financiële aansprakelijkheid. De participerende gemeenten zijn volledig financieel aansprakelijk. Bovendien is de bekostiging van de jaarlijkse activiteiten een verplichte uitgave.

Privaatrechtelijk

Bij privaatrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om stichtingen en vennootschappen. Een stichting heeft een bestuur voor de dagelijkse leiding en kent een ideëel of sociaal doel, waarbij alleen aan dat doel kan worden uitgekeerd. Stichtingen kennen geen controlerend mechanisme, tenzij dat in de statuten is geregeld. Het risicoprofiel loopt van laag tot gemiddeld. De gemeente is alleen financieel aansprakelijk voor de verstrekte middelen. Alhoewel de stichting formeel zelf verantwoordelijk is voor exploitatierisico's wordt vaak bij de gemeente aangeklopt als dit risico zich voordoet of als er sprake is van onvoorziene uitgaven. Bestuurders zijn slechts aansprakelijk als er sprake is van wanbeleid.

Een vennootschap heeft een raad van bestuur en, afhankelijk van wat daarover in de statuten is bepaald of van de omvang van de vennootschap, een raad van commissarissen. De raad van bestuur wordt gecontroleerd door de vergadering van aandeelhouders. Gemeenten maken vaak gebruik van vennootschappen bij nutsvoorzieningen, havenactiviteiten, cultuur en economie. De belangrijkste reden om samen te werken met dit type verbonden partij zijn de financiële voordelen door winstdeling en dividend. Het risicoprofiel van een vennootschap ligt vaak hoger dan dat van een stichting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de aard van de activiteiten, de omvang en de autonome positie die een vennootschap vaak inneemt. Toch kan het risicoprofiel als gemiddeld worden benoemd, vanwege het feit dat de gemeente alleen risico loopt over het ingebrachte geld.

Publiek Private Samenwerking (PPS)

Het Publieke Private Samenwerkingsverband (PPS) is een bijzondere vorm van een verbonden partij, omdat naast de overheid ook private partijen deelnemen. Een veel voorkomend voorbeeld van een PPS zien we in lokale gebiedsontwikkeling. Deze samenwerkingsvorm komt in verschillende variaties voor. Het risicoprofiel is op financieel gebied hoog te noemen. Bij een PPS constructie loopt de gemeente risico. Hiertegenover staat dat er forse exploitatiewinsten zijn waarin de gemeente kan meedelen.

De wetgever heeft een voorkeur voor publiekrechtelijke boven privaatrechtelijke participaties. Gedachte hierachter is dat in een publiekrechtelijke participatie de openbaarheid en de controle beter zijn gewaarborgd dan in een privaatrechtelijke participatie.

Risico's

Risico's van een verbonden partij kunnen worden samengevat in een tweetal dimensies: financiële en bestuurlijke risico's. Naast de aard en omvang van de activiteiten wordt het risicoprofiel ook beïnvloed door de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij. De belangrijkste soorten verbonden partijen inclusief de mate van bijbehorende risico's zijn hieronder weergegeven:

Belangrijkste soorten verbonden partijen	Rechtsvorm	Risico (Financieel/bestuurlijk)
Stichting	Privaatrechtelijk	Laag
Vennootschap (BV,NV)	Privaatrechtelijk	Middel
Gemeenschappelijke regeling	Publiekrechtelijk	Hoog
Publiek Private Samenwerking (PPS)	Privaatrechtelijk	Hoog

De risico's van gemeenschappelijke regelingen en PPS-constructies zijn relatief hoger. Bij de gemeenschappelijke regelingen vanwege het feit dat de aangesloten gemeenten volledig financieel aansprakelijk zijn en bij de PPS-constructies vanwege de samenwerking met een private partij met eigen (winst)-doelstellingen.

Overzicht verbonden partijen

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat de verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten / het budgettaire beslag / en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Hieronder is weergegeven een overzicht van rechtspersonen waarin de gemeente Neder-Betuwe participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Nummer	Naam partij (soort verbonden partij)	Relatie programma
1	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	Diverse programma's
2	Regionaal archief Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	Diverse programma's
3	Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid (Gemeenschappelijke regeling)	Openbare orde en veiligheid
4	Industrieschap Medel (Gemeenschappelijke regeling)	Economie
5	Waterbedrijf Vitens N.V. Vennootschap	Economie
6	Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs Stichting	Scholing en vorming
7	Lander, werk & integratie (Gemeenschappelijke regeling)	Zorg, werk en inkomen
8	Presikhaaf (Gemeenschappelijke regeling)	Zorg, werk en inkomen
9	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (Vennootschap)	Algemene inkomsten en uitgaven
10	Regio Arnhem in Liquidatie (Gemeenschappelijke regeling)	Bestuur en burger
11	Casterhoven (Publiek Private Samenwerking)	Bouwen en Milieu

1. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, raadslid Th.J. de Vree, raadslid M.J. van Veen, raadslid A. Jansen. (Plv: raadslid E.Ketellapper-Beek)

Dagelijks bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstellingen

Algemeen

Samenwerkingsorgaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en Zaltbommel met als doel de gemeenschappelijke belangen van die gemeenten te behartigen op basis van het principe van 'verlengd lokaal bestuur'.

Verkeer en openbaar vervoer

Het op elkaar afstemmen van het gemeentelijk (en provinciaal) beleid inzake verkeer en vervoer mede in relatie tot het gezamenlijke beleid inzake ruimtelijke ordening, milieu en economische ontwikkeling. In de regionale visie verkeer en vervoer zijn de onderwerpen samengebracht onder een viertal thema's; verkeersveiligheid, bereikbaarheid en mobiliteit, openbaar vervoer en fiets.

De verdeling van de BDU-gelden voor de Regio Rivierenland (in overleg met de provincie) over de diverse gemeentelijke verkeersprojecten. Daarnaast het door middel van de Regiotaxi, in samenwerking met de provincie en de Regio Rivierenland, integreren van vervoersstromen, waaronder het openbaar vervoer voortvloeiend uit de gemeentelijke zorgplicht in het kader van de WMO. Tevens wordt hierdoor de bereikbaarheid en mobiliteit van de inwoners in de regio verbeterd.

WMO

De Wmo is bij uitstek een onderwerp voor regionale samenwerking. Omdat de Wmo een zware opdracht voor gemeenten is, kunnen werkzaamheden en ervaringen gedeeld worden. Maar regionale samenwerking ligt ook voor de hand op prestatievelden als OGGZ, MO en verslavingszorg. Samenwerking kan bovendien schaalvoordelen opleveren bij inkoop van voorzieningen.

Logopedie-schoolbegeleiding

Een optimaal niveau van mondelinge communicatie van jeugdigen in de leeftijdscategorie van 4-12 jaar in het regulier basisonderwijs en van 4-19 jaar in het speciaal onderwijs en praktijkonderwijs.

Volwasseneneducatie

Afstemming en versterking van het gemeentelijk beleid op het gebied van onderwijs en educatie, in samenhang met arbeidsmarktbeleid. Versterking van de regionale onderwijsinfrastructuur.

Jeugd

Er is de laatste jaren zowel bij gemeenten als in de regio steeds meer aandacht voor jeugdbeleid en er worden dan ook veel initiatieven op dit gebied ontplooid. Daarbij wordt steeds beter samengewerkt tussen gemeenten, provincie en instellingen. Regio Rivierenland probeert hier aan bij te dragen door met genoemde partijen samen te werken op de volgende deelgebieden: Jeugd en Onderwijs, Jeugdzorg, Jongeren en veiligheid, Jeugd en werk. Deze deelgebieden hangen sterk met elkaar samen en worden zoveel mogelijk gezamenlijk ontwikkeld. Andere projecten die spelen zijn onder meer de vorming van Centra voor Jeugd en Gezin en projecten op het gebied van overgewicht bij jongeren en alcoholmatiging.

Dienst bijzondere controle

Opsporing van misbruik van gemeentelijke sociale voorzieningen met het doel een zorgvuldige toepassing van de regelgeving te ondersteunen.

Arbeidsmarktbeleid

Een samenhangend, op elkaar afgestemd gemeentelijk beleid inzake uiteenlopende terreinen van het arbeidsmarktbeleid in relatie tot andere terreinen als volwasseneneducatie en economische ontwikkeling.

Werk en sociale zaken

Twee belangrijke opgaven op het gebied van Werk/Sociale zaken zijn voor de Bestuursdienst van Regio Rivierenland de zorg voor de ontwikkeling en uitvoering van het actieprogramma RAAK en de uitvoering van de taak Sociale Recherche. RAAK is een samenwerkingsprogramma van verschillende partijen op de arbeidsmarkt gericht op het verbeteren van de werking van de regionale arbeidsmarkt.

Volksgezondheid en zorg

In het kader van Regio Rivierenland wordt op 2 manieren gewerkt aan het bewaken en bevorderen van de gezondheid van de inwoners in de regio:

- In samenwerking met de gemeentebesturen kunnen alle thema's van volksgezondheid en zorg geagendeerd worden in onderling ambtelijke overleg en in bestuurlijk overleg in het Portefeuillehouderberaad Volksgezondheid en Zorg Rivierenland.
- Vanuit GGD Rivierenland, de eigen uitvoerende dienst van de gemeenten.

Verslavingszorg

Het garanderen van het door gemeenten gewenste basisniveau van verslavingszorg in de regio. Afstemming van intergemeentelijk beleid en individueel gemeentelijk beleid is nodig om effectief en tegen aanvaardbare kosten te kunnen werken.

Preventieve- en jeugdgezondheidszorg

Het bevorderen van de algemene gezondheidstoestand van de inwoners, zoals hygiënebegeleiding en infectieziektebestrijding, coördinatie bevolkingsonderzoek en meldpunt bijzondere zorg. Realiseren kwalitatieve en kwantitatieve gezondheidswinst bij jeugdigen in de leeftijdscategorie van 0-19 jaar. De jeugdgezondheidszorg bestaat uit een basispakket, een basispluspakket en een pluspakket.

Milieuzorg/milieuvadvisdienst-geluidmeetdienst

Samen werken voor hoge kwaliteit van het gemeentelijk milieubeleid, middels coördinatie handavingsamenwerking coördinatie milieusamenwerking , uitvoeren/ondersteunen milieu- en handhavingprojecten op basis van jaarprogramma's en dienstverlening aan individuele gemeenten. Doelstellingen: Hoogwaardige ondersteuning bij vergunningverlening en handhaving, kansen voor gezamenlijke beleidsontwikkeling benutten, stimuleren actieve uitwisseling kennis en informatie, samenwerken met andere (handhavende) partners verder ontwikkelen, krachtenbundeling.

Beleidsvorming ruimtelijke ordening en woonbeleid

Samenhangend op elkaar afgestemd gemeentelijk beleid op het terrein van de ruimtelijke ordening en wonen, mede in relatie tot het gezamenlijk beleid inzake verkeer en vervoer, volkshuisvesting, milieu, economische ontwikkeling en waterbeleid.

Ruimte en Water

Stimuleren en ondersteunen van gemeenten in het Rivierenland bij de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied. Dit wordt gerealiseerd door het ontwikkelen en afstemmen van ruimtelijke plannen, het inbrengen en uitwisselen van kennis en ervaringen en het behartigen van gemeentelijke belangen richting hogere overheden. Natuur en landschap en infrastructuur staan in toenemende mate onder druk. De uitdaging voor gemeenten en Regio Rivierenland is dan ook om voldoende ruimte te bieden aan (nieuwe) inwoners en (agrarische) bedrijven. Zonder dat dit ten koste gaat van de karakteristieke ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van het gebied. Deze uitdaging heeft geresulteerd in de Structuurvisie Rivierenland 2004 - 2015 waarin het ruimtelijk beleid voor de komende jaren is vastgelegd.

Kernpunten hieruit zijn: voldoende ruimte voor rivierwater en waterberging;behoud van karakteristieke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten;realiseren woningbouwopgave: juiste woning op juiste plek en het juiste tijdstip, bundeling van bedrijvigheid en woningbouw in grotere kernen, concentratie glastuinbouw.

Wonen

De woningmarkt houdt niet op bij de grens van een gemeente. Vandaar dat de gemeenten in Regio Rivierenland op dit onderwerp regionale afstemming zoeken, onder andere op het gebied van woningbouw. Het Kwalitatief Woningbouw Programma 2006-2014 bevat de ambities van gemeenten op het gebied van Wonen tot 2014. Het programma is eind 2006 door gemeenten en regio vastgesteld. Het programma is vervolgens vastgesteld door Gedeputeerde Staten van de provincie.

Stimuleringsprogramma Economie Rivierenland (StER)

Het StER is een samenwerkingsverband van de Kamer van Koophandel voor Rivierenland en de gemeenten binnen de regio aangevuld met West Maas en Waal en Druten. Het StER initieert, begeleidt en voert projecten uit met als doel het stimuleren van de economie in het Rivierenland, op het gebied van bedrijventerreinen, beroepsopvoeding, arbeidsmarkt, plattelandsontwikkeling en recreatie/toerisme. Streven naar duurzame economische ontwikkeling van het Rivierenland, met goed evenwicht tussen (ruimtelijk-)economische, sociale en ecologische effecten.

Inkoopbureau

Het inkoopbureau heeft als doel: het professionaliseren van de inkoopfunctie van de deelnemers. Behalve door het behalen van besparingen in geld door een groter inkoopvolume zijn er ook voordelen te behalen op het gebied van administratieve afhandeling en kwaliteitsverbeteringen.

Eigenwijs-Rivierenland

De samenwerkende gemeenten in Regio Rivierenland hebben een ambitieus ontwikkelingsprogramma opgesteld. In het programma "Eigen-Wijs Rivierenland" worden tal van projecten samengebracht die de gemeenten de komende vier jaar samen willen uitvoeren. Op basis hiervan worden afspraken met de provincie gemaakt, onder meer over de financiering van projecten. Het is voor het eerst dat de provincie een vierjarig contract met de regio aangaat. Voorheen werden contracten afgesloten met de duur van één jaar, de zogenaamde RUP-contracten.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan Regio Rivierenland bedraagt € 672.025. Voor het jaar 2009 zal deze bijdrage verhoogt worden naar € 764.091. De stijging van de gemeentelijke bijdrage 2009 wordt veroorzaakt door de structurele begrotingswijzigingen die het AB tot en met februari 2008 heeft vastgesteld.

Eigen vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
Reserves	3.407.448	3.308.840
Resultaat na bestemming	<u>182.013</u>	<u>177.135</u>
Totaal eigen vermogen	3.589.461	3.485.975

Vreemd vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
Voorzieningen	12.018.593	11.945.299
Vaste schulden	13.923.388	10.198.435
Vlottende schulden	<u>3.544.857</u>	<u>13.094.561</u>
Totaal vreemd vermogen	29.486.838	35.238.295

Exploitatieresultaat	<i>2007(rek)</i>	<i>2008(begr)</i>	<i>2009(begr)</i>	<i>2010(begr)</i>
Resultaat voor bestemming	103.487 -/-	51.901 -/-	115.209 -/-	115.209 -/-
Resultaat na bestemming	<u>182.013 -/-</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<i>(-/- voordelig, + nadelig resultaat)</i>				

Ontwikkelingen**Herijking AVRI**

De afgelopen tijd stond voor Afvalverwijdering Rivierenland (AVRI) in het teken van een brede verkenning om antwoorden te krijgen op deze vragen. De herijking is opgebouwd uit de volgende stappen:

1. Oriëntatiefase: Waar staan we voor, wat wordt verwacht, wat willen we en wat kunnen we?
2. Onderzoeksfase: Analyse op haalbaarheid.
3. Implementatiefase: Doorvoeren van veranderingen.

Momenteel bevinden we ons aan het einde van fase 2: de analyse heeft plaatsgevonden.

Expeditie Bestuursdienst

Dit project is inmiddels afgerond. Vanaf 2008 wordt invulling gegeven aan de implementatie en verdere uitwerking van deze nieuwe koers.

Regiocontract

De voorbereiding van dit project is inmiddels ook afgerond. De projecten gaan nu draaien. De onderwerpen die aan de orde zijn, zullen standaard op de agenda van het AB komen.

Diversen

In september 2008 komt een actueel overzicht van nieuwe ontwikkelingen beschikbaar. Onder andere de bestuursrapportage, de aanbestedingsprocedure accountant, belastingsamenwerking, evaluatie grof huishoudelijk afval en luierinzameling komen aan de orde dit jaar.

2. Regionaal Archief Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, raadslid C. van Tuijl (Plv: raadslid H. Tap)

Dagelijks bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek (Plv: Wethouder J.M. Talman - van der Woude)

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Het Regionaal Archief Rivierenland is het historisch informatie- en documentatiecentrum voor de gemeenten Tiel, Buren, Culemborg en Neder-Betuwe. Het doel is het gemeenschappelijk beheren van de archiefbewaarpplaats (en) van de deelnemers en van de naar die archiefbewaarpplaats(en) overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar die archiefbewaarpplaats (en) overgebrachte archiefbescheiden. Tevens worden diensten verleend aan het publiek alsmede aan de deelnemers.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan het Regionaal Archief Rivierenland bedraagt € 160.278 en voor het jaar 2009 € 303.310. De stijging van de gemeentelijke bijdrage wordt veroorzaakt door de nieuwbouw van het Regionaal Archief Rivierenland.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves (divers)	<u>194.847</u>	<u>94.242</u>
Totaal eigen vermogen	194.847	94.242

Vreemd vermogen	31 dec 2006	31 dec 2005
Schulden op korte termijn	<u>110.222</u>	<u>116.498</u>
Totaal vreemd vermogen	110.222	116.498

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)	2009(begr)
Resultaat voor bestemming	71.348 -/-	0	0
Resultaat na bestemming	0	0	0
<i>(-/- voordelig, + nadelig resultaat)</i>			

Ontwikkelingen

Het Regionaal Archief Rivierenland kampt met ruimtegebrek. Al enige jaren is er discussie gaande voor nieuwbouw of koop van een bestaand gebouw. In 2007 is door het algemeen bestuur besloten over te gaan tot nieuwbouw in Tiel. Afspraak is dat 90% voor rekening van de gemeente en 10% voor rekening van de provincie komt. In de begroting van Neder-Betuwe is voor de komende jaren rekening gehouden met een verhoging in de bijdragen naar ongeveer € 300.000. De laatste ontwikkelingen betreffen een intentieverklaring tussen Regionaal Archief Rivierenland en de Christelijke Woningbouwcorporatie Tiel voor gezamenlijk nieuwbouw. Door de gezamenlijke bouw is de gemeentelijke bijdrage gedaald. Dit voordeel is door de gemeente in de eerste bestuursrapportage van 2008 meegenomen.

3. Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek (Plv: Wethouder J.M. Talman - van der Woude)

Vestigingsplaats Nijmegen

Doelstelling

De Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid is opgericht op 1 januari 2004 en bestaat uit de Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid (RAV), de Gemeenschappelijke Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Gelderland-Zuid (GHOR) en de Regionale Brandweer Gelderland-Zuid (RBGZ). De doelstelling is het behartigen van belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid door uitvoering te geven aan de volgende taken:

- Het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een uitvoering van de werkzaamheden ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt.
- (Laten) uitvoeren van het vervoer van zieken en ongevals slachtoffers (incl. registratie).
- Het voorbereiden en bewerkstelligen geneeskundige hulpverlening bij rampen.
- Inventariseren en analyseren gemeenteoverschrijdende risico's op het gebied van fysieke veiligheid.
- Adviseren op het gebied van hulpverlening en veiligheid.
- Samenwerken met andere hulpverleningsdiensten.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2009 van Neder-Betuwe aan de Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland Zuid bedraagt € 160.000 (€ 145.000 brandweer en € 15.000 rampenbestrijding).

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	1.855.000	1.866.000
Resultaat n.t. bestemmen	<u>1.130.000-</u>	<u>12.000 -</u>
Totaal eigen vermogen	728.000	1.855.000

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Vaste schulden	154.000	821.000
Vlottende schulden	<u>5.815.000</u>	<u>4.672.000</u>
Totaal vreemd vermogen	5.969.000	5.493.000

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)	2009(begr)
Resultaat voor bestemming	1.127.000	703.000-/-	1.134.000
Resultaat na bestemming	0	0	0

(-/- voordelig, + nadelig resultaat)

Ontwikkelingen

- Oprichten van de veiligheidsregio. Hierbij komen brandweer, politie en ambulance (GHOR) onder leiding van één directeur. De komende maanden zal het bestuur uitgebreid over de convenanten gaan spreken en hoe hiermee om te gaan.
- De gemeentelijke brandweerkorpsen omvormen tot clusters. De clustervorming is begin 2008 grotendeels functioneel afgerond met uitzondering van cluster Beuningen/Druten/West Maas en Waal.
- Het in regionale dienst nemen van de lokale brandweercommandanten. Begin 2008 zijn 11 van de 18 gemeenten binnen Gelderland-Zuid reeds akkoord gegaan met het voorstel de commandant functioneel in regionale dienst aan te stellen.

4. Industrieschap Medel

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, wethouder J.W. Keuken, raadslid A. Schouten, en raadslid H. Tap.

Dagelijks bestuur : Burgemeester C.W. Veerhoek, wethouder J.W. Keuken

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

De economische ontwikkelingen in de regio en onze gemeente bevorderen en ontwikkelen middels het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijventerrein Medel. Deze ontwikkeling vormgeven in gezamenlijkheid met de gemeente Tiel binnen de gemeenschappelijke regeling 'Industrieschap Medel'.

Participeren, voorbereiden en ondersteunen in het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het Industrieschap, alsmede toetsen en beoordelen van ontwikkelingen die ons grondgebied raken.

Bijdragen

Nvt

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	1.337.624	512.225
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal eigen vermogen	1.337.624	512.225

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Vaste schulden	42.500.000	51.500.000
Vlottende schulden	<u>13.290.588</u>	<u>7.127.182</u>
Totaal vreemd vermogen	55.790.588	58.627.182

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)	2008(begr)	2009(begr)
Resultaat voor bestemming	825.000 -/-	1.017.000 -/-	898.000 -/-	659.000 -/-
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
(-/- voordelig, + nadelig resultaat)				

Ontwikkelingen

Het jaar 2009 staat, net als de voorgaande jaren, in het teken van voortzetting van de regionale en bovenregionale acquisitie.

De verkeersproblematiek zal zich, naar het er nu naar uitziet, hoofdzakelijk richten op de afslag 34 op de A15 nabij Echteld, alsmede de aansluiting van de Diepert op de Grotebrugse Grintweg. Het ligt in de planning om beide knelpunten in 2009 aan te gaan pakken.

Regulier overleg in Algemeen en Dagelijks Bestuur van het Industrieschap Medel. Jaarlijks vindt actualisatie GREX plaats. De winstprognose is naar boven bijgesteld, er is dan ook sprake van een gezonde exploitatie.

5. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats
Velp

Doelstelling

In stand houden van het waterbedrijf door de levering van drinkwater aan de inwoners van Neder-Betuwe. De gemeente Neder-Betuwe heeft zeggenschap in het Waterbedrijf via het stemrecht op de aandelen. De gemeente Neder-Betuwe bezit, na omzetting van de preferente aandelen in een achtergestelde lening, 16.023 (0,28%) gewone aandelen van € 1 nominaal.

Bijdragen

Nvt

Eigen vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
In miljoenen euro's	361,4	353,8

Vreemd vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
In miljoenen euro's	1299,7	1356,0

Exploitatieresultaat	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Netto resultaat in miljoenen euro's (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	62,9 -/-	42,1 -/-

Ontwikkelingen

Vitens heeft in 2006 besloten de preferente aandelen in te kopen en om te zetten in achtergestelde leningen. Deze intrekking heeft door Vitens plaatsgevonden in 2007. De 10.471 preferente aandelen die de gemeente Neder-Betuwe in haar bezit had zijn daarbij eveneens omgezet, waardoor belangrijke nadelige gevolgen voor het dividend zijn ontstaan. Deze gevolgen zijn verwerkt in de jaarrekening 2007 van de gemeente Neder-Betuwe.

6. Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs (De Wissel)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur en Dagelijks bestuur : Wethouder J.M. Talman - van der Woude

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Samenwerkingsorgaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel met als doel de instandhouding van een school voor openbaar speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs te Tiel. Het betreft hier De Wissel.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2008 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Instelling voor openbaar speciaal en voortgezet onderwijs bedraagt € 6.686 en voor 2009 € 2.206.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	1.019.238	945.918
Resultaat na bestemming	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal eigen vermogen	1.019.238	945.918

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Voorzieningen	243.960	188.838
Kortlopende schulden	<u>486.604</u>	<u>873.912</u>
Totaal vreemd vermogen	730.564	1.062.750

Exploitatieresultaat	2007(rek)	2008(begr)
Resultaat (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	73.319 -/-	83.010 *

* De helft van het negatieve resultaat 2008 (€ 44.700) komt ten laste van de deelnemende gemeenten. Voor Neder-Betuwe betekent dit in een extra bijdrage van € 3.145.

Ontwikkelingen

In 2008 hebben de besturen van de Stichting Fluvium, de Stichting COPO, de Stichting Openbaar Basisonderwijs Tiel en de Instelling voor Openbaar Speciaal Onderwijs in de Betuwe (De Wissel) een intentieverklaring getekend om te komen tot een besturenfusie per 1 januari 2009.

Het nieuwe bestuur Openbaar Primair Onderwijs Rivierenland zal het openbaar onderwijs in de gemeenten Tiel, Neerijnen, Culemborg en Geldermalsen gaan verzorgen.

In het nieuwe bestuur zal de gemeente Neder-Betuwe niet meer participeren. De wettelijke zorgplicht voor huisvesting e.d. ligt bij de gemeente Tiel.

De huidige gemeenschappelijke regeling voor de instandhouding van de Instelling voor Openbaar Speciaal Onderwijs in de Betuwe (De Wissel) zal worden opgeheven. De gemeente Neder-Betuwe is op dat moment ook geen bijdrage meer verschuldigd.

Op 18 juli jl. heeft de Stichting Fluvium besloten om niet meer deel te nemen aan het fusieproces. Dit heeft tot gevolg dat de datum van 1 januari 2009 niet meer haalbaar zal. In de tweede helft van 2008 zal blijken hoe verder wordt gegaan.

In de begroting 2009 is voorsnog rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage van € 2.206 op basis van de ingediende begroting 2009 door het Algemeen Bestuur van de instelling.

7. Lander, werk & integratie

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Wethouder J.M. Talman - van der Woude, raadslid M.J. van Veen,
burgerraadslid D. van Zetten

Dagelijks bestuur : Wethouder J.M. Talman - van der Woude (Plv: wethouder H. Willemsen)

Vestigingsplaats

Tiel

Doelstelling

Lander behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening en andere vormen van gesubsidieerde arbeid.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2007 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Lander, werk & integratie is nihil. De "bijdrage" bestaat momenteel uit de inkoop van de verschillende reïntegratietrajecten die ten laste komen van het werkdeel WWB.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Reserves	12.129.919	13.530.013
Resultaat na bestemming	<u>1.193.252</u>	<u>1.420.476</u>
Totaal eigen vermogen	13.323.171	12.109.537

Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Voorzieningen	1.247.668	1.440.268
Kortlopende schulden	6.097.078	3.486.315
Langlopende schulden	<u>16.600</u>	<u>11.334</u>
Totaal vreemd vermogen	7.361.346	4.937.917

Exploitatieresultaat	2006(rek)	2007rek)	2008(begr)	2009(begr)
Resultaat voor bestemming	3.428.268 -/-	1.213.580 -/-	285.000	100.000 -/-
Resultaat na bestemming	1.420.476	1.193.252 -/-	95.000	330.000 -/-
<i>(-/- voordelig, + nadelig resultaat)</i>				

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2008 is de rol van de gemeenten door een wetwijziging in de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) fors versterkt. Gemeenten ontvangen de budgetten, in tegenstelling tot voorgaande jaren waarbij de reïntegratiebedrijven de budgetten ontvingen, en storten deze door naar Lander. Tevens zijn afspraken gemaakt over invloed van gemeenten op beleid en uitvoering en de daarbij behorende verantwoording van prestaties en resultaten. Ook het beheer van de wachtlijsten, invoering van cliëntenparticipatie en persoonsgebonden budgetten worden in samenwerking met gemeenten en Lander ingevuld.

8. Presikhaaf

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Wordt geen gebruik van gemaakt vanwege uitsterfconstructie.

Vestigingsplaats

Arnhem

Doelstelling

Presikhaaf behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening en andere vormen van gesubsidieerde arbeid.

Bijdragen

De totale gemeentelijke bijdrage 2009 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Presikhaaf bedraagt € 18.900.

Eigen vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
Totaal eigen vermogen	4.793.000	7.664.000

Vreemd vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
Voorzieningen	3.658.000	6.102.000
Vaste schulden	42.593.000	46.425.000
Kortlopende schulden	<u>15.371.000</u>	<u>13.776.000</u>
Totaal vreemd vermogen	61.622.000	66.303.000

Exploitatieresultaat	<i>2006(rek)</i>	<i>2007(rek)</i>	<i>2008(begr)</i>	<i>2009(begr)</i>
Resultaat	10.954.000 -/-	3.129.000 -/-	144.000 -/-	35.000 -/-

Ontwikkelingen

Er is sprake van een 'uitsterfconstructie'. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

9. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats
Den Haag

Doelstelling

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Onze gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op 18.246 aandelen van € 2,50. Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

Bijdragen
Nvt

Eigen vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
In miljoenen euro's	2.053	2.576
Vreemd vermogen	<i>31 dec 2007</i>	<i>31 dec 2006</i>
In miljoenen euro's	90.549	87.520

Exploitatieresultaat

	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Netto resultaat in miljoenen euro's (-/- voordelig, + nadelig resultaat)	199 -/-	195 -/-

Ontwikkelingen

De BNG achtte het eigen vermogen te groot en heeft derhalve totaal 1 miljard euro uitgekeerd aan de aandeelhouders (2006: 500 miljoen euro en 2007: 500 miljoen euro). Zodoende is er sprake van een aanzienlijke daling van het eigen vermogen. Voor Neder-Betuwe heeft dit geresulteerd in een uitkering van € 163.000, zowel over 2006 als 2007 (verwerkt in de jaarrekeningen 2006 en 2007).

De toekomstige resultaten van de BNG zullen structureel lager gaan uitvallen. Hogere financieringslasten ten gevolge van de extra uitkeringen aan de aandeelhouders in 2006 en 2007 klinken hierin door. Andere oorzaken zijn het uitlopen van leningen met relatief hoge marges, de aanhoudende lage rente en het op grond van de vlakke rentecurve prudente positiebeleid. Tevens moet er rekening worden gehouden met een zeker mate van herrekening van het resultaat wegens effecten van de toepassing van de International financial reporting standards (IFRS).

10. Regio Arnhem in liquidatie

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Wordt geen gebruik van gemaakt vanwege uitsterfconstructie.

Vestigingsplaats

Arnhem

Doelstelling

Aangezien de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie verkeerd betreffen de nog te maken kosten voor de komende jaren (tot en met 2012) alleen personele kosten met betrekking tot voormalig personeel.

Bijdragen

De gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie vervalt met ingang van 2009.

Eigen vermogen

Totaal eigen vermogen

31 dec 2006

0

Vreemd vermogen

Totaal vreemd vermogen

31 dec 2006

70.403

Exploitatieresultaat

Netto resultaat in miljoenen euro's
(-/- voordelig, + nadelig resultaat)

2008(begr)
44.500

2009(begr)
36.800

Ontwikkelingen

Er is sprake van een 'uitsterfconstructie'. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

11. Casterhoven (CV)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester ir. C.W. Veerhoek

Dagelijks bestuur : Directeur dhr. G. Verkerk

Vestigingsplaats
Neder-Betuwe

Doelstelling

De opgerichte vennootschap Casterhoven (Gemeente Neder-Betuwe / Bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV / Van Grootheest Projekten BV) heeft ten doel: het risicodragend uitvoeren van de grondexploitatie voor het plangebied Kesteren-Zuid, door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijpmaken van gronden, het realiseren van binnenwijkse voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen (waaronder begrepen: appartementsrechten) en andere bebouwing, overdracht van binnenwijkse voorzieningen aan de gemeente en dergelijke, en voorts al degene wat tot het voorgaande kan dienen, zulks in de meest ruime zin.

Bijdragen

N.v.t.

Eigen vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Totaal eigen vermogen	236.675 negatief	Nvt
Vreemd vermogen	31 dec 2007	31 dec 2006
Totaal vreemd vermogen	12.316.986	Nvt

Exploitatieresultaat	2006(rek)	2007(rek)
Resultaat voor bestemming	nvt	236.675
Resultaat na bestemming	nvt	0
(-/- voordelig, + nadelig resultaat)		

Ontwikkelingen

Het project Casterhoven kent na het aantrekken van een financiering haar eigen financiële afwikkeling. Deze is vastgelegd in de grondexploitatie. Op dit moment kent de grondexploitatie een positieve winstverwachting. Het uiteindelijke resultaat zal conform financiële verhouding over partijen worden verdeeld.

PARAGRAAF 6: GRONDBELEID

Algemeen

Grondbeleid wordt gedefinieerd “als beleid dat is gericht op de markt waar grond wordt gekocht, ontwikkeld, geëxploiteerd en verkocht”. In concreto gaat het daarbij onder meer om het verwerven van grond, het (tijdig) inzetten van grondbeleidsinstrumenten, het opstellen en beheersen van grondexploitaties, kostenverhaal en grondprijnsbeleid. Het gemeentelijk grondbeleid omvat tevens de strategische visie en doelstellingen op het gebied van grondzaken en met name gebiedsontwikkeling. Het grondbeleid is geen doel op zich maar een middel om vaak gelijktijdig met de inzet van ruimtelijke ordeninginstrumenten, de gemeentelijke doelstellingen te realiseren c.q. te doen realiseren met name op het gebied van wonen, werkgelegenheid, economie, infrastructuur, recreatie en milieu.

Actief, passief en faciliterend grondbeleid

Bij de toepassing van een **actief grondbeleid** vervult de gemeente een dominante en actieve rol: zij verwerft meestal grond, maakt bouwrijp en geeft gronden uit. Door middel van een actief grond-beleid streeft de gemeente naar een maximaal sturende rol in zowel de productie als de exploitatie van gebiedsontwikkelingen.

Bij **passief grondbeleid** is de grond meestal (grotendeels) in handen van private partijen. De private partij verzorgt het bouw- en woonrijp maken van de uitgeefbare gronden. Vervolgens kan zij (laten) bouwen op de bouw- en woonrijp gemaakte gronden.

De gemeente laat de aankoop en exploitatie van de grond bewust (geheel) over aan marktpartijen. Het bestemmingsplan is veelal het sturingsinstrument. De daadwerkelijk gemaakte kosten van openbare nutsvoorzieningen kunnen in de regel (grotendeels) worden verhaald.

Bij **faciliterend grondbeleid** hebben de grondeigenaar/marktpartijen in de regel een overheersende rol ten opzichte van (de positie van) de gemeente. De gemeente kan de ontwikkeling sturen door te voorzien in faciliteiten die **kaderstellend** zijn aan de plannen van de private partijen n.l. door:

- Het hanteren van de ter beschikking staande grondbeleidsinstrumenten.
- Het vaststellen van ruimtelijke, programmatische, kwalitatieve en financiële kaders ter zake de betreffende locatieontwikkeling.
- Zonodig aankopen van gronden ter versterking van de gemeentelijke positie om ook daarmee beoogde ontwikkelingen te bevorderen dan wel ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan.

Bij een faciliterend grondbeleid kan het initiatief om tot een locatieontwikkeling te komen bij marktpartijen liggen maar ook bij de gemeente.

Huidig beleid

Het grondbeleid is medio 2007 geheel geactualiseerd en integraal opgetekend in een nieuwe “Nota Grondbeleid Neder-Betuwe 2007”. In de Nota Grondbeleid zijn tal van beleidsregels opgenomen ter verbetering en ondersteuning van de besturingsfilosofie en controlerende taak van de raad en uiteraard het proces en de besluitvorming bij ruimtelijke projecten en ontwikkelingen. Eind 2006 is een adequaat proces- en projectmanagement bij ruimtelijke projecten ingevoerd, wat tot grote transparantie en beheersing van de ruimtelijke projecten heeft geleid.

Actief grondbeleid

De gemeente Neder-Betuwe hanteert hoofdzakelijk een actief grondbeleid, waarbij aangetekend wordt dat dit niet per definitie betekent dat dan altijd grondverwerving aan de orde moet zijn. Grondbezit teneinde het kostenverhaal te vereenvoudigen is na de invoering van de Grondexploitatiewet ook “geen must” meer omdat via het publiekrechtelijke spoor van die wet (n.l. via de bouwvergunning) het kostenverhaal wettelijk afgedwongen kan worden zonder dat de gemeente grond bezit. Het inzetten van dit publiekrechtelijke spoor zal in de regel pas aan de orde zijn als via de privaatrechtelijke weg (overleg en overeenstemming bereiken) het kostenverhaal niet of niet voldoende verzekerd kan worden. Overigens ligt het grondbeleid bij een aantal gebiedsontwikkelingen dichter bij het faciliterende grondbeleid dan bij een actief grondbeleid, terwijl de gemeente op die wijze ook haar gestelde doelen bereikt.

Samenwerking met marktpartijen

Daar waar door middel van een actief grondbeleid geen of onvoldoende resultaat bereikt kan worden, streeft de gemeente naar overleg en samenwerking met marktpartijen teneinde op die wijze de gemeentelijke doelstellingen toch te (doen) realiseren.

Grondprijsbeleid

In de Nota Grondbeleid 2007 is verankerd dat de gemeente jaarlijks komt met een grondprijzenbrief waarin de bepaling van grondwaarde en uitgifte prijzen van grond woningbouw en bedrijfsgrond wordt vastgesteld. Begin 2008 is de eerste grondprijzenbrief vastgesteld.

Afstoten vastgoed

Bij de gemeente is het afstoten van onroerende zaken aan de orde als dat onroerend goed de relevante functie voor de gemeente heeft verloren en bovendien niet via functiewijziging en/of herstructurering op andere wijze ten nutte van de gemeente ingezet kan worden.

Restgroen

Openbaar groen dat geen essentiële groenwaarde (meer) heeft voor de (woon)omgeving wordt in de regel "op verzoek" verkocht. Voor restgroen wordt een tevoren vastgestelde prijs gehanteerd.

Wettelijke instrumenten

De gemeente beschikt over een tweetal wettelijke instrumenten voor het voeren van (actief) grondbeleid:

- **Onteigeningswet.**
- **Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg).**

Onteigeningswet

De gemeente tracht altijd eerst via minnelijke weg tot verwerving te komen en pas nadat gebleken is dat dit niet mogelijk is binnen redelijke termijn, wordt het instrument van onteigening ingezet teneinde daarmee de uitvoering van ruimtelijk beleid en/of de aanleg van infrastructuur te verzekeren. Tot op heden was het niet nodig dit instrument in te zetten.

Wet Voorkeursrecht gemeente (Wvg)

Indien de gemeente een voorkeursrecht zou vestigen verzekert de gemeente zich het recht (niet de plicht) om bij voorrang de door de eigenaar die wil vervreemden, de aangeboden grond te verwerven.

Kostenverhaal

Indien de gemeente kosten heeft gemaakt met name voor de aanleg van voorzieningen van openbaar nut, verhaalt de gemeente die kosten via gronduitgifte indien de gemeente (voldoende) grond bezit.

Onder het nieuwe regiem van de Wro 2007 en de Grondexploitatiewet (die in werking zijn getreden per 1-7-2008) zal het kostenverhaal via een twee-sporenbeleid plaats hebben:

- **Privaatrechtelijk** (dus langs de weg van consensus wordt het kostenverhaal verzekerd).
- **Publiekrechtelijk** (door financiële voorwaarden t.b.v. kostenverhaal aan de bouwvergunning te verbinden).

Dat nieuwe regiem van kostenverhaal zal toegepast worden bij gebiedsontwikkelingen die gerealiseerd worden op basis van bestemmingsplannen vastgesteld na de invoeringsdatum van de nieuwe wetgeving.

Financiële positie

Negatieve planresultaten van gebiedsontwikkelingen worden door de gemeente genomen op het moment dat zij bekend zijn en voldoende "bepaald zijn". Winst wordt pas genomen (voorzichtigheidsprincipe) als die geprognosticeerde winst ook daadwerkelijk is gerealiseerd.

Per 1-7-2007 is door de gemeente een strikt risicomanagement ingevoerd via haar Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2007. Voor de gebiedsontwikkelingen betekent dat onder meer dat:

- Van iedere (beoogde) gebiedsontwikkeling marktconforme grondexploitaties worden berekend.
- Alle grondexploitaties zijn voorzien van een gedegen risicoprofiel (gekwantificeerd in geld).
- Er een afdoende "Voorziening" is getroffen om als zich in de toekomst toch risico's voltrekken zoals deze uit actualisatie van de diverse exploitatie bekend zijn, opgevangen kunnen worden zonder het weerstandsvermogen van de gemeente aan te tasten. De stand van de algemene reserve grondexploitatie is per 1 januari 2009 € 747.973.
- Er tenminste 1 x per jaar een meerjarenperspectief grondexploitaties aan de raad wordt voorgelegd waarin alle geactualiseerde planresultaten van de grondexploitaties zijn verwerkt.
- Zonodig tussentijds via een kredietwijziging (aanvullende nieuwe bepaling van de Commissie BBV) de raad gevraagd zal worden tot aanpassing van de betreffende grondexploitatie en de gevolgen daarvan naar reserve en weerstandsvermogen van de gemeente te doen verwerken.

Bovendien is een berekening gemaakt van verliezen en winsten uit gebiedsontwikkelingen voor de periode 2008-2011 waarbij tevens de gevolgen voor reserve en weerstandsvermogen van de gemeente zijn aangegeven en verwerkt.

De meest recente becijfering van in exploitatie genomen en nog niet in exploitatie genomen gronden dateert van begin 2008:

• In exploitatie genomen gronden	€	9.329.000
• Grondaankopen/investeringen nog niet in exploitatie genomen	€	2.039.000

Van een aantal exploitaties wordt een positief resultaat verwacht:

• Herenland (tot en met fase 5)	ultimo 2012	€	4.199.000
• Tolsestraat	ultimo 2010	€	844.000
• Wilhelminalaan Dodewaard	ultimo 2010	€	356.000
• Bonegraaf West	ultimo 2012	€	1.210.000

De projecten waar gezamenlijk met andere partijen wordt opgetrokken (Medel en Kesteren Zuid) zijn in bovenstaande opstelling niet meegenomen omdat de looptijden nog ver in de toekomst zijn.

Naast de positieve exploitaties moet er ook rekening gehouden worden met exploitaties die niet positief kunnen worden afgesloten:

• Industrierrein Bonegraaf	eind 2009	€	298.000
• De Leede	eind 2011	€	938.000
• Nedereindsestraat	eind 2009	€	35.000

Voor de dekking van onbenoemde risico's die met de huidige en toekomstige exploitaties gelopen worden wordt een bedrag van € 1,8 miljoen "algemeen risico" nodig geacht. Dit is gebaseerd op een landelijk normbedrag dat wordt toegepast ter dekking van onbenoemde risico's uit grondexploitaties.

Conclusie is dat algemene reserve grondexploitatie de eerste jaren niet hoog genoeg is om de eventuele risico's grondexploitatie op te kunnen vangen.

PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING

Algemeen

In het duale stelsel ligt de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering bij het college. T.b.v. de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad geeft deze paragraaf inzicht in stand van zaken en beleidsvoornemens t.a.v. de bedrijfsvoering.

De bedrijfsvoering ondersteunt en schept de juiste voorwaarden voor de uitvoering van alle gemeentelijke taken en activiteiten. Het welslagen van deze taken en activiteiten is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit en omvang van de bedrijfsvoering. De inzet van college, management en medewerkers is om steeds stappen vooruit te zetten om de taken die uit de programmabegroting voortvloeien, zo doelmatig en efficiënt mogelijk uit te voeren.

Personeel

Visie

De lange termijn P&O-visie luidt: "Een organisatie die evenwichtig is opgebouwd qua leeftijd, ervaring (in werk en werkomgeving) en expertise (vakkenis en vaardigheden) en die het ontwikkelen van medewerkers centraal stelt en die hen een werkomgeving biedt die inspirerend en veilig is".

Deze visie is de leidraad bij het actualiseren en/of vormgeven van de volgende P-instrumenten in 2008-2009:

- Bewust belonen beleid.
- Leeftijdsebewust beleid.
- In-, door- en uitstroombeluid.
- Integriteitbeleid.

Formatie & kosten

Bij de behandeling van de Kadernota heeft de raad ingestemd met een netto formatie-uitbreiding van 8,95 fte binnen de afdelingen Ruimte, Gemeentewinkel, Middelen en Concernstaf (ondersteuning griffie). Daarmee komt de totale formatie van de organisatie per 1 januari 2009 op 134,42 fte.

De gemeente Neder-Betuwe zit daardoor qua bezetting net onder het gemiddelde voor vergelijkbare gemeenten (namelijk 6,1 fte per 1000 inwoners; het gemiddelde is 6,2).

De doelstelling bij deze formatie omvang is dat de noodzakelijke arbeidscapaciteit voor de uitvoering van de programma's grotendeels door eigen personeel wordt geleverd. Een flexibel deel kan door derden geschieden die ingehuurd worden omdat er (kortdurig) specifieke expertise nodig is of omdat er vacatures zijn. Daar waar (langdurige) ziekte de adequate uitvoering van de programma's belemmert, kunnen eveneens externen worden ingehuurd. Het uitgangspunt daarbij zijn vervanging na minimaal 4 weken. De planning van de inzet van het personeel (en inhuur derden) ten behoeve van de uitvoering van de programma's vindt plaatst via de afdelingsplannen.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt, met name op het terrein van ruimtelijke ordening en -in mindere mate- WMO, houdt de organisatie er rekening mee dat het vervullen van de nieuwe vacatures lastig zal zijn. De werving daarvan is dan ook zo snel mogelijk na de goedkeuring van de formatie-uitbreiding in de kadernota 2009 gestart.

In de afgelopen 12 maanden zijn er vacatures vervuld die ontstaan zijn. Per saldo heeft dit geleid tot een uitstroom van 17 en een instroom van 18. Voor de moeilijk in te vullen vacatures is de afgelopen 2 jaar goede ervaring opgedaan met het inschakelen van bemiddelingsbureaus, het aannemen van mensen na een vooraf afgesproken detacheringperiode en het beperkt inzetten van arbeidsmarkttoelagen. Deze lijn zal in 2009 - waar nodig - worden voortgezet.

In 2007-2008 is in een pilot eveneens ervaring opgedaan met het laten instromen van jonge en/of nog niet geheel gekwalificeerde medewerkers. Zij hebben extra interne begeleiding en extra opleidingsmogelijkheden gekregen. Deze lijn zal in 2009 e.v. worden doorgezet waarbij wel de mate van noodzakelijke en beschikbare interne begeleiding bepalend zal zijn. Binnen de regio worden bovendien de mogelijkheden verkend om gezamenlijk een traineepool op te zetten om jonge medewerkers aan te trekken en op te leiden.

Een zorgpunt voor de langere termijn is het feit dat circa 24% van de medewerkers tussen 50-59 jaar is en circa 3,5% tussen 60-65 jaar. De bestaande en te actualiseren P-instrumenten worden ingezet om medewerkers langer te 'binden en boeien' en om aantrekkelijk te zijn en te blijven voor huidige en nieuwe medewerkers. Via het levensfasebewuste beleid wordt daarenboven extra aandacht gegeven aan het behouden en vitaliseren van medewerkers in zowel de oudere leeftijdscategorie als de categorie medewerkers 'in het spitsuur' van hun leven. De effectiviteit van de maatregelen is mede te distilleren uit de ontwikkeling van het ziekteverzuimpercentage en het personeelsverloop.

De inschaling van de functies wordt bepaald door het inwonersaantal. Om toch een aantrekkelijker werkgever te kunnen zijn, biedt de gemeente sinds eind 2007 haar werknemers de mogelijkheid om maximaal gebruik te maken van fiscale voordelen in bruto-netto traject, via het zogenaamde NB-Flexa.

Opleidingen en trainingen

In het opleidingsplan 2009 worden de (meerjarige) opleidingen en cursussen opgenomen. Gemiddeld is er per fte een opleidingsbudget ad € 1.575 beschikbaar en heeft iedereen 5 opleidingsdagen. De opleidingen in het opleidingsplan komen grotendeels voort uit de persoonlijke ontwikkelingsplannen (PoP) van de medewerkers. Ze zijn een mix van korte opleidingen en meerjarige opleidingen die tot een diploma leiden. De opleidingen zijn voor circa 94% ten behoeve van de huidige functie en voor circa 6% gericht op doorgroei (kennis/vaardigheden). Met name die laatste categorie is van belang voor het behouden en/of binnenhalen van medewerkers voor deze organisatie. Daarnaast worden medewerkers gestimuleerd om hun kennis op peil te houden en nieuwe ideeën op te doen via seminars en workshops op het eigen vakgebied.

Als vervolg op de in-company trainingen die in 2008 zijn gegeven (CiEP en projectmatige werken), zullen nieuwe medewerkers daar in 2009 ook aan deelnemen. Dit om te zorgen dat er volgens een bepaalde, organisatiebrede methodiek zo effectief en efficiënt mogelijk gewerkt kan worden.

Ziekteverzuim

Het streefpercentage voor 2009 is gelijk aan het landelijk gemiddelde, zijnde 5,5%.

Medio 2008 is de organisatie een contract aangegaan met een andere arbodienst, die qua werkwijze en filosofie goed aansluit bij het in 2008 geactualiseerde arbo/ziekteverzuimbeleid. Daarin staat de gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer centraal. Ook via maatregelen binnen het levensfasebewust beleid zal - waar mogelijk - worden gewerkt aan het terugdringen van kortstondig ziekteverzuim.

Organisatie

Structuur

Het uitgangspunt voor de organisatiestructuur is het bedrijfsvoeringsconcept dat na de reorganisatie is ingevoerd. Dit behelst een directiemodel met vijf afdelingen, een concernstaf en de brandweer. De Gemeentewinkel heeft in dit concept een belangrijke plaats als het eerste - en voor een groot aantal diensten - enige contactpunt voor inwoners en derden: de 'één loket gedachte' uit het programma Bestuur en burger.

In 2008 is de 'één loket gedachte' versterkt door het formeren van een werkeenheid Vergunningverlening binnen de Gemeentewinkel. Daarmee wordt de Bouwbalie versterkt en uitgebreid hetgeen de dienstverlening aan burgers en bedrijven ten goede zal komen. De effectiviteit is te meten aan de hand van de waarderingcijfers uit de Staat van de Gemeente.

Ontwikkeling van de organisatie

Onder de werknaam "Nieuwe Neder-Betuwe lijn" loopt een meerjarig ontwikkelingstraject. Doel is om de medewerkers uit te dagen en de kans te bieden om - met name binnen hun afdeling - heel actief mee te denken en te werken aan verbeteringen in werkwijze, processen, structuur en gedrag. De Nieuwe Neder-Betuwe lijn combineert een top-down met bottom-up aansturing zodat er gezamenlijk en integrale aanpak ontstaat.

Samenwerking

In het kader van doelmatigheid wordt blijvend naar mogelijkheden gezocht tot regionale/gemeentelijke samenwerking. Voorbeelden hiervan in 2008 zijn informatisering en automatisering, het vormgeven van het project 'Vraaggerichte Dienstverlening', leerlingenvervoer, belastingen en artikel 213a onderzoeken.

Onze uitgangspunten voor een dergelijke samenwerking zijn aantoonbare verbetering van efficiency en effectiviteit en van de kwaliteit van de te leveren producten (m.n. voor de burgers), versterking van de continuïteit van de bedrijfsvoering, vermindering van de kwetsbaarheid en oplossen van gebrek aan menskracht.

Informatie- en automatiseringsbeleid

ICT ondersteunt een modern bestuur, betere dienstverlening aan burgers, meer efficiency in interne bedrijfsvoering.

Interne ontwikkelingen

In het, in 2008 opgestelde, informatiseringsbeleidsplan is een meerjaren-projectenkalender opgenomen van projecten met een sterke ICT-component. Deze projecten zijn gericht op het voldoen aan wettelijk eisen en het realiseren van onderdelen uit de programmabegroting en coalitieprogramma. Middels sturing op deze kalender is voortgang en samenhang van projecten geborgd.

Een belangrijk meerjarig project voor zowel de interne bedrijfsvoering als het klantvolgsysteem is het in 2008 gestarte 'Decos Web'. Dit behelst de stapsgewijze implementatie van de totale digitalisering van informatie- en documentstromen. Een van de resultaten is dat vanaf 2010 een burger of bedrijf via de website toegang krijgt tot statusinformatie en achterliggende documenten van zijn aanvraag. Voor de organisatie biedt de digitalisering en het werken met elektronische zakendossiers een verhoging van efficiency en - op termijn - de mogelijkheid om flexibeler te gaan werken. De gemeente Neder-Betuwe beschikt momenteel over meer dan 350 applicaties en deelapplicaties. In 2009 zal dit aantal worden teruggedrongen met circa 15% omwille van de beheersbaarheid. Voor de circa 60 belangrijke en bedrijfskritische applicaties worden functionele applicatiebeheerders aangewezen die - waar nodig - worden bijgeschoold. Eind 2009 is daarmee een verbeterd functioneel beheer ingevoerd.

Externe ontwikkelingen

De externe ICT-ontwikkelingen die op de gemeentelijke overheid afkomen, zijn omvangrijk. In het kader van het programma de Andere Overheid dienen gemeenten hun diensten zo veel mogelijk elektronisch aan te bieden (programma 1 Burger en Bestuur). De invoering van wetten als Digitale uitwisseling in Ruimtelijke processen (DURP), Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB) en Basisregistratie voor Adressen en Gebouwen (BAG) doet in de komende jaren een groot beroep op de expertise en beschikbare tijd van vakspecialisten in de afdelingen en ICT-professionals. Deze ontwikkelingen hebben - zoals gezegd - in de bovengenoemde projectenkalender een plaats gekregen.

Samenwerking

Middels de extra formatie-uitbreiding en het budget voor de uitvoering van de projectenkalender, kan de gemeente Neder-Betuwe in principe de noodzakelijke bovengenoemde werkzaamheden zelf blijven uitvoeren. De verwachting is dat er evenwel efficiencywinst te behalen is in een samenwerking op het ICT-terrein. Derhalve stelt de Regio Rivierenland in 2008-2009 een businesscase op voor een Shared Service Centre ICT waarin de gemeenten kunnen participeren. Op basis van deze businesscase kan Neder-Betuwe in de loop van 2009 een gedegen en weloverwogen go/no go beslissing over participatie nemen. Bij een 'go'-beslissing is het uitgangspunt dat ICT-medewerkers en een deel van de middelen overgaan naar het SSC-ICT en dat Neder-Betuwe een nader te bepalen deel van het beschikbare budget benut voor de inkoop van diensten en producten van het SSC-ICT. Bij een eventuele 'no go' beslissing gezocht worden naar andere vormen van samenwerking of uitbesteding.

Communicatie

Voor zaken die alle medewerkers aangaan, is binnen de organisatie het intranet een belangrijk communicatiekanaal en bron van informatie geworden. Het intranet zal, gelijk de gemeentelijke website, ook voortdurend aan verbetering onderhevig zal zijn. Om de communicatie met de burgers te optimaliseren en voorbereid te zijn op de invoering van een (regionaal) KlantContactCentrum wordt in 2009 verder gewerkt aan een ICT-architectuur conform het landelijke model.

Huisvesting en facilitair

Huisvesting

In afwachting van definitieve besluitvorming over nieuwbouw of vernieuwbouw, zullende units en andere delen van het gebouw zo onderhouden dat ze minimaal voldoen aan arbo-eisen. De publieksbalie is reeds in 2007 en 2008 - waar mogelijk en nodig aangepast - om te voldoen aan arbo-eisen en wensen van de klant (privacy en wachtruimte), zoals o.m. verwoord in De Staat van de Gemeente.

Inkoop

De gemeente Neder-Betuwe blijft participeren in het gezamenlijk Inkoopbureau van de Regio Rivierenland. Daarmee beschikt de gemeente over extra expertise bij het aanbesteden en kan er efficiencywinst behaald worden met grotere gezamenlijke inkooptrajecten of met het werken van mantelcontracten. In 2009 wordt gewerkt met een geactualiseerd inkoop- en aanbestedingsbeleid waarmee ten eerste wordt voldaan aan de wettelijke eisen en ten tweede er meer ruimte is om de lokale ondernemers in deze trajecten te betrekken.

Financiën

Inrichting planning & control

De gemeenteraad, als volksvertegenwoordiging en kaderstellende orgaan heeft de volgende P&C-cyclus instrumenten ter beschikking: het coalitieprogramma, de Kadernota die als raamwerk fungeert voor de in het vierde kwartaal op te stellen programmabegroting, de programmarekening, en twee tussentijdse rapportages, zijnde bestuursrapportage -I (1e 4-maandsrapportage) en bestuursrapportage -II (2e 8-maandsrapportage).

Over de inrichting van programmabegroting en -rekening en de berap's zijn in overleg met de Werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing in 2007 afspraken gemaakt om juiste, tijdige en overzichtelijke informatie te verschaffen. De doelstellingen van de begroting dienen zo concreet mogelijk te worden gemaakt en - indien mogelijk - (niet) financiële indicatoren te bevatten. In de programmarekening en berap's wordt, mede op basis van de indicatoren, gerapporteerd over de bereikte resultaten en effecten.

Voor stapsgewijze verbetering van de P&C-cyclus en de bij behorende instrumenten blijft ook in 2009 voortdurend aandacht; dit om de sturing door raad, college en management zo goed mogelijk te ondersteunen.

Processen

Werkprocessen zijn onderhevig aan wijzigingen en maatschappelijke ontwikkelingen. De beschrijving en optimalisatie van processen is een voortdurende activiteit in de organisatie.

In het kader van risicomanagement worden a.h.v. een lijst met de 25 meest kritische processen, deze processen beschreven en/of geactualiseerd. Overigens is in de (risicovolle) processen altijd een vorm van interne controle opgenomen die aansluit bij de waarborgen die in specifieke gevallen op grond van landelijke richtlijnen verplicht zijn.

Net als bij maken of actualiseren van (beleids)regels zal ook bij de processen de mogelijkheid voor deregulering worden meegenomen. Dit om efficiency te bevorderen en 'red tape' ('bureaucratie') te verminderen.

Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoeken

De Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Neder-Betuwe (artikel 213a Gemeentewet) is eind 2007 door de raad aangepast. Vanaf 2008 wordt jaarlijks één doelmatigheidsonderzoek worden gehouden, eventueel aangevuld met een doeltreffendheidsonderzoek. Deze aanpassing laat onverlet dat de organisatie via het actualiseren van procesbeschrijvingen, en via de steekproeven en ad hoc onderzoeken van de (juridisch) controller steeds bezig is met het verbeteren van de kwaliteit van organisatie en processen.

Voor 2009 is gepland om een doeltreffendheidsonderzoek te verrichten naar het inkoopbeleid (en inhuur van derden) en een doelmatigheidsonderzoek naar het subsidiebeleid.

Indicatoren bedrijfsvoering voor 2009

Voor de bedrijfsvoering wordt in 2009 gestreefd naar realisering van de volgende indicatoren.

- Ziekteverzuimpercentage blijft onder de 5,5%.
- Personeelsverloop is maximaal 10%.
- Qua AO-procedures scoort Neder-Betuwe op of net boven het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (ervanuitgaand dat de nieuwe accountant een soortgelijke benchmark heeft als die van PWC).
- Minimaal 60% van de postafhandeling is gedigitaliseerd (m.u.v. de uitgaande brieven) en in elektronische dossiers toegankelijk.
- Rechtmatigheid: goedkeurende verklaring.

gemeente
Neder-Betuwe

***Programmabegroting 2009
en
Meerjarenraming
2010-2012***

Vaststellingsbesluit

VASTSTELLINGSBESLUIT

Programmabegroting 2009 en Meerjarenraming 2010-2012

Vastgesteld in de openbare vergadering van de
gemeenteraad gehouden op
30 oktober 2008

De raad van de gemeente Neder-Betuwe,
De griffier, De voorzitter,